

ΕΤΟΣ Α΄.-ΑΡ. 2

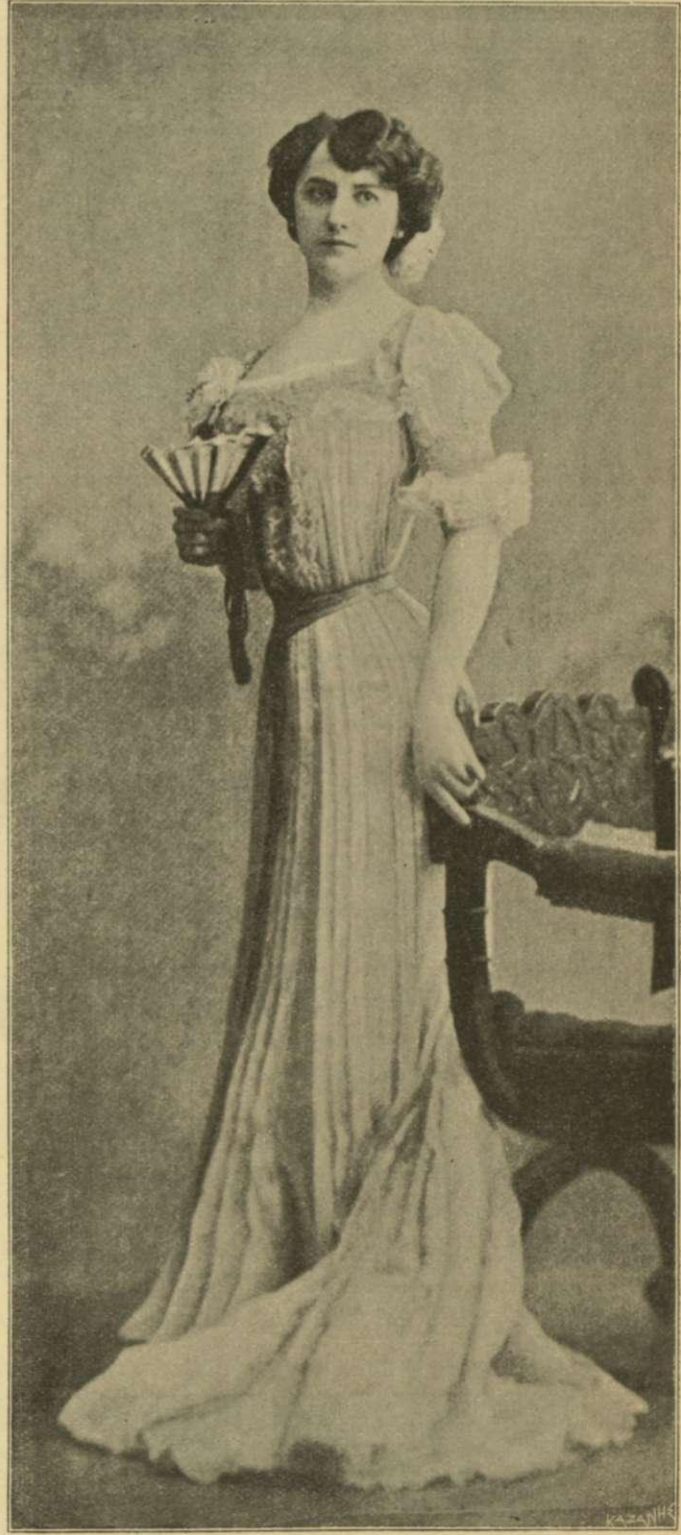

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1902

Ο ΣΥΡΜΟΣ

ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ ΠΕΡΙΠΑΤΟΥ (DEMI-SAISONS)

ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ ΧΟΡΟΥ

ΑΠΟ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΩΝ ΑΤΘΙΔΩΝ
ΤΟΥ ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΝΕΗ

Νεράϊδα βεργολογερή και γαϊτανοφρουδοῦσα
Πῶχεις τὰ μάτια ὑγρόφωτα και δλόγλινο τὸ βλέμμα,
Πῶχεις γιὰ στέμματα μέτωπο και τὰ μαλλιά σου στέμματα,
Ποῦσαι κι' ἀπερηφάνευτη και ἄλλο χαμογελοῦσα —

Ρήγησσα περδικόστηθη! κυρὰ χιονολαιμοῦσα
Ποῦ ἀγροοδίξει ἡ ὄψι σου μέγα τρισεύγενο αἶμα,
Ἄλαφροῦσκιωτη ὡς ψυχὴ και δλόχαρη σάν πνέμμα,
Ἔ μοῦσα ἀγγελικὰδεσφη! ὦ νεραϊδοῦσα μοῦσα —

Σὺ ροβολῆς μοῦ φαίνεσαι καλὴ σάν Ἀντιγόνη
Και ὡς Πηνελόπη φρόνιμη και ἀσύγκριτη και μόνη
Και ἀνθίζει ἡ γῆς και χαίρεται ἐκεῖ ποῦ περπατᾷς!

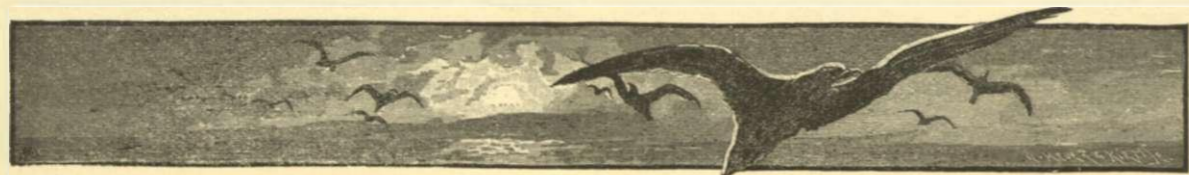
Και ἄλλοτε, σάν δλόγλινο και μυροφόρα ἅγια
Μέσα στῆς γῆς τὰ βόσανα και μες τὴν ἐρημία
Σὺ μὰ καρδιὰ ἀλαβίστρινη στὰ χέρια νὰ κρατᾷς!

Και ἡ ψυχὴ στὰ χεῖλη σου γροικᾷ τὰ δλανθισμένα
Τοῦ κρῖνου τοῦ γλυκόφυχου τὸν ἅγιο ἀνασασμὸ
Και με τῆς ἀηδονόγλωσσης λιλιᾶς σου τὸν παλιὸ
Ἄνατριχάζουν ἡ χορδὲς κάθε καρδιᾶς — ὀϊμένα!

Και σὲ μὰ λίμνη ἀπόμωρη και βαριοκοιμισμένη
Τὸ βλέμμα σου τὸ ὑγρόφωτο σὰ σελιγρόφως στάζει
Και μὰ νυμφαῖα δλόλενκη ξυπνάει κι' ἀναστενάζει
Ποῦ σὲ γλυκοκνειρεῖται κρυφὰ κι' ἐρωτεμμένη!

Ἔ τὴν αἰθεροφτέρωτη ψυχὴ ποῦ ἀναζητᾷ
Στὰ δλανθισμένα χεῖλη σου και θάνατο και ζῆση
Και τὴν καρδιὰ ποῦ δὲ βαστᾷ τὸν πόνο ν' ἀντηχῆση!

Ἔ και τὴ λίμνη τὴ νεκρὴ ποῦ μέσα της ξυπνάει
Μὴ τέτοια σελιγρόλοιστη και ὀχρόλενκη νυμφαῖα
Σὺ μὰ νεραῖδ' ἀειτάρθενη κι' ὡσάν ἐσένα ὠραία!

Κ^Α ΣΑΚΟΡΡΑΦΟΥ Δ^ΝΙΣ ΛΙΑΜΠΗ

Κ^Α ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ Κ^Α ΧΑΡΙΛΑΟΥ

Μὴ κἄποιες μοῖρες βόσκανες ποῦ ἐπήρανε στὰ ξένα
Και τὴ μαρμαρωμένη μας Θεὰ τῆς ὀμορφιάς —
Αὐτὲς μὴ σ' εἶδαν και ἄγαλμα σὲ θάρρεψαν και σένα
Και πέφ' ἀπ' τὸν Ἀτλαντικὸ σ' ἐπήρανε γιὰ μᾶς;

Ἔσαι μαρμαρόχνη και ὡς εἶσαι ἀφροπλασμένη
Θυμίζεις κἄποι' ἀθάνατα μαρμαρωμένα νεῖατα!
Πῶς εἰς ἐὸν ἡ Γαλάτεια θαρροῦν ζωντανεμμένη
Και δλόσπη ὡς τὰ γλυκόφυχα τὰ κρῖνα τὰ δροσᾶτα!

Μὴ πο τῆς Καρυάτιδες τῆς πολυγαπημένες
Ἐύπησε λέγουν και ἄφησε τῆς ἄλλες ἀδελφές της!
Ἄραγε σὺ σ' αἶ και ξεχνᾷς ἐκεῖνες στοιχειωμένες;

Μὰ δσοφ σὲ βλέπω δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω τί εἶσαι:
Κἄμμὰ κυρὰ τοῦ Ὀλύμπου μας με μάρμαρο χυμένη,
Ἦ μαρμαρένια ἐμμορφᾷ τάχα ζωντανεμμένη;

Και εἶπα με μὴν δλόγλινο και κρυφὴν ἀνατριχίλα:
Και ἂν μαραθοῦν τὰ λούλουδα και ἂν πέσουνε τὰ φύλλα
Και ἂν συννεφιάσῃ ὁ οὐρανὸς και ἂν κλαίῃ τὸν κόσμον ὄλο —
Κάτ' ἀπὸ τοῦ γαλήνιου σ' αἶ σπητιοῦ τὸν ἅγιο θόλο

Θάνθοβολοῦν ἀμάραντα στὴν ὄψι σου λουλούδια
Και θὰ φτερόνουν χαρωπὰ στὰ χεῖλη σου τραγοῦδια!
Θάστράφη ὁ ἥλιος σὰ γελᾷς και τὸ ἄβρο σου βῆμα
Ἔς τοῦ Φαλήρου θὰ γλυστῶ τὸ ἐρωτεμμένο κῆμα.

Και εἶπα: κι' ἂν τᾶνθη μαραθοῦν και ἂν πέσουνε τὰ φύλλα
Και ἂν τρέχῃ ἡ φθινοπωρινὴ και κρυὰ ἀνατριχίλα,
Λέγε μας γιὰ τὴν ἄνοιξη και γιὰ τὸ καλοκαῖρι,

Γιὰ τὴ δροσιὰ τῆς Κηφισιάς και τὸ μοσχάτο ἀγέρι,
Μὲ αὐτὸ σου τᾶηδονόλαλο τραναφυλλένιο στόμα —
Κέτοι, θὰ τὰ χαϊρώμαστε και τὸ χεμιῶνα ἀκόμα.

ΠΑΡΙΣΙΟΙ*

Οὐχὶ μόνον ἡ Εὐρώπη ἀλλ' ὁ κόσμος ὁλόκληρος ἐρᾶται νὰ διασκεδάσῃ εἰς Παρίσιους, νὰ δαπανήσῃ τὸ γρήματόν του, καὶ δοκιμάσῃ τὰς ἀπέριους ἡδονὰς ἃς παρέχει, καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων οὐδεμίᾳ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀνάγκῃ ἵνα σύρῃ τις τὸ παραπέτασμα. Τὸ βουλευθέντων τῶν Ἰταλῶν εἶνε κέντρον ἔλξεως ὅπερ δυσκόλως δύναται τις νὰ διαφυγῇ. Τρεῖς γούνοι ἐκεῖ ἐκ τῶν τεσσάρων σημείων τοῦ ὀρίζοντος, οἱ μὲν ὑπὸ τὴν πρόσκειναι νὰ περτάσῃσαν ἐργασίας, οἱ δὲ νὰ συμπληρώσῃσι σπουδᾶς, καὶ ἄλλοι ὑπὸ διαφόρους ἄλλας προφάσεις, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἦνέ τις ἐκ γρανίτου ἵνα ἀντιστή εἰς τὴν περιβάλλουσαν ἀτμόσφαιραν καὶ οἱ μάλλον ἰσχυροὶ, καὶ οἱ μάλλον γαλῦθδινοι ὑποκύντουσι. Τί εἶνε λοιπὸν τὰ ἄλλα τῆς Ἀμυθούτου, τῆς Κύπρου τὰ δάση, καὶ τῆς Ἀρμίδας οἱ κῆποι; Τί θὰ ἐκκρινον σήμερον ὅλον τὸ μυθολογικὸν λαχανοπαζάρον; ἐρωτᾷ ὁ Camp... Θὰ ἐξεγέρσουσι δλους αὐτοὺς τοὺς μαγευμένους κήπους, διότι οἱ Παρίσιοι προσφέρουσι σήμερον πλεῖστερα καὶ μάλλον μυθώδη.

Ἄλλ' εἶνε ἄρα γε μόνον αἱ ἡδοναὶ καὶ τὸ ἀπεραντὸν τῆς πρωτεύουσας ταύτης ὑλικὸν μεγαλεῖον, τὸ μοναδικὸν αἴτιον τῆς παγκοσμίου αὐτῆς παντοδυναμίας; Ἡ ἢ συντελούμενη ἐν αὐτῇ ὑπέροχος καὶ καταπληκτικὴ ἐργασία ἢ οἱ συνήσιμοι τῶν πάντων ἀνθρώπων, ἅτινα πάντα παρουσιάζει ὁ κλοσσὸς οὗτος τῶν πόλεων ὁ καλούμενος Παρίσιοι. Δὲν εἶνε μάλλον ἡ φλέγουσα διάνοια παντὸς ὅ,τι ὑπάρχει ὠραῖον ἐν τοῖς γράμμασιν ἢ ἐν ταῖς τέχναις ἢ ἀνακινούσα τὰ πάντα, θερμαίνουσα καὶ φωτίζουσα δίχην κοιλιάζοντός τινος καὶ ὑπερηχίλιζοντος κρατῆρος;

Διὰ τὸν ἀγέρωχον παρατηρητὴν, ὅστις δὲν παρατηρεῖ ἢ τὴν ἐπιφάνειαν μόνον καὶ δὲν ἐρευνᾷ τὸ βάθος τῶν πραγμάτων, οἱ Παρίσιοι εἶνε τὸ ζῶον τῆς Ἀποκαλύψεως, ἡ Βαβυλῶν, ἢ τὰ Σάδομα. Ἔστω. Ἄλλ' ὁμῶς ἐν τὸ πῦρ τοῦ οὐρανοῦ πέρα τῆς βεδικῆς μῆνης θὰ φαισθῇ τῆς πόλεως ταύτης, διότι ἐμπρικταῖεῖ πολλοὺς ἐκλεκτούς. Θὰ ἦτο μεγάλη πλάμη ἐν ἐπίστευσις ὅτι οἱ Παρίσιοι ἀποτελοῦνται ἐκ τῶν ὀκνηρῶν τούτων φίλων τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν ἀπολαύσεων. Θὰ ἦτο τὸ αὐτὸ λέγει ὁ Camp, ὡς ἂν ἐξελάμβανέ τις τὴν μουσικὴν τοῦ συντάγματός ὡς αὐτὸ τὸ σύνταγμα. Οἱ φιλέστοι οὗτοι διασκεδαστὰί δὲν ἀποτελοῦσιν ἢ τὸ πομπῶδες μέρος τῆς παραστάσεως, ἀλλ' ἡ ἀληθὴς παραστάσις ἐπέται ἐπισθὲν μεγαλοπρεπῆς καὶ διδακτικῆ. Πέραν τῆς θορυβώδους ταύτης τύρβης, τῶν ὑλακῶν τοῦ ὄχλου καὶ τῶν ἐλαφρῶν γυναικῶν, αἵτινες ἔχουσιν ἀποβάλλει τὴν αἰδῶ μετὰ τῆς ζώνης τῶν, αἵτινες τρέφονται ἐκ τοῦ σκανδαλίου, καὶ σαπρίζουσι ὄρθιαι ἐπὶ τῶν ποδῶν, ὑπάρχει ἔθνος μέγα. χρυσόθητες, ἀρωματωμένοι, ὅπερ ἐργάζεται, ζητεῖ, συνδυάζει, ἐξευρίσκει ἐν τοῖς καλλιτεχνικοῖς ἐργαστηρίοις, ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις, ἐν τοῖς σπουδαστηρίοις, ἐν τοῖς γυμνασίοις. Εἶνε ἡ ἀτελεύτητος αὐτῆς στρατιὰ τῶν ἐργατῶν παντὸς ἔργου, οἵτινες ἐγειρόμενοι πρῶτοι καὶ κοιμώμενοι τελευταῖοι παρασκευάζουσι καθ' ἐκάστην τὸν ὑλικὸν καὶ πνευματικὸν ἔργον τῆς ἀνθρωπότητος. Εἶνε ἐκεῖ ἡ καρδίᾳ τῶν Παρισίων, καρδίᾳ ἧτις πάλτεται διὰ

* Συνέχεια ἴδε σελ. 10.

πᾶσαν εὐγενῆ ιδέαν, συγκινεῖται διὰ πᾶσαν ἀνακάλυψιν, προσπαθεῖ ἵνα ἐισδύσῃ πάντοτε καὶ μάλλον βαθέως εἰς τὸ κέντρον τῶν πραγμάτων. Εἶνε τὸ σύνολον τοῦτο τῶν καλλιτεχνῶν, τῶν σοφῶν, τῶν ἐπιστημόνων, τῶν συγγραφέων, ὅπερ καθιστᾷ τοὺς Παρισίους μοναδικὴν ἐν τῷ κόσμῳ πρωτεύουσαν, καὶ ὅπερ διδὲι τοσοῦτον βᾶρος εἰς τὰς κρίσεις καὶ ἀποφάσεις του, ὥστε οὐδεμίᾳ ἐπιστημονικῇ ἢ καλλιτεχνικῇ φήμῃ καθιερῶται πανταχοῦ τοῦ κόσμου, ἄνευ τοῦ ὑπερτάτου κύρους τοῦ παγκοσμίου τούτου κριτηρίου. Διότι οἱ Παρίσιοι τελειοποιοῦσι πᾶν ὅ,τι θίγουσι, καὶ δύναται τις νὰ εἴπῃ ἄνευ ὑπερβολῆς ὅτι οἱ Παρίσιοι ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ ἀδμαντήτου ὄρους, ὅπου ἐπηξεν αὐτοὺς αὐτὸς οὗτος ὁ πολιτισμὸς, μετὸ βλέμμα βυθισμένον εἰς τὸ ἄπειρον, μετὸ βιβλίον τῆς Σιβύλλης ἐπὶ τῶν γονάτων περιβάλλουσι ὡς Βριάρεω τὸν κόσμον ὁλόκληρον διὰ τῆς περιπτώξεως τῆς μεγαλοφυίας των, ὁ δὲ πνέων ἄνεμος τῶν αἰῶνων ἀποσπᾷ ἐκάστοτε ἐκ τοῦ βιβλίου των ἓν φύλλον, ὅπερ βίπτει ὡς χρησμὸν ἐπὶ τοῦ κόσμου.

Μέχρι τῶν σημερινῶν χρόνων δὲν ὑπῆρξαν κατὰ τὸν Οὐγγῶ ἢ τρεῖς μόνον πρωτεύουσαι ἀσκήσασαι ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἀπεριόριστον ἐπιρροήν. Ἀθῆναι, ἡ κοιτίς τῶν ὠραίων τεχνῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας, Ρώμη ἡ νομοδιδάσκαλος καὶ Παρίσιοι ἡ πατρίς τῆς ἰσότητος. Αἱ τρεῖς αὗται πόλεις, αἱ τρεῖς αὗται μητέρες παρήγαγον πάντα πολιτισμὸν. Ἀποσύρατε αὐτὰς ἐκ τῆς ἱστορίας, καὶ αὐτὴ θὰ μεταβληθῇ εἰς χάος.

Ἡ Ρώμη, λέγει ὁ Οὐγγῶ, πομπῶδες ὡς συνήθως καὶ πλήρης ἀντιθέσεων, ἡ Ρώμη ἔχει περισσότερον μεγαλεῖον, ἡ Βενετία περισσότερον κάλλος, ἡ Νεάπολις περισσότεραν χάριτα, τὸ Λονδίνον περισσότερα πλοῦτη. Ἀλλὰ τί ἔχουσι λοιπὸν οἱ Παρίσιοι; Τὴν ἐπανάστασιν! Αἱ Ἀθῆναι ὠκοδόμησαν τὸν Παρθενῶνα, ἀλλ' οἱ Παρίσιοι ἐκήρηνσαν τὴν Βκιστῆλην.

Διὰ νὰ περιορισθῶμεν εἰς πᾶν ὅ,τι ἔχει ἀρκούντως σαφηνισθῇ, καὶ χωρὶς νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς τὸ σκιδῶρος πολιτείας μυστηριώδεις, τρεῖς πόλεις ὀραται ἐν πλήρει φωτὶ τῆς ἱστορίας εἶνε τὰ ἀναμνηστικὰ σημάδια τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος...

Τὸ ἰδεῶδες ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν ἀκτίνων. Ἐκ τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ ὠραίου, τοῦ μεγάλου. Ἐξ ἐκάστης τῶν πόλεων τούτων πηγάζει μία τῶν τριῶν τούτων ἀκτίνων. Αἱ τρεῖς αὗται ἀκτίνες συνηνωμένα ἀποτελοῦσι τὸ φῶς.

Ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ ἐκπορεύεται ἡ ἀλήθεια. Ἐλέγηθη ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ ὑπερτάτου μάρτυρος ἡ ὑπεράττη ἀλήθεια: ἐλευθερία, ἰσότης, ἀδελφότης. Ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐκπορεύεται τὸ ὠραῖον. Ἐκ τῆς Ρώμης ἐκπορεύεται τὸ μέγα.

Εἰς τὰς τρεῖς ταύτας πόλεις ἡ ἀνθρωπὴν πρόοδος συνετέλεσε τὴν ἐξέλιξιν τῆς. Συνετέλεσαν αὗται τὸ ἔργον των. Σήμερον ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ δὲν ἀπομένει ἢ εἷς σταυρὸς, ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἓν εἰρείπιον, ὁ Παρθενῶν, ἐκ τῆς Ρώμης ἓν φράντασμα, ἡ Ῥωμαϊκὴ αὐτοκρατορία.

Ἀπέθανον αἱ πόλεις αὗται; Οὐχί, ἀπαντᾷ ὁ Οὐγγῶ, τὸ ὄν θραυόμενον δὲν παρουσιάζει τὸν θάνατον τοῦ ὄψου, ἀλλὰ τὴν ζωὴν τοῦ πτηνοῦ. Ἐπὶ τῶν χαμαῖ κειμένων γιγαντωδῶν σκελετῶν τῆς Ρώμης, τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Ἱερουσαλήμ,

πλανᾶται ἡ ἀποπτάσα ἰδέα. Ἐκτὸς τῆς Ρώμης ἡ δύναμις, ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν ἡ Τέχνη, ἐκτὸς τῆς Ἱερουσαλήμ ἡ Ἐλευθερία.

Ἐργον τῶν Παρισίων εἶνε ἡ διάδοσις τῆς ιδέας νὰ σκορπίζωσιν ἐπὶ τοῦ κόσμου τὴν ἀνεξάντλητον δράκα τῶν ἀληθειῶν εἶνε τοῦτο τὸ καθήκον των, καὶ τὸ καθήκον τοῦτο τὸ ἐκτελοῦσι. Τὴν μεγαλοπρεπῆ πυρκαϊάν τῆς προόδου εἶνε οἱ Παρίσιοι, οἵτινες τὴν ὑποδαυλίζουσιν. Ἐργάζονται διὰ τοῦτο ἄνευ ἀνακωχῆς, ἄνευ ἀναπαύσεως. Ρίπτουσι εἰς τὴν πυρκαϊάν ταύτην τὴν καύσιμον ὕλην τῶν δεισιδαιμονιῶν, τοῦ φανατισμοῦ, τοῦ μίσους, τῆς μωρίας, τῶν προλήψεων. Πᾶσαν τὴν νύκτα ταύτην μεταβάλλουσι οἱ Παρίσιοι εἰς ῥόλογα καὶ χάρις εἰς τοὺς Παρισίους, ἀναβαίνει αὕτη καὶ διαχρύνεται εἰς φῶς. Ἴδου τρεῖς αἰῶνες καθ' οὓς σκορπίζουσι πολιτισμὸν εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους, καθ' οὓς διανέμουσιν ἀφειδῶς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πνεύματος εἰς τὸν 16ον αἰῶνα διὰ τοῦ Ραβελᾶ, εἰς τὸν 17ον διὰ τοῦ Μολιέρου, εἰς τὸν 18ον διὰ τοῦ Βολταίρου.

Οἱ Παρίσιοι εἶνε ἡ δόξα τῆς Γαλλίας καὶ ἐν τῶν εὐγενεστέρον σκολιματῶν τοῦ κόσμου. Πόσοι καὶ πόσοι, ἐκτὸς τοῦ Βίτωρος Οὐγγῶ μετεμειρίσθησαν τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, ἠσθήθησαν τὴν αὐτὴν στοργήν διὰ τὴν εὐγενῆ πρωτεύουσάν. Τὴν ὀνόμασαν καρδίαν καὶ ἐγκέφαλον τῆς Γαλλίας, πρωτεύουσαν τῆς Εὐρώπης, τὸ κέντρον ὁλοκληροῦ τοῦ κόσμου, τὴν νέαν τοῦ πολιτισμοῦ πρωτεύουσαν. Εἶνε βέβαιον ὅτι οὐδεμίᾳ πρωτεύουσα ἔχει τὴν αὐτὴν ἀκτινοβόλον δύναμιν, ἐξασκεῖ τὸ αὐτὸ γόητρον, τοσοῦτον ἀπόλυτον, τοσοῦτον ἀνυπερέβλητον, σήμερον ὅτε οἱ κοῦφοι συρροὶ καὶ νεωτερισμοὶ τῆς ἐπιβάλλονταί μέχρι τῶν ἐσχάτων τοῦ κόσμου. Εἶνε ἐν τῇ νεωτέρῳ κόσμῳ ἡ κατ' ἑξοχὴν πρωτεύουσα, τὸ ἐντευκτικὴν τοῦ συμπαντος, ἡ δευτέρα πατρίς πάντων ἐκείνων, οἵτινες ἔζησαν μίαν στιγμὴν ἐκεῖ, ἡ νοσταλγία πάντων ἐκείνων, οἵτινες τὴν ἐγκαταλείπουσιν. Ἐκεῖνος ὅστις δὲν μεταβαίνει ἐκεῖ ἢ διὰ μίαν μόνον ἡμέραν δὲν δύναται πλέον ἄνευ θλίψεως ν' ἀποσπασθῇ ἐκ τῆς πρωτεύουσας ταύτης, ἧτις, κατὰ τὸν Θεόφιλον Γωπιεῖ εἶνε ἡ συγκέντρωσις τῆς νοητικότητος, τῆς ἐνεργητικότητος, τῆς δυνάμεως, τοῦ πλοῦτου, τῆς πολυτελείας, τῶν ἡδονῶν ἠθροισμένων εἰς τὸ μάλλον εὐνοϊκὸν σημεῖον, θερμὴ τις γῆ ὅπου πᾶσα ἰδέα ὠριμαίνει ταχέως, ἐστὶ τις φεγγηβόλου ἡμέρας καὶ νυκτός, θέατρον μὲ μιδέποτε διακοπτομένης παραστάσεως, αἶθουσα χοροῦ ἢ ὑποδοχῆς διαρκῶς ἠνεωγμένη. Εἶνε ὁ τόπος συγκεντρωμένος, μετεωρισμένος ἐν τῇ μάλλον ἐξόχῳ ἐκφράσει του, τὸ ἄκρον ἅτων τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων, διότι ἐκεῖ συναντῶνται ὄλαι αἱ φιλοδοξίαι, ὄλαι αἱ μεγαλοφυαί, εἰς τὰς φλέβας τῶν Παρισίων βεῖ: τὸ αἷμα τῆς Γαλλίας, ὁ φωσφόρος τοῦ ἐγκέφαλου των ἀποτελεῖται ἐκ τῆς φλογὸς ὄλων τῶν πνευμάτων, ἅτινα ἀποροφᾷ, καὶ ἅτινα προστρέγουσιν ἐκεῖ ἀπὸ Βορρᾶ καὶ Μεσημβρίας, ἐξ Ἀνατολῶν καὶ Δυσμῶν. Διότι οἱ Παρίσιοι, οἱ ἀληθεῖς αὐτόχθονες Παρίσιοι εἶνε ὀλιγαριθμότεροι ἢ ὅσον ἡδύνατό τις νὰ πιστεύσῃ.

Ἡ πολλαπλῆ τῶν Παρισίων ψυχὴ ἀποτελεῖται ἐξ ὄλων ἐκείνων τῶν ψυχῶν συγγωνυμένων μετὰ τῆς ἰδικῆς των, καὶ παρουσιάζει μάλλον τὴν Γαλλίαν ἐν τῇ συνόλῳ τῆς, ἢ πᾶσας ἐκεῖνας τὰς τοπικὰς καὶ ἐπιχωριαζούσας πρωτοτυπίας τῶν διαφόρων διαμερισμάτων. Πάντας τοὺς ἐπαργιώτας οἱ Παρίσιοι τοὺς ἐκλεπτύνουσι, τοὺς ἐκπαιδεύουσι, διδάσκουσιν αὐτοὺς τὴν γλῶσσάν των καὶ ἀποκαλύπτουσι μικρὸν κατὰ μικρὸν εἰς αὐτοὺς τὰ μυστικὰ των, ἀποκαθιστῶσιν ἀληθεῖς Παρισίους, οὓς δὲν δύναται τις ν' ἀναγνωρίσῃ ὡς ἑτερόχθονας.

Εὐρισκόμεθα, διηγείται ὁ Gauhier, ἐννέα ἐπὶ τῆς τραπέζης κατὰ τὸ ἑλληνικὸν παράγγελμα «οὐγί ὀλιγώτεροι τῶν Χαρίτων, ἀλλ' οὐγί καὶ πλείονες τῶν Μουσῶν». Ἡ περιέργεια ὤθησεν ἡμᾶς νὰ ἐρωτήσωμεν τοὺς συνδαιτυμόνας μας περὶ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς των. Δὲν ὑπῆρχε παρὰ εἰς Παρι-

σινὸς ἐκ Παρισίων. Οἱ ἄλλοι δὲν ἦσαν Παρίσιοι ἢ κατὰ τὸ γοργὸν τοῦ πνεύματος, τὴν ἐλαφρὰν εἰρωνείαν, τὴν τελείαν γνώσιν τοῦ κόσμου. Καὶ πράγματι, ἂν καὶ εἶχον γεννηθῇ εἰς τὰ μάλλον ἀντίθετα σημεῖα τῆς Γαλλίας, οἱ μὲν παρὰ τὸν πρασινωπὸν Ὠκεανόν, οἱ δὲ ἐπὶ τῶν ὄχθων τῆς κυανῆς Μεσογείου, ἄλλοι εἰς τὴν κατάφυτον Νορμανδίαν, καὶ ἄλλοι εἰς τὰς χιονοβλήτους κλιτύας τῶν Πυρηναίων, δὲν ἦσαν διὰ τοῦτο ὀλιγώτερον ἀμειβὲς Παρίσιοι. Εἶχον πάντες ἀναψύσει νέοι τὸν ζωογόνον ἐκείνον ἀέρα τῶν Παρισίων, εἶχον οἱ πάντες βαπτισθῇ εἰς τὸν λουτήρα ἐκείνου τοῦ πνεύματος, εἶχον ἐνωτισθῇ τῆς λάλου καὶ αἰωνίας ἀδολεσχίας των, διδασκούσης πλείονα ἢ τὰ μεγάλα καὶ πεπαικωμένα βιβλία, εἶχον δυναθῇ νὰ λάβουν τὸ μέτρον τῆς ἀληθοῦς ἀξίας των, συγκρίνοντες ἑαυτοὺς πρὸς ἀληθεῖς σοφοὺς, πρὸς ἀληθεῖς πολιτικούς ἀνδρας, τοῦθ' ὅπερ ἠμποδίζεν αὐτοὺς νὰ ἦνε ἀνόητοι ἢ μωροί. Οἱ Παρίσιοι ὅ,τι καὶ ἂν λέγουσι καὶ κάμνουσι, δὲν εἶνε ἢ πρωτεύουσα τοῦ διαμερισματος τοῦ Σηκουάνα, οἱ Παρίσιοι εἶνε σύνθεσις τῆς Γαλλίας. Τὴν ἀνακεραλαιούσιν, καὶ ἀκτινοβολοῦσιν ἐπ' αὐτῆς, εἶνε ὁ ὀφθαλμὸς αὐτῆς, ἡ καρδία, καὶ ὁ ἐγκέφαλος, ἡ θερμότης, τὸ φῶς, ἡ διάνοια. Ἐὰν οἱ Παρίσιοι ἐσθένυντο τὸ σκότος θὰ ἐκάλυπτε τὴν Εὐρώπην, ὡς, ἐὰν ἐσθένυντο ὁ ἥλιος, αἱ μυριάδες τῶν ἀστέρων τοῦ στερεώματος δὲν θὰ ἦδύναντο νὰ ἀναπληρωσῶσι τὸ μοναδικὸν τούτο φῶς, ὅπερ μόνον φέρει τὴν ἡμέραν. Θὰ ὑπῆρχε κία καὶ εἰς τὰ μάλλον ραιεῖνὰ πνεύματα. Ἐὰν οἱ Παρίσιοι δὲν ὑπῆρχον πόσον θὰ ἦτον ὁ κόσμος βαρὺς, βραδυκίνητος, πληκτικὸς. Ἡ εὐτραπέλια των ἐλαφρὰ καὶ φωτεινὴ ὡς μέλισσα εἰς ἀκτίνα χρυσῆν πλήττει καὶ κεντᾷ τὴν μωρίαν, ἧτις ἀπόλλυσι τὸν ὄγκον τῆς. Ἐν τῇ σπινθηροβολούσῃ χαρῇ των ὑπάρχει θεαί τις λάμπρις. Ἡ ἐλαφρότης των δὲν εἶνε ἢ φρόνησις πτερυγίζουσα. Νὰ ψεξῇ τις αὐτοὺς δι' αὐτὴν εἶνε τὸ αὐτὸ, ὡς ἐὰν ἐμίμνητο τὸ πτηνὸν διότι δὲν περιπατεῖ διὰ τῶν ὁδῶν μὲ ταχυδρομικὰ ὑποδήματα. Διὰ νὰ ἔχη τις πνεῦμα, καλαισθησίαν, χάριτα, διὰ νὰ μάθῃ νὰ ὀμιλῇ, νὰ ἐνδύηται, νὰ ἀρέσκει, πρέπει νὰ μεταβῇ εἰς Παρίσιους, ὡς οἱ Ῥωμαῖοι μεταβαίνειν εἰς Ἀθήνας, καὶ ὅταν ἔχη τις τὴν ἐπίνευσιν τοῦ διαίτητοῦ τούτου τῆς κομψότητος, δύναται νὰ παρουσιασθῇ πανταχοῦ, βέβαιος ὅτι θὰ εἶνε εὐπρόσδεκτος.

Διὰ τὴν τέχνην δὲν ὑπάρχουσι ἢ οἱ Παρίσιοι, οἵτινες διακίζουσι ἀνεκλήτως, καὶ διανέμουσι τοὺς στεφάνους. Ὅταν τις δὲν ἐγειροκροσθῇ ἐν Παρίσις, καὶ ἂν ἀκόμη ἐπευφημήθῃ ἐν Λονδίῳ, Πेत्रουπόλει καὶ ἀλλαχοῦ δὲν εἶνε ἢ δόξα τῶν ἐπαργιῶν. Φρικτῆ τις εἰς τὴν ιδέαν τῶν ἀλλοκότων πύλων, τῶν γυριῶν ἐσθῆτων, τῶν κοσμημάτων τῶν κτηνωδῶς πλουσίων, ἅτινα θὰ ἔσπρην ἢ οἰκουμένη, ἐὰν οἱ Παρίσιοι ἔπαιον νὰ δίδωσι τὸν συρμὸν, σκορπίζοντες τὴν χάριν των καὶ εἰς τὸ μικρότερον ἄκος. Αἱ γυναῖκες θὰ εἰγίνοντο ἄσχημοι.

Ναί, ναί θὰ τονθορύσσωσι τὰ μεμψιμοῖρα πνεύματα, οἱ σχολαστικοὶ, οἱ σοβαροὶ, οἱ βυαὶ οὓς σκοτίζει τὸ εὐθυμον φῶς, ναί, ἀλλ' οἱ Παρίσιοι εἶνε κοῦφοι, στεροῦνται σοβαρότητος. Σοβαρότης, ἢ ὠραία αὕτη ἐφευρέσις τῆς νεωτέρας ὑποκρισίας, διὰ νὰ ἐξευτελιώσῃ τὰ χαρίεντα πνεύματα, σοβαρότης, τὸ σκυθρωπὸν τοῦτο καταφύγιον, ὅπου οἱ μωροὶ ἀναμασσῶσι σιωπηλῶς τὰς σπανίζούσας ιδέας των. Ἄλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην ἀπατῶνται. Οἱ Παρίσιοι δὲν εἶνε τοσοῦτον κοῦφοι ὅσον φαίνονται, δὲν ἐνασχολοῦνται μόνον περὶ τοὺς συρμούς, τὰς ἐτάϊρας, τὰ ἵποδρομια, τὰ θέατρα, τοὺς δημοσίους χορούς, τὰ ὠραία γέμματα, τοὺς περιπάτους ζητοῦσιν, ἐφευρίσκουσι, δημιουργοῦσιν, εἶνε ἡ κατ' ἑξοχὴν πόλις τῆς διανοίας καὶ τῆς ἐργασίας, ἐργασίας ἀδιαπτώτως λυσσᾶδους, πυρετώδους, ἡμερησίας καὶ νυκτερινῆς. Ἐν τῇ μαχητῇ ταύτῃ πόλει, ἧτις συνεοὶ πᾶσας τὰς ἀντιθέσεις, ἧτις εἶνε λαίλαψ ὀμοῦ καὶ γαλήνη, δύναται τις νὰ δαπανᾷ ἐκπομπύρια ἢ νὰ ζῆ μετρίακοντα σολδία τὴν ἡμέραν, δύναται κατὰ βουλήνιν νὰ ἦνε ὁ ἐρημικὸς κάτοικος τῆς Θεβαίδος ἢ ὁ θορυβώδης οἰκήτωρ δημοσίας πλατείας, νὰ μὴ γνωρίσῃ οὐδένα, ἢ νὰ

γνωρισθή μετά του κόσμου ολοκλήρου. Δύνασαι να εκλέξεις μεταξύ τής εργασίας και των ήδονών. Καί κατά τας τρελάς και όργιώδεις νύκτας του **Mardi-gras** ή τής **Mica-remte**, δε αί όδοί είνε ανάστατοι υπό τας κραυγάς και την χάλαζαν των **Confetti**, και οί τροχοί των άμαζών φλέγουσι τὰ λιθόστρωτα με τούς σπινθηροβολούντας δίσκους των, και πυρκαϊά εκ πολυελαίων και λυχνιών φωτίζει τας έξωγραφημένας ύελους των καπηλείων του συμμοϋ, εν ύψώσητε τούς όφθαλμούς επί ύψηλου πατώματος, μέχρι του όποιου άδυνατεί να ρησθή ή φωτοχυσία των όδών, θά ιδήτε διά του παραπετάσματος να ύποτρέμη δίχην άπομεμακρυσμένου τινός άστέρος ή άσθενής λάμπης λυχνίας συντρόφου άγρύπνου μελέτης και νυκτερινής σπουδής. Έκεί σοφός τις επιστήμων μελετᾷ τοσοϋτον άπερρορημένος εκ των σκέψεών του όσον ό φιλόσοφος του Ρέμπραντ άπασχολημένος μετά ζέσεως εις την λύσιν προβλήματος, έξ ου έξαρτάται ίσως τό μέλλον του κόσμου. Ιστορικός τις διδων ζών εις τό παρελθόν διά των μαγικών του έπικλήσεων, ποιητής συνδέναι και λύων τόν γόρδιον δεσμόν των δραμάτων του, ή εκτοξεύων προς τόν ουρανόν διαπύρους και άρμονικάς στροφάς.

Μεθ' όλην την ραινομενικήν έκλυσιν των Παρισίων εν μέσφ τής μυρμηκιάς ταύτης των όδών και λεωφόρων, και πλατειών του ύστανται πάντοτε όρθιοι οί στυλιται οϋτοι τής διανοίας άμέριμνοι περι του όγλου, όστις θυροβοί υπό τούς πόδας των.

Κατηγοροϋσιν εν τούτοις τούς Παρισίους, ότι περιφρονοϋσι την άρετήν, και όπίπτονται άκόηκτοι εις τας υλικιάς απολαύσεις. Όποιά πλάνη ή όποιά συκοφαντία! Αί κτηνώδεις αύται όρέξεις δεν ύπάχονται εις τόν χαρακτηρά των. Η άθρότης αυτών, ή κομψότης, αυτή ή εκ του κόρου άμβλύτης δεν έπιτρέπουν εις αυτούς τοιαύτην κατάπτωσησιν, και ήδονών χρυδαϊότητα. Η λαϊμαργία αυτών δεν ζητεί ή όλίγια και εκλεκτά όψια, ή κραιπάλη αυτών δεν ζητεί ή τήν ελαφρην μέθην του καμπανίτου, μιγνύοντος τόν άργυρον του άφροϋ του μετά των ρόδων, άτινα στέφουσι τό κύπελλον. Η άκολασία των ελάχιστα κατά βάθος σαρκική τέρπεται μεταξυ τριγύπτων ταινιών και άνθέων, εις έρωτοτρόπους και ευτραπέλους όμιλίαις, εις αισθηματικούς λήρους και παραδοξότητας. Έξ ωραίου στόματος προτιμῶσι τό δήγμα μάλλον ή τό φιλημα. Η άσσα αυτών φιλοκαλία έξιδανίκευσεν, οϋτως έπειν, την ύλην, την δυσκινησίαν αυτης άντικατέστησε διά περὶ γων. Όσον άφορᾷ τὰ φαγητά, τό κρέας δεν είνε πλέον σάρξ τις άπαίρουσα, άλλ' άρωμα, κνίσσα, μϋρον, όπερ έξατιμίζεται. άγνοει τις πολλάκις τί έφαγε, άλλ' όποια φαγητά, όποια άρτύματα, και όποιος τρόπος περι τό παραθέτει ταϋτα, και προσφέρειν έξ αυτών. Οί Παρισίοι δεν έχουσι την κτηνώδη γαστριμαργίαν των άλλων πόλεων, τό πνεϋμα αυτών άπασχολούμενον υπό εκλεκτων άντικειμένων τής τέχνης, τής κομψότητος, εκ κόσμου ολοκλήρου ποικίλων πραγμάτων, άτινα λάμπουσι και άνανεοϋνται άπαύστως έμποδίζει αυτούς από του να έμπέσωσι και βυθισθῶσιν εις την ύλην. Δεν θά είνε πωώς παράδοξον να ύποστηρίξη τις ότι εις ουδεμίαν άλλην πρωτεύουσαν δύναται τις να είνε μάλλον νηράλιος, μάλλον άγνός, μάλλον ήθικός όσον εν Παρισίοις. Δεν θά επικαλεσθώμεν άλλην άπόδειξιν ή την πολυάριθμον στρατιάν των μισθοφόρων τής ήδονής εταίρων, και φιλερώτων νυμφών, αίτινες γνωσταί υπό τό όνομα **Cocolles** μαρτυροϋσιν άρετήν τιμίων γυναικῶν, ήν ουδ' αύτός ό έρωσ εκπορθεί εύκόλως, εις μάτην πολλάκις θυσιάζων τόν καιρόν του.

Άς αφήσωμεν λοιπόν εις τούς ταρτούρους τής φιλοσοφίας, εις τούς αναμασσητάς τούτους έώλων και τετριμμένων κοινοτοπιών τας βαναύσους φωνασκίας των όπου οί Παρισίοι παραβάλλονται προς την μεγάλην εταίραν τής Βαθυλῶνος

* Neuf frankreich, Paris und die Franzosen, Ida Kohl.

ελαύνουσαν επί του ζώου τής άποκαλύψεως, οί γηραιοί οϋτοι Παρισίοι διά την ιστορίαν των, οί ήρωικοί διά τούς άγώνας των, οί έξοχοι διά την καλλιτεχνικήν και βιομηχανίαν των, οί μοναχικοί εις επιστημονικάς προσόδους, οί γόνιμοι εις φιλελεύθερα και φιλόφθορα δόγματα, οί Παρισίοι, περι τόν άζονα των όποιων περιστρέφεται ό κόσμος, ιδίως είνε οϋτοι:

Οϋτινες, ήμέραν και νύκτα άφρνιζουσι τόν Γίγαντα—τήν Εδρώπην— διά του κώδωνος και του τυμπάνου των.

Τά έργα τὰ τελεσθέντα εν Παρισίοις μετά την άνίδρυσιν τής γαλλικής αυτοκρατορίας μετέβαλον τούς Παρισίους εις την θαυμασιωτέραν των πόλεων του κόσμου. Αί νέα όδοι παρέχουσι τό ωραιότερον δείγμα τής ευθυγράμμου ταύτης άρχιτεκτονικής ιδιαιτέρως ευνουμένης υπό τής καλαισθησίας του κοινοϋ. Ό αρχιτεκτονικός οϋτος τύπος άποκαλύπτεται με τας μάλλον τελείας και εκπληκτικάς αναλογίας του πλατους, του ύψους και του μήκους, ιδίως εν τή όδῳ **Rivoli**. Εν τῷ βουλεβάρτῳ τής Σεβαστουπόλεως, εν τή **Avenue de l'Opera**, εν τή όδῳ **Λαφαγιέτ**, όπου ή άμειπτος ευθύτης των γραμμῶν έξαφρνίζεται εις μακρην και άπέραντον άποψιν. Αί επιδιορθώσεις και άποκαταστάσεις άλλων δημοσίων μνημείων, ιδιαιτέρως τής εθνικής Βιβλιοθήκης, τής σχολής των Ωραίων Τεχνῶν, τής Παναγίας των Παρισίων και τής **St^e Chapelle** έμελετήθησαν καλῶς και έξετελέσθησαν λαμπρῶς εκτός άσημάτων έξαίρεσεων. Πανταχοϋ όπου και άν στρέψητε τὰ βλέμματα προς τὰ μέρη ταϋτα των νέων Παρισίων ευρίσκετε την αυτην θεαμακικήν μεγαλοπρέπειαν, τας αυτάς ευρείας αναλογίας. Οί ξένοι πίπτουσιν εν εκστάσει προ των γραμμῶν τούτων άπεράντων και μεγαλοπρεπῶν όδῶν, πλαισιουμένων υπό ύψηλων και πολυπόρων οικίων μετα έξ και έπτὰ πατωμάτων.

Άλλ' οί πκαίοι Παρισίοι βλέπουσι με ζηλότυπον όμμα τούς νέους Παρισίους, οιτινες καθιερῶσαντες πανταχοϋ την ευθείαν γραμμὴν δεν έφείσθησαν του γραφικοϋ και άπροόπτου όπερ διεκρίνε την παλαιάν μητρόπολιν. Μέμφονται των βουλεβάρτων τούτων και μνημείων, άτινα έξ υπερβολικοϋ προς την συμμετρίαν έρωτος όμοιάζουσι πάντα προς άλλα. Οϋτως ή οικοδομή αυτη ή έχουσα στύλους κορινθιακούς μετ' αετώματος είνε ή **Madeleine**. Καί ή άλλη οικοδομή ή έχουσα επίσης στύλους κορινθιακούς μετ' αετώματος είνε τό Χρηματιστήριον. Καί ή τρίτη αυτη οικοδομή ή έχουσα τούς αυτους κορινθιακούς στύλους μετ' αετώματος είνε σιδηροδρομικός σταθμός. Καί ή τετάρτη εκείνη οικοδομή ή έχουσα επίσης στύλους κορινθιακούς μετ' αετώματος είνε φυλακή. Καί ψέγουσιν έστιν ότι ευλόγως την αρχιτεκτονικήν ταϋτην με τούς άπαραιτήτους στύλους και τὰ αετώματα, εφαρμοζομένη εις πάντα, και προσιδιάζουσιν έξ ίσου εις στρατώννας και άνάκτορα. Οί αρχαίοι Παρισίοι άριθμοϋσι πολλούς τούς φανατικούς θαυμαστάς των, ό δε **Pluvier** από του ύψηλου και δεσπόζοντος πύργου του Άγίου Ιακώβου, από του κέντρου τούτου και τής καρδιάς των παλαιών Παρισίων έγραψε τας ωραίας σκέψεις του Άγίου Ιακώβου, όστις όρθιος επί του πύργου τούτου εκθαμβούται άπαύστως υπό τής θέας των σημερινῶν Παρισίων. Όποια εν αυτοίς επισώρευσις θαυμασίων. Όποια μεγαλοπρεπής έκφρασις χωρας τινός και αιώνος. Είνε ωραίοι τοιουτοτρόπως θεώμενοι οί Παρισίοι άνευ όρίων, άνευ τέλους. Άλλά τί είνε λοιπόν εδῶ, και εκει, περαιτέρω, και πανταχοϋ, έρωτᾷ ό πολιοϋχος άγιος του ωραίου τούτου πύργου, αί όδοί αυται αί καταλήγουσαι εις κοινόν κέντρον, αί μακράι και άπέραντοι αυται σειραί ανακτόρων και οικίων λευκών, ως κεκοιναμένα μασωλεία; Άληθῶς είνε πλέον ή καινούργη. Επί των έρειπίων αρχιτεκτονικής έξαφρυσθείσης ή νέα Αναγέννησις καθιέρωσε την ευθείαν γραμμὴν. Η ευθεία γραμμὴ είνε ή διεπύουσα τας όδους ταύτας, τας παρόδους και τὰ βουλεβάρτα. Διατί; Η ευθεία γραμμὴ θά είνε λοιπόν τό σύμβολον τής εποχῆς ταύ-

της; Η άδυσώπητος αυτη ευθύτης ύπάργει επίσης και εις τὰ πνεύματα:

Όχι, άπαντᾷ ό Άπόστολος οϋτινος τό βλέμμα εισδύει εις τὰ νέα άνάκτορα και εις τούς μυγούς μάλιστα εκείνων οιτινες τὰ κατοικοϋσι. Βλέπει ότι σύγγυσις μεγάλη και ταραχή έπέστησεν εις τας γενεάς ταύτας παραδοδεομένας ήδη εις πᾶν είδος ιλιγγιάσεως. Βλέπει όντα έξηντλημένα και έξουθενωμένα υπό των άγώνων και τής πάλης χαμερποϋς ενεργητικότητος, και άτινα ή άπογοήτευσίς αναμένει εις τό τέλος. Βλέπει άλλους, οιτινες τὰ πάντα έπιχειρήσαντες περι των πάντων επλανήθησαν άλλους, οιτινες ζητοϋσι να άπαλλαχῶσιν από την συντρίβουσαν άνιαν του μαλθακού βίου των. Οί πάντες φαινοται δυσιπιστοϋντες διά την επαύριον, και εις ήδονάς ήλιθίας, και εις ματαιότητας επονειδίστους, και εις λατρείας άγενείς και χυδαίας ζητοϋσι να λημονήσωσι την προσέγγισιν τής εσπέρας.

Άλλά βλέπει επίσης άνδρας οιτινες διανοϋνται: άκομη, εργαζονται άκομη, θέλουσιν άκομη, και δύνανται άκομη. Έάν οί άλλοι κλίνοντες προς την στείρωσιν και τόν θάνατον διεγειροϋσι την άνηδίαν και τόν οίκτον, οϋτοι ιστάμενοι παρά τό πλευρόν του μελλοντος είνε τολμηροί. Δι' αυτούς τετέλεσται ή πίστις του Πασχάλ όσον και αί άλχημεικί του **Phlorwel**. Μετ' αποφάσεως εμπνεομένης άλλως ή αί αποφάσεις του **Descartes**, μετ' αποφάσεως, ήτις ώριμασεν εκ τής βραδύτητος, και κατέστη άπειλητική, ζητοϋσι την αλήθειαν.

Δι' αυτούς ό Θεός δεν είνε πλέον ή μϋθος ή ποίησις δεν είνε ή άνάμνησις, τό ιδεώδες δεν είνε ή λόγος, τό αίσθημα δεν είνε ή παράδοσις, τό όνειρον δεν είνε ή έγκλημα. Δι' αυτούς οιτινες ήχοποτελέσωσι την εποχην έξ τής θά άπορρεύση ή αλήθεια, είνε μακρός ήδη χρόνος καθ' όν ό κόσμος αναμένει: εκείνο όπερ μόνον ή αλήθεια δύναται να τῷ παράσχη' επλανήθησαν οί άνακκινιστάι οϋτοι του ήθικου συμπαντος, έδελεάσθησαν, και ήπατήθησαν υπό των θεωριών, υπό των συστημάτων, υπό παντός, υπό πάντων, και ύφ' εαυτών. Δεν θέλουσι πλέον να πιστεύη τις άκομη εκ συνηθείας ή άναγκαστικῶς εις την άποκαλύψιν, εις τό δίκαιον του Ισχυροτέρου, εις τας συνθήκας, εις τας μυθολογίας του παρελθόντος.

Διότι δεν ύπάργει ή ή αλήθεια, ήτις είνε αλήθεια, και ταύτης μόνον έχουσιν άνάγκην αί επιστήμαι, ή φιλοσοφία, ή ποίησις, αί τέχναι, πᾶν ό,τι πληροί τόν ήθικόν κόσμον, όστις κυβερνᾷ τόν υλικόν. Καί διὰ να πραγματοποιήσωσι παρόμοιον

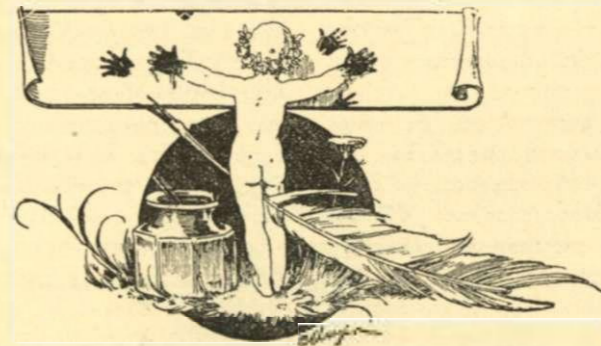
θηρίαμβον θά άφαιρηθί εκ πάντων ή καλύπτρα, θά έξακριβῶσωσι τό πᾶν, τὰ πάντα θά άρνηθῶσι, τὰ πάντα θά βασιλεύσωσι, και θά καταρρίψωσι τὰ πάντα. Καί θά βασιλεύση τυραννικῶς και εν πληρει τρομοκρατίῃ ή κριτική τής αναλύσεως και τής έρεύνης. Θά είνε ή άνατομία παντός ό,τι ήγάπα τις και όπερ ίσως θά μείνη ζῶν εισέτι. Θά είνε ή άναπόφευκτος άποθέωσις τής ύλης. Δυστυχῶς ό Άγιος Ιακώβος άντιθέτως προς την ουρανίαν πατρίδα του έχει ιδέας λίαν υλιστικάς, φρονῶν ότι πάντα ταϋτα θά καταλήξωσιν εις την ύλην. Έργαστήρια, αναφωνεί, άτινα καπνίζετε μακρην, και περιβάλλετε πανταχοθεν την θρασίν μου, ναυπηγεία, ών οί κρότοι άντηχοϋσι μέχρις έμοϋ, εργοστάσια, άποθήκαι, τυπογραφεία, χημικά και καλλιτεχνικά εργαστήρια, άσϋλα του σοφοϋ, πολυπληθείς βιομηχανίαι μυρμηκιάσκι και θυροβούσαι περίξ μου, πᾶσα ή εργασία, ήν παρουσιάζετε, είνε διά τό μέλλον τούτο. Καί σύ, Ιησοϋ, θεοί συντροφέ μου, είνε άρα οϋτος ό κόσμος τόν όποιον ώνειρεύεσσο παρά τας όχθας τής θαλάσσης τής Γαλιλαίας; ουχι άνταμφόλωσ, άλλ' ίσως ώνειρεύεσσο τόν κόσμον όστις θά επακολουθήση.

Μηδέις εν τούτοις άς νομίση ότι ή ευθεία γραμμὴ ή τοσοϋτον εκθαμβώσα τόν Άγιον Ιακώβον, και εναντιον τής όποιας κόπτονται φανατικοί τινες λάτρεις των παλαιών Παρισίων, εκτείνεται πανταχοϋ τής παρισινής μητροπόλεως. Τα τρία τέταρτα των όδῶν των παλαιών Παρισίων είνε βυάκια μάλλον εκ δυσόδους και μελανος πηλοϋ ως κατά τούς χρόνους τής κλασικής βαρβαρότητας. Οϋδεν ίχνος τέχνης, ουδέμια κομψότης, ουδεν αίσθημα γραμμῶν. Καί πόσοι ακάθαρτοι οικισμοί, πόσαι οικίαι βαρβιτικῆς, πόσα σεσχωρωμένα οικήματα κεκαλυμμένα υπό πέτρας και άκροχορδότων, έστειρημένα άέρος και φωτός, άνευ ήλιου, άνάξια να κατοικηθῶσι, και υπό κονίκλων άκομη ή χοίρων! Είνε κυτρία μάλλον έξ άμμοκονίας έφ' ών εσις διηνογιμένα τετραγωνικά όπαί με υπερκείμενα σιδηρᾶ ελάσματα. Τα **Kraals** των Οττεντότων όπου δεν δύναται τις να εισέλθῃ ή τετραποδητει, τὰ σπήλαια των Τρωγλοδυτών, αί καλύβαι των Λατώνων είνε ενδιαιτήματα τερπνά άπέναντι των παρισινῶν τούτων τρωγλῶν, έξ ών μόνων εν κρήνη τις τούς Παρισίους δεν δύναται ή να επικροτήση εις τό λεγθέν,

O Paris, Paris, ville qui oses te laisser appeler de temps en temps Athènes par tes flatteurs.

[Έπειτα συνέχεια]

M. I. ΔΕΣΚΑΛΑΚΗΣ

ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΙ

(Γεώργιος Α. Μαυροκορδάτος † 9 Ιανουαρίου 1902)

T. E. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

Οἱ Μαυροκορδάτοι ἢ Μαυρογορδάτοι, ὡς ἐγράφεοντο μέχρι τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἐξ ἀποροήτων, ἐγράφετο δὲ καὶ αὐτὸς οὕτω κατὰ τὸ πρῶτον ἡμίσι τοῦ βίου αὐτοῦ, μνημονεύοντάκι κυρίως ἐν Χίῳ ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ὡς ἀρχοντικὸν γένος. Ἀπετετέστη δὲ τὸ γένος τοῦτο ἐκ τῆς συναρθείας δύο ἀρχοντικῶν γενῶν, τοῦ τῶν Μαύρων καὶ τοῦ τῶν Γορδάτων.

Οἱ μὲν Γορδάτοι διέτριβον κατὰ τὴν βασιλείαν τῶν ἐν Νικαίᾳ Βυζαντικῶν βασιλείων (1204-1261) ἀρχομένου τοῦ ΙΓ' καὶ μέχρι τοῦ τέλους αὐτοῦ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ κατὰ τὸ θέμα τῶν Θρακησίων, ὅπου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διέτριβε καὶ ἡ Λύλλη, ἐν Νυμφαίῳ*. Διαβάλλοντες δὲ εἶτα εἰς Χίον, τελευτώντος τοῦ ΙΒ' ἢ ἀρχομένου τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, διὰ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ἡγεμονῶν τοῦ Ἰκονίου (Σουλτσουκιδῶν), διέμειναν αὐτόθι μέχρι τῶν μέσων τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ὡς γένος ἐπιφανές, οὗ ὑστάτος ἀπόγονος φέρεται **Κωνσταντῖνος ὁ Γορδάτος**, διαπρεπῆς πρόκριτος, συγγραφεὺς καὶ διδάσκαλος, φίλος τοῦ λογιωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου τοῦ Νοταρᾶ (1709-1731) καὶ τοῦ διδασκάλου τοῦ γένους Μακαρίου τοῦ Πατριῶ. Οἱ δὲ Μαύροι, ἀφ' ὧν κατ' ἀρρογογονίαν φαίνονται τὴν ἀρχὴν ἔχοντες οἱ Μαυροκορδάτοι, γένος ἀρχοντικὸν πολλαχού τῶν Ἑλληνιδῶν νήσων κατὰ τοὺς μέσους χρόνους ἐξηλωμένον ἤδη [κατὰ τὸν Η' αἰῶνα ἐν Βυζαντίῳ (710) ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ Β' **] ἐμφανίζεται μετὰ ταῦτα ἐν Χίῳ, διέμεινε δ' αὐτόθι ἀμάζον καὶ ἀδιάκριτον σχεδὸν ἀπὸ τῶν κυρίως λεγομένων Μαυροκορδάτων, τῶν ἀπογόνων Ἰωάννου Μαυροκορδάτου, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἐξ ἀποροήτων, μέχρι τοῦ 1822.

Διότι οὗτοι μόνον τοῦ γένους, οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἐξ ἀποροήτων καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου, παρέλαβον καὶ διετήρησαν τὴν διὰ τοῦ (x) γραφὴν τοῦ ὀνόματος, ἣν ὁ Ἐξ ἀποροήτων εἰσήγαγεν, οἱ δὲ λοιποὶ Μαυρογορδάτοι, πολλοὺς ἀποτελέσαντες οἴκους ἰδίᾳ φέροντας παρεπώνυμα, καὶ πολλαχού τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀποικίησαντες καὶ μέχρι τοῦδε ζῶντες, ἐτήρησαν τὴν ἀρχαίαν ἐπωνυμίαν Μαυρογορδάτων. Τῶν Μαυρογορδάτων δὲ οἱ μὲν ἀπόγονοι τοῦ Ἐξ ἀποροήτων Ἀλεξάνδρου διέμειναν ἐν Κωνσταντινουπόλει: τὰ πολιτικὰ πράττοντες καὶ ἡγεμονεύοντες ὑστερον τῶν παριστρῶν ἡγεμονῶν (1709-1786), ὅπου καὶ διέμειναν μέχρι τῆς σήμερον κλάδοι τινές, ἄλλοι δὲ ἀπώκησαν εἰς Ρωσσίαν. Οἱ ἀπόγονοι ὅμως τοῦ Ἰωάννου παρέμειναν ἐν Χίῳ καὶ αὐτόθεν διέβησαν εἰς Σμύρνην καὶ εἰς ἄλλους τόπους. Τούτων δὲ εἷς, υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Μαυροκορδάτου, ἔδωκεν εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς υἱὸν τοῦ ἐπιφανοῦς γιογενουατικῆς οἴκου Γουμάλη, ὁπότεν προέκυψε ὑστερον ὁ ἐξἑλληνισθεὶς ὀρθόδοξος Χιακὸς οἶκος Γουμάλη.

* Περὶ Νυμφαίου ἰδὲ ἐν τῇ ἐμῇ περὶ τῆς Μονῆς τῶν Σωσάνδρων πραγματείᾳ ἐν «Ξενοφάνει» τοῦ 1896 σελ. 476.

** Γνωσκόμεν τὸν Πατριτικὸν Μαύρον, ναύαρχον κατὰ τῆς Χερσονήσου ἀποσταλάντα.

Τὸ γένος Μαυροκορδάτων ἔδωκε μεγάλους διερμηνεὺς τῆ Ἵψηλῆ Πύλῃ καὶ ἡγεμόνας τῆ Μολδαβίᾳ καὶ Βλαχίᾳ. Μέγας διερμηνεὺς ἐγένετο ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος γεννηθεὶς τῷ 1636 **. Τῶν λογιωτέρων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ τυγχάνων, διορίσθη καθηγητὴς τῆς Μεγάλῃς τοῦ γένους Σχολῆς (1665-1671), Μέγας Λογοθέτης τῶν Πατριαρχείων (1691) καὶ μέγας διερμηνεὺς τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους τῷ 1673. Ὡς τοιοῦτος ἐπρόσθεσεν εἰς Γερμανίαν τῷ 1688 καὶ ἔλαβε μέρος ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ Κάρλοβιτς. Τῷ 1698 ἀντήλθεν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐξ ἀποροήτων, ἦτοι ἐμπιστοῦ ὑπουργοῦ τῆς Τουρκίας: διὰ τῶν ὑψίστων δ' αὐτοῦ ὑποφρημάτων ἐφάνη ἐπιωφελέστατος τῷ τότε δουλεύοντι ἑλληνισμῷ μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐπελθόντος τῆ 23 Δεκεμβρίου 1709, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν εἰς τὸ ἡγεμονικὸν τῆς Μολδαβίας ἀξίωμα ἀνύψωσιν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Νικολάου (6 Νοεμβρίου 1709), ἡγεμονεύσαντος ἐπὶ τινὰς μῆνας καὶ καθαιρεθέντος. Τῷ 1716 ἀνηγορεύθη ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας καὶ ὡς τοιοῦτος διετέλεσε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ (3 Σεπτεμβρίου 1730).

Ἐτερος ἡγεμὼν εἶναι ὁ Κωνσταντῖνος Μαυροκορδάτος (1711-1769). Μετὰ τοῦτον ὁ Ἀλέξανδρος (1742-1812). Εἶτα ὁ Ἰωάννης (1754-1819). Ὁ νῦν ἐπιζῶν Νικόλαος Α. Μαυροκορδάτος, πρεσβευτὴς τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλείως Γεωργίου ἐν Βυζαντίῳ, ἐγεννήθη ἐν Τερζέστη τῆ 16 Νοεμβρίου 1837. Ἐσπούδασεν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Παρισίοις τὰ Νομικὰ καὶ τὰς πολιτικὰς ἐπιστήμας. Ἀσπασάμενος τὸ πολιτικὸν στάδιον ἐξελέγη βουλευτὴς, διορίσθη ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ τέλος πρεσβευτὴς ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς διαδοχὴν τοῦ Α. Κουντουριώτου ἀπὸ τοῦ 1888. Τούτου ἀδελφὸς ἦτο ὁ τῆ 9 Ἰανουαρίου ε. ἔ. ἐν Παρισίοις ἀποβιώσας Γ. Μαυροκορδάτος.

Ὁ Γεώργιος Μαυροκορδάτος ἦτο υἱὸς τοῦ ἐν τῷ ὑπὲρ Ἀνεξαρτησίας ἀγῶνι δόξασθέντος καὶ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ Ὀθωνος Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου (1791-1865) καὶ τῆς Χαρικλείας Ἀργυροπούλου, ἐγεννήθη δὲ τῆ 23 Ἀπριλίου 1839. Μετὰ τὴν ἐν Παρισίοις συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ διορίσθη ἀκόλουθος ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν, εἶτα δὲ Πρέσβυς ἐν Ρώμῃ τῷ 1867. Ὄψαιος, ὡς πάντες οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ, ἐνυμφεῖται τῷ 1863 ἐξ ἔρωτος τὴν κόρην τοῦ ἐν Βιέννῃ ἐγκαταστημένου ὁμογενοῦς ἑκα-

τομυροῦχοῦ βαρῶνου Σίμωνος Σίνα Εἰρήνην (1840-1881). Εἶγεν ἐπιδοθῆ ἐν τε Βιέννῃ καὶ Παρισίοις, ὅπου μετὰ τὴν ἐκ τοῦ δημοσίου βίου ἀποχώρησιν αὐτοῦ ἰδιώτευεν, εἰς τὸν καταρτισμὸν **Νεοελληνικῆς βιβλιοθήκης**, ἐξ ἐντύπων καὶ χειρογράφων. Ἀρείδης δὲ εἰς τὰς ἀγοράς αὐτοῦ κατάρθρωσε νὰ συμπληρωσῇ ὅλην τὴν σειρὰν τῶν ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας μέχρι σήμερον Ἑλληνικῶν βιβλίων, ἧτις θεωρεῖται μοναδικὴ εἰς τὸ εἶδος αὐτῆς. Ἀπὸ δεκαετίας παθῶν σωματικῆν νόσον, ἄπασαν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἔστρεψεν εἰς τὴν παροχὴν τῆς ὕλης καὶ τῶν μέσων τῷ φιλέλληνι καθηγητῇ **E. Legrand** πρὸς ἔκδοσιν τῆς **Bibliographie Hellenique** εἰς πέντε ὀγκῶδεις τόμους (1885-1895) μετὰ πανομοιοτύπων γραφῆς καὶ ὑπογραφῶν τῶν λογίων Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ ΙΕ' μέχρι ΙΖ' αἰῶνος, ἐν ἐπεξεργασίᾳ δ' εὗρηται ὁ Γ' τόμος, ὁ μέλλων νὰ περιλάβῃ τὸν ΙΗ' αἰῶνα. Χάρις εἰς αὐτὸν πολλαὶ εἰδήσεις ἱστορικῆ ἀπροήλθον εἰς φῶς, δημοσιευθεῖσαι ἐν τε Βυζαντίῳ, Βενετίᾳ, Περτρούπολει καὶ Παρισίοις ὑπὸ Μ. Γεδεῶν, Κ. Σάθα, **E. Legrand**, Ἀθ. Παπαδοπούλου Κεραμέως κ.τ.λ. Εὐχῆς δ' ἔργον θά ἦτο ἂν ἡ πλοεὶα βιβλιοθήκη τοῦ λογίου ἀνδρὸς ἐδωρεῖτο εἰς τὴν, ὑπὸ ἐποψίν Νεοελληνικῆς φιλολογίας, πενυχτρὰν Ἑθνικὴν ἡμῶν Βιβλιοθήκην. Ὁ νεκρὸς τοῦ Γεωργίου Μαυροκορδάτου ἐταριχεύθη ἐν Παρισίοις καὶ ἐκομίσθη καὶ ἐτάφη ἐνταῦθα, ὅπου ὑπάρχει περιλαμπρὸν Μουσαλεῖον τῆς οἰκογενείας Μαυροκορδάτων, εἰς οὗς ἤδη καὶ ὁ πολλαχῶς παρ' αὐτῶν ἠθικὸς καὶ ὕλικὸς εὐεργετηθεὶς **E. Legrand** καθηγητὴς τῆς νεοελληνικῆς ἐν Παρισίοις ἀνέθηκεν αἰῶνιον μνημεῖον τὴν περὶ αὐτῶν μονογραφίαν: **Généalogie des Mavrocordato de Constantinople, Paris 1885-1900**. Μονογραφίαν περὶ αὐτῶν

* Ἐξ αὐτῶν κατήγετο ὁ Δημήτριος Σ. Μαυροκορδάτος λόγιος γεννηθεὶς ἐν Βασσαράβιᾳ τῆ 8 Ὀκτωβρίου 1821. Οὗτος συγγραφεὺς ἰκανῶν ἔργων καὶ ὑπουργὸς τῆς παιδείας ἐν Ἑλλάδι: γενόμενος τῷ 1863 ἀπέθανε τῆ 8 Ἰουλίου 1872. Ἰδὲ τὴν ἐμὴν Νεοελληνικὴν Φιλολογίαν.

** Κατὰ τι σημείωμα ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σ. Π. Λάμπρου: Κατάλογος κωδικῶν τῶν Μονῶν τῆς Ἀνδρῶν, Ἀθῆναι 1899 σελ. 24, ὁ Μαυροκορδάτος ἐγεννήθη ἐν Βυζαντίῳ τῆ 7 Νοεμβρίου 1641. Ἴδὲ καὶ Π. Γ. Ζεβλέντη, Ἐπιστολαὶ Ἰωάννου Καρυσφόλλῃ ἐν Δελτίῳ τῆς Ἱστορ. καὶ Ἑθν. Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος 1902.

Ο ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ
ΕΝ Τῷ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙῳ ΤΟΥ

συνέγραψεν ἐπίσης καὶ ὁ γυμνασιάρχης Χίου κ. Γ. Ι. Ζολώτας καὶ ὁ ἀνώνυμος (Εὐχ. Ρίξος Παργαθῆς) ὁ ἐκδὸς τὸ **Livre d'or des Phanariotes** (Ἀθῆναι 1892 σελ. 71-79). Τοῦ Γεωργίου Μαυροκορδάτου θανάτος ἀκλήρου καὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβεύοντος Νικολάου Μαυροκορδάτου μὴ ἔχοντος ἄρρην τέκνον (διότι δ τε πρωτότοκος υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ καὶ ὁ δευτερότοκος Γεώργιος ἀπέβίωσαν, ὁ μὲν ἐν Παρισίοις τῆ 24 Σεπτεμβρίου 1883, ὁ δὲ ἐν Θεσσαλονικίᾳ τῷ 1895), τὸ πρῶτον τοῦτο γένος μέλλει νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐν θηλυγονίᾳ τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ τῆς κυρίας Μπαλτατζῆ, θυγατρὸς τοῦ Νικολάου Μαυροκορδάτου, φέροντος σὺν τῷ πατρικῷ καὶ τῷ μητρικῶν ἐπώνυμον. Αἱ ἐπιζῶσαι θυγατέρες τοῦ Νικολάου Μαυροκορδάτου ἐνυμφεῖθαι ἢ μὲν Σοφίᾳ τὸν Ἀλέξανδρον Δ. Σούτσον ἀντισυνταγματάρχην τοῦ ἱππικοῦ, ἢ δὲ Χαρίκλειᾳ τὸν πρῶτον νομάρχην Μαγνησίας Γεώργιον Μπαλτατζῆν.

T. E. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

Μετὰ τὴν παροῦσαν μελέτην περὶ Μαυροκορδάτων θὰ ἀκολουθήσῃ ἡ οἰκογένεια τῶν Μαυρογενῶν, ὦν μέλος ἐπιφανές, ὁ Ἀλέξανδρος Σ. Μαυρογενῆς, διορίσθη ἐσχάτως ἡγεμὼν τῆς Σάμου.

* Ὁ ἀδίδιμος Ἀλέξανδρος ἦν τῶν ἄριστα συγκεκριημένων ἀξιωματικῶν ἡμῶν: γλωσσολογικῆ καὶ εὐρυμαθῆς διεκρίθη διὰ τὰς τοπογραφικὰς αὐτοῦ γνώσεις. Καὶ περιπούδαστον δὲ ἔργον τοπογραφικὸν ἐξέδοτο τῷ 1889. Ὁ τὰς γραμμὰς ταύτας χαράσων μεμνηται τῶν ἐκδρωμῶν, ἔς καὶ μετὰ τῶν Γερμανῶν A. Milchhofer καὶ R. Lipsius ἐπιηγάμεθα ἐπὶ μακρῶν ἀνὰ τὴν Ἀττικὴν.

(Νηοῦτικα ἥθη. — Δίγμημα).

III

Παρήλθον ἀκόμη δύο εβδομάδες. Ἐνα πρῶτ' εἰς τὴν Μονὴν ἐλήφθη ἐπιστολὴ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ ἱεράρχου πρὸς τὸν Νεκτάριον καὶ Φίλιππον, ἀγγέλλουσα τὴν προσεχῆ ἀφίξιν τοῦ Συνεσίου, καὶ διατάττουσα νὰ ὑποδεχθῶν τὸν Ἰγούμενόν των, ὡς ἐμπρέπει εἰς μοναχοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς ὑφισταμένους. «Ὁ τρόπος σας, ἐσυμπέραινεν ὁ ἐπίτροπος, θὰ ἐλκύσῃ ἐφ' ὑμᾶς τὴν εὐμένειαν ἢ τὴν δυσμένειαν τοῦ ἱεράρχου».

Ἡ ἐπιστολὴ δὲν ἐπεδέχετο σχόλια καὶ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα ἤτοιμᾶσθη νὰ συμμορφώσῃ τὸ τε πρόσωπον καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐπιφάνειαν μετὰ τὴν περίστασιν.

Ἦτο Κυριακῆ, ὅτε τὸ φέρον τὸν Συνέσιον ἀεμόπλοιο ἐφθασε. Ἐξήλθεν οὗτος εἰς τὴν προκουμαίαν ὑπέροπε ὑψαύχην, μετὰ τὸ πλέον αὐθαδέος ὕψος του. Τὸν ὑπέδέχθη ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἱεράρχου, ἱερεῖς τινες καὶ οἱ φίλοι του, καὶ τοὺς ἠσπάσθη ὁλος τόσοσ—θὰ ἔλεγες—ἐγκάρδια, ὡσὰν τὰ φίληματα ἐκείνα νὰ προήρχοντο ἀπὸ τὸ εἰλικρινέστερον, τὸ τιμιώτερον στόμα καὶ ὡσὰν νὰ τὰ ὑπηγόρευε ἡ θερμότερα καρδιά. Τὰ ὑπόζυγια ἦσαν ἕτοιμα, (τὸ καλλίτερον μουλᾶρι τῆς Μονῆς ἦτο, ἐνοσιεῖται, διὰ τὸν Συνέσιον) καὶ μετὰ ἐλαφρὸν πρόγευμα εἰς τοῦ ἐπιτρόπου, ἀνεχώρησε διὰ τὴν Μονήν, συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἱερεῖς. Ἦτο ἀνυπόμονος νὰ ῥθᾶσῃ τὸ ταχύτερον εἰς τὴν Μονήν, ἀπ' ἧς εἶχε φύγει μετὰ περιφρόνησιν, διὰ νὰ δειξῆ ἐκ νέου ὁποῖός τις εἶνε ὁ ἀνθρωπος τὸν ὁποῖον ἐδιωξαν, πῶς εἰζεύρει ν' ἀναποδίδῃ τὰ ἴσα καὶ μετὰ τὸν μάλιστα, ὅτι ἔχει γρόνθους διὰ τοὺς ἐχθροὺς του—τοὺς ἀντιθέτους μέσα κ' ἐξω—καὶ ἄλλου εἰδους ὄπλα πρὸς προσέγκουσιον ἰσχυρῶν φίλων.

Εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μονήν καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸ Ἰγουμενεῖον, σκαίος, θρασύς, ἀπότομος. Τὸ προσωπικὸν τὸν ἐδέχθη παρατεταγμένον εἰς τὴν αὐλήν, συνοσταλμένον καὶ ταπεινόν. Ἐκ τοῦ προσωπικοῦ ἔλειπον δύο τρεῖς καὶ ὁ Συνέσιος τοὺς ἐσημείωσε. Ἐστᾶθη ἐπ' ὀλίγον εἰς τὸν μαρμαρίνον ἐξώστην τοῦ Ἰγουμενεῖου, ὁποῦθεν ὠμίλησεν εἰς τὸ ὑπᾶρκον.

—«Θ' ἀγαπῶ, εἶπε μετὰ τὴν βροντωδὴ καὶ ἔρρινον φωνὴν του, ἐκείνους ποῦ μ' ἀγαποῦν καὶ συμφωνοῦν μαζ' ἐμὸν· τοὺς ἄλλους, τοὺς ἐναντίους, τοὺς περιφρονῶ, οὔτε θέλω νὰ τοὺς ξέρω, γιατί δὲν ἔχω κανένα ἀνάγκην, κανένα, ἀκοῦτε; κανένα.»

Καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπου εἶχε προηγηθῆ ἡ μητέρα του.

Χωρὶς νὰ τὸ ἐνοσῆ, ὠμίλησε ῥητορικώτατα ὁ Συνέσιος· δὲν ἠγάπα τὰ ἄνθη, οὔτε τὰ χρώματα καὶ τὸ εἶπε καθαρά, «σταρμένα» τὸ δὴ λεγόμενον, ὡς ἤρμοζεν εἰς τὴν θέσιν του τὴν σημερινήν, καὶ τὸ ὑπᾶρκον ἔκλινε τὴν κεφαλὴν, ψιθυρίζον, διὰ τοῦ στόματος τοῦ παππᾶ Φιλίππου, ὅστις ἤξευρε τοὺς μύθους τοῦ Αἰσώπου· «οὐ σὺ μὲ λοιδορεῖς, ἀλλ' ὁ τόπος».

Τὸ ἐνοσούμενον του καλογοηράκι, ὁ παχυλὸς καὶ ἀρράτος Ἀμβρόσιος ἔσπευσ' εὐθύς νὰ τοῦ προσέρῃ τὸ σέβασμα του. Τοῦ ἔκαμε μετάνοιαν καὶ τοῦ ἐβίβησε τὸ χέρι, ὁ δὲ Συνέσιος τὸν ἐβίβησε καὶ εἰς τὰ δύο του μάγουλα. Τὸν ἠρώτησε περὶ

προσώπων καὶ πραγμάτων, ὁ δὲ Ἀμβρόσιος τοῦ ἐξέθεσεν ἐν λεπτομερεῶς ὅ,τι ἤξευρεν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς φυγῆς του μέχρι σήμερον, προσθέσας ὅτι αὐτὸς καὶ ὁ Νεόφυτος ἐδέοντο τοῦ Θεοῦ νὰ τοὺς τὸν ἐπαναφέρῃ.

— Καὶ πῶς; δὲν περνούσατε καλά; ἠρώτησεν ὁ Συνέσιος.

— Κακὰ καὶ ψυχρά, ἅγιε Ἰγούμενε· εἶπεν ὁ Ἀμβρόσιος· μήτε φαί καθὼς πρέπει μήτε τίποτα. Καὶ δουλιὰ πολλή.

— Τί δουλιὰ;

— Ὁ παππᾶ Φίλιππος μ' ἐπεμπε στὰ χωράφια καθὲ μῆρα· καὶ ἂν δὲν ἐροβότανε τὸν πανιερώτατο, θὰ μ' ἐδιωγνε.

— Τὸ ζῶο! εἶπεν ὁ Συνέσιος· ἔννοια σου, Ἀμβρόσιε! θὰ εἶσαι καθὼς πρῶτα· τώρα καὶ μετὰ θὰ τοὺς δεῖξω.

Ὁ Ἀμβρόσιος ἠσπάσθη ἐκ νέου τὴν χεῖρα τοῦ Συνεσίου, ὅστις, μετὰ τινὰς στιγμᾶς, ἐπανέλαθε·

— Ἄκουσε, Ἀμβρόσιε, δὲν εἶδα ἐδῶ τὸν Ἀνθίμο· ποῦ νὰ βρίσκεται;

— Ἐξω νὰ τὸν διῶ ἀπὸ τὰ ψές, ἅγιε Ἰγούμενε· ἀπῆλθεν ὁ Ἀμβρόσιος.

— Θὰ εἶν' ἐδῶ, βέβαια, εἶπεν ὁ Συνέσιος, μετὰ κάποιον διαταγμὸν εἰς τὴν φωνήν, διότι ἤξευρεν ὅτι ὁ Ἀνθίμος δὲν ἦτο εἰς τὸ κελλί του.

— Ὁλο τὸ διάστημα ἐδῶ ἦτανε, ἅγιε Ἰγούμενε.

— Ἄκουσε Ἀμβρόσιε, εἶπε μετὰ τινὰ σκέψιν ὁ Συνέσιος, νὰ πᾶς νὰ βρῆς τὸ Σταυράκη νὰ μοῦ φέρῃ τὸν Ἀνθίμο ἐδῶ· μόνος αὐτὸς θὰ ξέρῃ ποῦ εἶνε· πῆγαίνε γρήγορα.

— Ὁ Ἀμβρόσιος ἐξῆλθε τρέχων.

Ὁ παππᾶ Νεκτάριος καὶ ὁ παππᾶ Φίλιππος παρέδωκαν τὰ σκήπτρα εἰς τὸν νέον Ἰγούμενον ὁμοῦ μετὰ τοὺς λογαριασμοὺς των, οἵτινες, ἐξελεγχθέντες ὑπὸ ἐπιτροπῆς, εὐρέθησαν ἀνεπιλήπτοι καὶ ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ κελλία των μετὰ τὴν συνειδησιν ἡσυχον, πράγμα τὸ ὁποῖον πολλοὶ, διαχειριστὰ δημοσίων, δὲν θὰ ἠδύνατον νὰ εἰπωσιν. Ὁ Συνέσιος, μετὰ τὸ ὕψος τῆς ἀλώπεκος τὸ ὁποῖον ἔπαιρει ὅταν τοῦ ἐχρειαζέτο, τοὺς ἐπεριποιήθη ὅσον ἠμύρησε καλλιτέρα, ὁμιλήσας ἀνεξικτάως καὶ διὰ τοὺς ἐναντίους του, ἐνῶ ἡ κυρία ἀφορμὴ τοῦ μειλιγίου τρόπου του ἦτο ὁ ἀφοπλισμὸς τῶν ἀντιθέτων, προπάντων δὲ τοῦ Νεκταρίου καὶ Φιλίππου, οἵτινες, μετὰ τοῦ Κυρίλλου, θ' ἀπετέλουσαν τὸ Ἰγουμενοσυμβούλιον. Οἱ ἀγαθοὶ ἱερεῖς, ἐνῶ ἐγνώριζον ταῦτα, ἐπροσπονήθησαν ὁμοῦ—καὶ πῶς ἄλλως νὰ κάμουν—ὅτι πιστεύουν εἰς τοὺς λόγους καὶ τοὺς τρόπους του. Ἐσεβάσθησαν τὴν διαταγὴν τοῦ ἱεράρχου των, φυλάξαντες τὴν γνώμην των περὶ τοῦ ποιοῦ τοῦ Συνεσίου, ἢ φιλαυτία τοῦ ὁποῖοῦ εἶχε λάβει τὴν ἐπισύσταν τῆς ἀριζεύς του σοφοδρόν, ἂν ὅχι καὶ ἀπροσδόκητον κτύπημα.

Ὁ Συνέσιος, τοιοῦτος ὁποῖος ἦτο, ἐφρόνει ἀδυστάκτως, ὅτι ἦτο καλὸς ἀνθρωπος, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ εἶνε ἄλλος καὶ ὅτι ἦσαν κουτοὶ ὄλοι οἱ ἀντιφρονούντες. Ἦτο πεπεισμένος ὅτι, πράττων ὡς ἐπραττε, δὲν κάμνει τίποτε ξεχωριστὰ ἐκτροπον, ὅτι αὐτὰ πράττων καὶ οὕτω φέρονται, ἕκαστος κατὰ τὸν τρόπον του καὶ εἰς τὸν κύκλον του, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὰ ἐννέα δέκατα τῶν ἀνθρώπων, ἡ μεγάλη δηλαδὴ πλειονότης καὶ ἡγανάκτηε κατὰ τῶν ἀντιθέτων, οἵτινες τὸν ἀντεπολιτεῦοντο· ἀλλὰ καὶ δὲν τοὺς ἐροβέιτο· αἱ διαμαρτυ-

* Συνέσιος· ἴδε σελ. 4.

ρίαι των, ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν καὶ ἂν παρουσιάζοντο, δὲν τὸν ἐτάραττον διόλου, ἀπ' ἐναντίας τὸν δισκεδάζον κατὰ τινὰ τρόπον, ὡς δίδουσαι εἰς αὐτὸν ἀφορμὴν ν' ἀντεπεξέρχεται, δεικνύων οὕτω τὴν δύναμιν τοῦ βραδίουργικοῦ του πνεύματος. Δὲν τὸν ἐτάραττον λοιπὸν ποσῶς αἰ ἐπιθέσεις των, μάλιστα ἐγίνετο θρασύτερος ἀπέναντι των, διότι, ὡς ὁ καλὸς στρατηγός, ἐφρόντιζε νὰ ἔχῃ ἐξησφαλισμένα τὰ νῶτα, στρεφίζων αὐτὰ πρῶτιστως ἐπὶ εὐνοίας ἰσχυρᾶς, ἣν ἐγνώριζεν ἐπιτηδεῖως νὰ ὑποβάλλῃ. Μία μόνη διαμαρτυρία—μόνη αὕτη—ἴσως διότι λιαν ἐκφραστικὴ ἐν τῇ ἡμερότητι, ἐν τῇ ἀρνητικότητι τῆς, ἦτο δι' αὐτὸν ἀνυπόφορος, ἦτο ἕνα κτύπημα, τὸ ὁποῖον, ἂν δὲν καταβάλλῃ εὐθύς, ἀφίνει ὁμοῦ πηλὴν γᾶς, αἰτινες εἰμποροῦν νὰ εἶνε ἀνίατοι. Ἦτο μία διαμαρτυρία ἐξ ἐκείνων, αἰτινες εἰσδύουσι εἰς τὴν συνειδησιν καὶ τοῦ μᾶλλον πεπωρωμένου, ὅστις, ἠμπορεῖ μὲν νὰ προσποιητὰ ἀπάθειαν, ἀλλ' ἀδυνατεῖ νὰ λησμονήσῃ. Καὶ διαμαρτυρία τοιαύτη, ὀρθομένη ὡς βουδὸν ἐνώπιόν του, διαμαρτυρία καταπλήττουσα, τοσοῦτο μᾶλλον, ὅσῳ ταπεινότερος ἦτο ὁ τινάσων αὐτὴν ἐκάστοτε εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Συνεσίου, ἦτο ἡ διαμαρτυρία τοῦ ταπεινοῦ Ἀνθίμου, τοῦ καλοῦργου τοῦ ἀναούς, τοῦ πτωχοῦ καὶ ἀδυνάτου.

Εἶχε μνηῦσι τοῦ Σταυράκη νὰ τοῦ τὸν στείλῃ ἀρεστέως· τὸν ἠθελε' ἐπεθύμει νὰ συνδιαλάβῃ μετ' αὐτοῦ, ἠθελε νὰ τὸν κάμῃ νὰ τὸν ἀγαπήσῃ, ἔτοιμος καὶ εἰς θυσίας νὰ προβῇ, ἵνα τὸν κερδήσῃ. Δὲν τὸν εὐχαριστοῦσαν τόσοσ αἱ ἐπιτυχίαι του, οὐδὲ ἡ, διὰ ποικίλων τεχνασμάτων, προσέγκουσις τοῦ Ἀνθίμου! Ἐπεθύμει, ἂν ὅχι ἄλλο, τοὺλάχιστον νὰ τὸν οὐδετερώσῃ, νὰ τὸν ἀροπλίσῃ. Καὶ ἔκαμνε σχέδια, διὰ τίνος τρόπου νὰ τὸν ἐλκύσῃ. Τί διάβολο—ἐσκέπτετο—δὲν ἀλλάξε αὐτὸς ὁ ἀνθρωπος; ὁ ἴδιος θὰ εἶνε πάντα; δὲν θὰ βάλῃ καὶ αὐτὸς μυαλὰ; Ἐδῶ ἄλλοι κ' ἄλλοι.—Ψέμματα ἢ ἀληθινὰ, ἀδιάφορα—μετὰ συμπαθοῦν, καὶ ὁ Ἀνθίμος, τὸ τίποτα δηλαδὴ, μοῦ ἀντιστέκεται. . . καὶ μετὰ τί τρόπο; Ἐπρεπε νὰ μὴν προσέξω, νὰ μὴ μετὲλθ' ἄλλ' ἐγὼ δὲ ξέρω γιατί δὲν μπορῶ νὰ ὑποφέρω αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀπὸ ἕνα τόσο μικρὸ ἀνθρωπο. Ἐπειτα καὶ οἱ χωριανοὶ τὸν ἀγαποῦνε καὶ δὲν μποροῦν νὰ μοῦ συγχωρήσουν, πῶς φεύγει ἐξ αἰτίας μου· ἀκούς ἐκεῖ ζωὴν καὶ καὶ τί τοῦ κᾶνω ἐγὼ καὶ φεύγει; . . . Ἐκαμνε τὰς σκέψεις αὐτάς τὴν ἐπαύριον τοῦ ἐρχομοῦ του, ὅταν παρουσιάσῃ ἐμπρός του ὁ Σταυράκης.

Δὲν τὸν εὐρήκα, Ἰγούμενε, τὸν Ἀνθίμο, εἶπε. (ὁ Σταυράκης ποτὲ δὲν τὸν ἔλεγεν ἄγιον).

— Τί θὰ πῆ δὲν τὸν εὐρήκα; δὲ θὲς νάτονε βρῆς, εἶπεν ἐν ἀγανακτῆσει ὁ Συνέσιος.

— Ἄς τονε γυρέψῃ ὅποιος θέλει, εἶπεν ὁ Σταυράκης, καὶ ἂν τονε βρῆ, ἐγὼ πληρώω.

— Τί λόγι' ν' αὐτὰ; Ἐσὺ ξέρεις ποῦ εἶνε, γιατί ἔχετε τὰ ἴδια καύκαλα.

— Βέβαια καὶ ξέρω, εἶπε μετὰ κάποιον πείσμα ὁ Σταυράκης. — Μὴ χωρατεύεις μαζ' ἐμὸν, Σταυράκη, εἶπεν ὁ Συνέσιος.

— Δὲν ἔχω καμμιὰ ὄρεσι· νὰ χωρατεύω· ὁ Ἀνθίμος ἔκαμε ὅ,τι ἔκαμε πάντα· σὰν ἡμάθενε πῶς ἔργεσαι, ἐπῆρε τὸ κομποδέματός κ' ἂν τονε πιάσῃς. Ἐπῆγαίνε στὰ μαθημένα του.

Ἐπὶ τινὰς στιγμᾶς ὁ Συνέσιος ἐσιώπησε.

— Πάντα του ἦτανε ζωὸ τετράποδο καὶ τέτοιο ζῶο θ' ἀποθάνῃ! εἶπεν ἐγερθεῖς ἐκ τῆς ἔδρας του καὶ διασχίσας μετὰ βίαν τὸ δωμάτιον.—Θαρρεῖς πῶς τονε λογαριάζω; ἐπρόσθεσε μετὰ θυμόν. Ἄρσιν εἶν' ὁ ἴδιος, ἄς κάμῃ καλὰ μετὰ τὸ μυαλό του.

Ὁ Σταυράκης ἐβλεπε χαίρεικάως τὴν ἔξασιν τοῦ Συνεσίου.

— Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθεν ἕνας χωρικός, ἀκολουθούμενος ἀπὸ ἕνα παιδί, τὸ ὁποῖον ἐκράτει κάμποσα κοτόπουλα. Ὁ Σταυράκης, ἅμα τοὺς εἶδε, ἀπεσύρθη χωρὶς νὰ χαιρετίσῃ.

— Καλημέρα, ἅγιε Ἰγούμενε, εἶπεν ὁ χωρικός.

— Καλὸ στὸν Γιάννη, πέρασε κάθησε.

— Τὰ πουλιὰ ποῦ μοῦπες ἐψές, εἶπε δεικνύων τὸ παιδί μετὰ τὸ κοτόπουλο.

— Ἀμβρόσιε, ἐφώναξεν ὁ Συνέσιος—Κάθησε, Γιάννη. Ὁ χωρικός ἐκάθησεν. Ἐν τῷ μεταξύ εἰσῆλθεν ὁ Ἀμβρόσιος.

— Πᾶρε τὰ πουλιὰ μέσα· εἶπεν ὁ Συνέσιος.

Ὁ Ἀμβρόσιος ἐπῆρε τὰ πουλιὰ καὶ ἀπεσύρθη μαζ' ἐμὸν μετὰ τὸ παιδί τοῦ χωρικοῦ ὅστις δὲν ἦτο ἄλλος, παρὰ ὁ Μανάρας ὁ λαθρέμπορος ὁ φίλος τοῦ Συνεσίου.

— Εὐχαριστῶ, Γιάννη· καὶ τί νέα;

— Ἄς τὰ λέμε καλά, εἶπεν ὁ Μανάρας.

— Ἐχθὲς δὲν ἦρθε καιρὸς, μετὰ τὸν πολύ κόσμο, νὰ σ' ἐρωτήξω· τί κάνεις; πῶς πᾶν αἱ δουλιαι;

— Δὲ μπορῶ νὰ παραπονεθῶ, ἅγιε Ἰγούμενε, εἶπεν ὁ Μανάρας· μόνο γιὰ τὴ δουλιὰ ποῦ ξέρεις, τίβοτα ξεχωριστὸ ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποῦ φυγες.

— Καὶ γιατί; ἠρώτησεν ὁ Συνέσιος.

— Αἱ, δὲν τὰ ξέρεις; οἱ νέοι Ἰγούμενοι εἶνε χριστιανοί! εἶπε μεριδιῶν ὁ Μανάρας.

— Καὶ μεις τί εἶμασθε; Τοῦρκοι; εἶπεν ὁ Συνέσιος, εὐθύς δὲ κατόπιον ἐπρόσθεσε—Ἄς κάμουν καλὰ μετὰ τὸ νοῦ τους· ἐμεῖς θὰ ζήσωμε μετὰ τὸ μυαλό μας.

— Σωστό, ἅγιε Ἰγούμενε.

— Δὲ μοῦ ἐξηγᾶς τώρα, Γιάννη, ἐκείνα ποῦ μοῦ γράφεις;

— Γιαντὸ ἦρθα τὸ περισσότερο, εἶπεν ὁ Μανάρας.

— Τί τρέχει, πές μου, καὶ ὅ,τι περνεῖ ἀπὸ τὸ χέρι μου, θὰ τὸ κάμω γιὰ χατήρι σου· εἶπεν ὁ Συνέσιος.

— Εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ Μανάρας καὶ χαμηλότερα ἐπρόσθεσε· Καθὼς ποῦ σὺ γράφω, ἢ Ἀνοῦσά μου, τὴν ξέρεις, μ' ἔχει ἄνω κάτω μετὰ τὸ πείσμα τῆς.

— Ναι, ξαναπέμουτα, νὰ τὰ καταλάβω.

— Εἶν' ἕνα καλὸ παιδί, ἅγιε Ἰγούμενε, ἕνα παλληκᾶρι μάλαμμα· θέλω μαθὲς δὲ τῆς τονε δῶκα γι' ἄντρα καὶ δὲ μπορῶ νὰ τὴνε καταφέρω.

— Δὲν εἶνε, θαρρῶ, ὁ Γιάκουμος ὁ Σαϊνταλῆς; ἠρώτησεν ὁ Συνέσιος.

— Ὁ ἴδιος, ἅγιε Ἰγούμενε· ἕνα παιδί φωτιά μοναχὴ στὴ δουλιὰ καὶ ἄξιός ποῦ δὲν ἔχει ταίρι, μάλιστα—ἐπρόσθεσε χαμηλὰ—γιὰ τὴ δουλιὰ ποῦ ξέρεις.

— Τόνε ξέρω, τόνε θυμοῦμαι· λαμπρός! καὶ γιατί δὲν τονε θέλει;

— Ἀνοσιέ· Ἀγαπήθηνε, λέει, μ' ἔκανε μικρὸ, τῆς Ἐλένης τῆς Κασαρῆς τὸν τρίτο γιού. Καλὴ φαμελιά, δὲ σὺ λέω, μὰ πολλά παιδιὰ καὶ ὁ μικρός αὐτὸς σὰ γυναῖκα· εἶνε τίβοτα ὁμπρός τὸν Γιάκουμο.

— Ἐχεις δίκαιο, Γιάννη. Αὐτοὶ οἱ Κασαροὶ ἐμένα ποτὲ δὲ μ' ἀρέσανε, γιατί εἶνε καὶ μετὰ τὸ ἄλλο κόμμα, εἶπεν ὁ Συνέσιος, καὶ ἐπρόσθεσε—Καὶ τί θὲς τώρα, Γιάννη;

— Νὰ μοῦ κάμῃς τὴ χάρι δὲ τῆς μιλῆσης, γιατί ἐμένα αὐτὴ τὴ φορά δὲ μ' ἀκούει. Ἡ μάνα τῆς συμφωνεῖ μαζ' ἐμὸν καὶ δὲ θέλω σκάνταλα.

— Γιὰ νὰ σοῦ πῶ Γιάννη, εἶπε μετὰ τινὰ σκέψιν ὁ Συνέσιος· ἐγὼ θυμοῦμαι πῶς ἡ γυναῖκά σου καὶ ἡ κόρη σου εἶχανε πάντα πνευματικὸς τοὺς τὸν παππᾶ Δημήτηρ· Δὲν τοῦ κάνεις λόγο. . .

— Ἴσια ἴσια, ἅγιε Ἰγούμενε, φοβοῦμαι πῶς ὁ παππᾶ Δημήτρης εἶνε συμφωνός μαζ' ἐμὸν, γιατί εἶνε πολύ φίλος μετὰ τὰς Κασαροὶ.

— Ἐπερίμενα νὰ μοῦ τὸ πῆς αὐτό, Γιάννη. Ἄ, αὐτὸς ὁ παππᾶ Δημήτρης! Ἐδινα μεγάλο πρᾶμμα νὰ λειπεν ἀπὸ δῶ αὐτὸς ὁ ἀνθρωπος.

Ὁ Μανάρας δὲν ἀπῆλθεν. Ὁ Συνέσιος ἐπανέλαθε μετὰ τινὰς στιγμᾶς. Μὰ δὲν τονε φοβοῦμαι μήτ' αὐτόν, γιατί ἐσυνεθίσα νὰ παλεύω. Ἄκουσε, Γιάννη· θὰ περάσω ἀπὸ τὸ χωριὸ σου σὲ λίγες μέρες καὶ βλέπομε. Τώρα ἔχω ἄλλες φασαρίες.

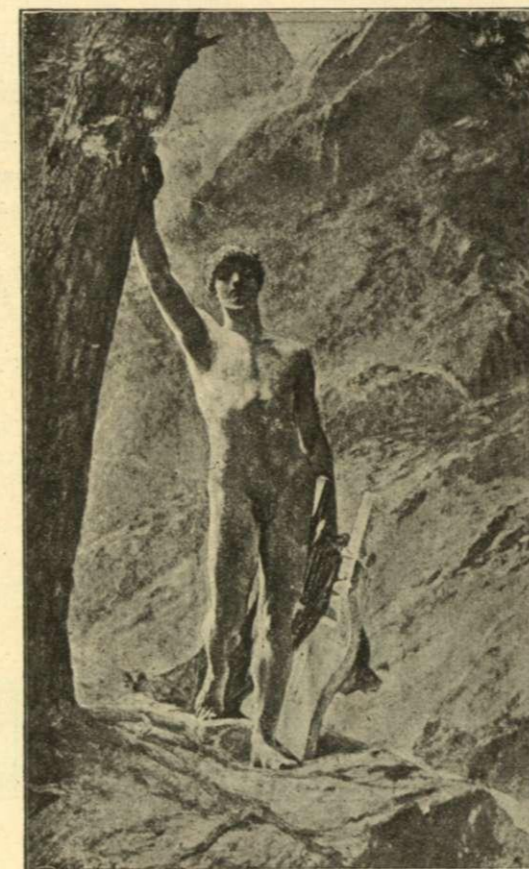
Η ΦΑΡΑΓΞ ΤΟΥ ΒΑΤΕΡΛΩ
U. CHECA

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΝ ΤΟΥ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΟΥ
P. JAMIN

ΤΟ ΜΟΝΤΕ ΚΑΡΛΟ
J. BERAUD

ΟΡΦΕΥΣ
J. CONSTANT

'Ο Μανάρης ἠγέρθη.—'Η εὐχή σου, ἅγιε ἰγούμενε, εἶπεν, ἠσπάσθη τὴν χεῖρα τοῦ Συνεσίου καὶ ἀπῆλθε.

IV

'Η Μονή, μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Συνεσίου, προσέλαβεν ἐντελῶς ἀλλοίαν ὄψιν, τὴν ὄψιν παλαιῶν ἡμερῶν. Τὸ σεμνόν, τὸ σωπηλὸν ἐνδιαίτημα, ἀποβαλὸν κατὰ μέγα μέρος τὰ πένθημα, τὰ καλογηρικά, περιεβλήθη στολὴν φαιδρῶν, στολὴν κοσμικῆν. Τὸ ἐνέπνεε τώρα ἄνθρωπος ἄλλος, ἄνθρωπος ἀγαπῶν νὰ γελάσῃ διαρκῶς καὶ ν' ἀστεϊεύηται, εἰς οἰανδήποτε ὥραν, ὅπουδήποτε καὶ εἰς βᾶρος οἰουδήποτε καὶ ἐκτὸς τῆς Μονῆς καὶ εἰς τὸν περιβόλον αὐτῆς καὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἀδιαφορῶν ἂν ὁ γέλως του, ἡ ἀστεϊότης του, ἦσαν τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ προκαλέσουν σκάνδαλον ἢ νὰ γεννήσουν οἰανδήποτε ὀδύνην εἰς τὸν καθ' οὗ τὸ ἐπιβόλου σκῶμμα. "Ὅλα ἐκεῖνα ὅπου τὸν διεσκέδαζον τὰ ἀπεκάλει ἀστεία» χωρὶς διακρίσιν. 'Αστεῖον ἦτο δι' αὐτόν τὸ ν' ἀνεγείρῃ, ἐν αὐτῇ τῇ ἱερᾷ μυσταγωγίᾳ, διὰ καρφίδος, τὰ ὀπίσθια τοῦ φελονίου τοῦ παπᾶ Κυρίλλου, καθὼς καὶ τὸ νὰ διαλύσῃ συνοικέσιον, ὁσάκις ἐπρόκειτο νὰ εὐχαριστήσῃ φίλον του, ἄνθρωπον τουτέστι τῶν ἀρχῶν του. Τόσον καιρὸν μακρὰν τῆς φωλεᾶς του, μακρὰν τῶν προσφιλῶν ἕξεάν του, ἐνοστάληγε, κ' ἐπανεθῶν μετὰ τόσους μόχθους, ἐζήτησε νὰ κερδήσῃ τὸν ἀπολεσθέντα χρόνον. 'Απειμάχρυν' εὐθύς κάθε κουτὸν ἀπὸ πλησίον του καὶ περιστοιχίσθη ἐκ νέου μετ' ὃν γνωστὸν ἐπιτελείον του, μετ' ὃν ἐνούμενον 'Αμβρόσιον ἐπὶ κεφαλῆς, τὸν ἐξ ἀπορρήτων του αὐτόν, ὅπου ἐγνώρισε τόσα, ἀλλὰ τὰ ὅποια δὲν ἐτόλμα ν' ἀποκαλύψῃ, ἔχι διότι ἤθελον ἐρυθριάσῃ οἱ τοῖχοι, ἀλλὰ διότι τὸν ἐπίειξεν ἡ σιδηρᾶ χεῖρ τοῦ Συνεσίου τὸν ὅποιον ἔτρεμε. 'Εφρόντισε καὶ περὶ τῶν παραστάσεων τῆς ἐσπέρας, τὰς ἐκατόνιστε καὶ χωρὶς νὰ βραδύνη, ἐνησχολήθη εἰς τὴν παρασκευὴν τοῦ γεύματος, τὸ ὅποιον ἤθελε νὰ δώσῃ, ἵνα ἐορτάσῃ τὴν ἐπάνοδόν του κ' εὐχαριστήσῃ τοὺς φίλους του. 'Ηθελε συγχρόνως καὶ νὰ ἐκπλήξῃ τοὺς ὑποτακτικούς του, ἱερεῖς καὶ λοιπούς, νὰ τοὺς δείξῃ, δηλαδὴ, ὁποῖός τις εἶνε ὁ Συνεσίος, τὸν ὅποιον οἱ ἔχθροί του ἐνόμιζον ὅτι ἐξώτωνσαν.

"Ὅθεν τὴν ἡμέραν τοῦ γεύματος, ἀπὸ πρωίας, ὅλοι, ἀπὸ τοῦ ἠγουμένου μέχρι τοῦ τελευταίου ἀναγνώστου, ἦσαν εἰς κίνησιν. 'Ὁ Συνεσίος εἶπεν ὅτι δὲν ἐννοεῖ νὰ λείψῃ τίποτε ἐκεῖνο ὅπου ἤθελε νὰ λείψῃ, ἦσαν ἡ σεμνότης ἀφ' ἑνός, καὶ ἡ γλιτσρότης ἀφ' ἑτέρου· αὐτὰ εἶνε κλῆρος τῶν μικρῶν, τῶν κουτῶν, τῶν καλογήρων τῆς αὐλῆς· αὐτοὶ ἄς μετροῦν ὅλην τὴν ἡμέραν τὸ κομπολόγι καὶ ἄς τρώγουν ψωμί ξηρό· δὲν εἶνε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἴσοι· καὶ ἀφ' οὗ ἄγραφοι, αἰώνιοι νόμοι κελεύουσι ταῦτα, δὲν θὰ μεταβάλη τὴν τάξιν αὐτῆν ὁ Συνεσίος.

'Η τράπεζα ἐστήθη εἰς τὸ μέσον τῆς εὐρείας αἰθούσης τοῦ ἠγουμένου, ἔστεινε δὲ ὑπὸ τὸ βᾶρος τῶν ἐπιτραπέζιων σκευῶν. Ἦσαν δὲ παρατεθειμένα κατὰ τὸ ῥωσσικὸν ἔθος—τὸ ὅποιον ἤρεσκε πολὺ εἰς τὸν Συνεσίον—πρῶτον τὰ ὀρεκτικά.

Καὶ τί καλὰ δὲν ἔβλεπες ἐκεῖ ἐπάνω; Τυροβολιές, ἀνόθυρα, ξινότυρα, λούζες, λουκάνικα, κοπανιστὴν, ἐληγῆς καὶ χελιδόρι ἀκόμη μαῦρο, ποῦ τὸ εἶχε φέροι ὁ ἴδιος Συνεσίος. 'Ακριβῶς εἰς τὰς 11 ἔφθασαν οἱ φίλοι ἀπὸ τὴν χώραν περὶ τοὺς δεκαπέντε, εὐθύμοι καὶ πειναλέοι καὶ τοὺς ὑπεδέχθη ὁ Συνεσίος μετ' ἀγκάλας ἀνοικτάς καὶ μετ' ὃ μείδιμά του ἐκείνο ὅπου ἔλεγε τόσα, ὥστε νὰ μὴν εἰξέυρῃ ἓνας τί ἔλεγεν ἀκριβῶς, τὸ ὅποιον ὅμως διόλου δὲν ἠπάτα τοὺς φίλους, οἵτινες ὑπέφεραν μόνον τὸν Συνεσίον ἐνῶ τὸν περιεφρόνουν. Τινὰς ἐξ αὐτῶν, τοὺς οἰκειότερους, τοὺς ἠσπάσθη εἰς τὰ χεῖλη θερμῶς καὶ χορταστικά, δὲν θὰ ἠδύνατο δὲ κανεὶς νὰ ὀρίσῃ τὴν φύσιν τοῦ φιλήματος τούτου καὶ θὰ τ' ὠνόμαζεν ἀπλῶς φίλημα... Συνεσίον, φίλημα τῆς ἐφευρέσεως τοῦ ἠγουμένου· καὶ τοῦ φιλήματος τούτου ἰσοπέσοι χρεῖσιν ὁσάκις ἡ περιστάσις τὸ ἀπήτει. Ἦτο καὶ ὀλίγον ψυχολόγος ὁ Συνεσίος καὶ ἤξευρεν ὅτι δυσκόλως ἀνθίσταται τις εἰς φιλήματα καὶ εἰς ἐναγκαλισμούς, οἵτινες δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶνε, παρὰ ἐνδείξεις ἀγάπης.

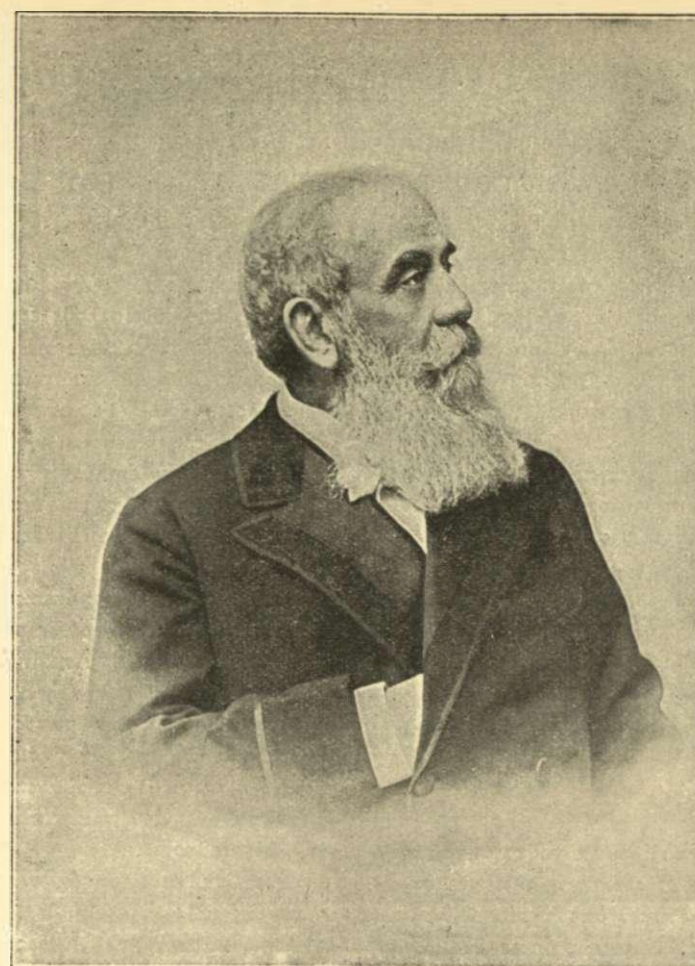
Πρὶν καθῆσθαι εἰς τὴν τράπεζαν, οἱ ζωνρότεροι ἐκ τῶν ξένων, ἤθελον νὰ διασκεδάσουν ὀλίγον μετ' ὃν Ζωρζάκη τὸν τρελλόν, τὸν ὅποιον εἶδαν σκυμμένον νὰ καθαρὶζῃ μ' ἓνα μαχαίρι μερικὰς κηλίδας ἐπὶ τῶν πλακῶν τῆς αὐλῆς.—Ζωρζάκη! εὐρῆκες τὴ σκιά σου; τοῦ ἐφώναξαν ἀπὸ μακρὰν.

Δύο τρελλοὺς εἶχεν ἡ Μονή, τὸν Ζωρζάκη καὶ τὸν Φραζέσκον. 'Ὁ πρῶτος, μετρίου ἀναστήματος, ἐξηκοντούτης ἀνὴρ, εὐρύστερος, μετὰ τὰ σκέλη καμπύλα, ξανθός, μετὰ γαλανὰ, ἡμέρα μάτια καὶ μετὰ μίαν ἐνδυμασίαν «ταῖς ἐπιπτυσταῖς τῶν ῥακίων ποικίλην», τουτέστι μετὰ χίλια δυὸ μπαλώματα, τὸ ἓνα ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ μετὰ χονδροπέδιλα εἰς τοὺς γυμνοὺς τοῦ πόδα, ἦτο ἡ δραστηριότης προσωποποιημένη· οὐτε μίαν στιγμὴν δὲν ἐνοούσε νὰ καθῆσθαι. Ἦτο κυρίως μάγειρος τῆς Μονῆς, ἀλλὰ καὶ κτηνοτρόφος καὶ πτηνοτρόφος καὶ δ,τι ἄλλο ἤθελες· πρᾶξος, ὀλιγόλογος, εὐγενὴς τοὺς τρόπους, σοῦ ὠμιλοῦσε, σιγαλὰ πάντοτε, μετὰ προθυμίαν καὶ μόνον ἐζήτηε τρόπον νὰ σ' ἀφήσῃ διὰ ν' ἀρχίσῃ κἄτι νὰ κάμῃ. Καὶ ὅταν δὲν εἶχε τί ἄλλο, ἐκαθάριζε τὰς κηλίδας τῆς λιθοστρώτου αὐλῆς.

Νέος εἶχεν ἀγαπήσῃ μίαν γειτονοπούλαν του καὶ συχνὰ ἐτραγῶδει ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς, συνοδούμενος ἀπὸ ἀρμόνιον. 'Εκεῖνη δὲ μὴς ἠδιαφόρει ἐντελῶς· δὲν τὸν ἤθελε τὸν Ζωρζάκη κ' ἐγελοῦσε μετὰ τὸ αἰσθημά του. 'Ὁ Ζωρζάκης δὲ μὴς ἐπέμενε καὶ δὲν ἀφῆκε τὸ τραγῶδι καὶ τὸ ἀρμόνιον, παρὰ τὴν ἡμέραν ὅπου ἐστεφανώνητο ἐκεῖνη. . . Χωρὶς νὰ ἐκφράσῃ παράπονον, ὁ Ζωρζάκης ἔφυγεν εὐθύς εἰς τὰ ξένα· ἐταξείδευσε ἐπὶ τινα καιρὸν καὶ ἐπέστρεψε παράφορον. . . ἀλλὰ μετὰ μίαν γλυκειάν, μίαν ἤρεμον παραφροσύνην, μίαν παραφροσύνην φρόνιμον, ἂν ἐπιτρέπεται ἡ ἐκφρασις. Σοῦ ὠμίλει ὀρθά, λογικὰ διὰ κάθε πρᾶγμα καὶ εἶχε μόνον μίαν ιδέαν ἐπιμόνον. . . 'Εζήτηε τὴν ἀπολεσθεῖσαν σκιάν του. . . κάπου κρυμμένην, αἰγμάλωτον τούτου ἡ ἐκείνου, ὡς ἔλεγεν. Αὐτὴν ἐζήτηε, αὐτὴν ἤθελε νὰ εὕρῃ καὶ τότε μόνον θὰ ἐγίνετο ἄνθρωπος. Καὶ τὰ ἔλεγε ταῦτα ἤρεμα, χωρὶς παράπονον, μετὰ τὸ μείδιμα εἰς τὰ χεῖλη.

[Ἔπεται συνέχεια]

Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΜΑΡΑΣΛΗΣ

Ἰδέτε τον, ὦ Πανελλήνες! 'Η Ὀλύμπιος κεφαλή του ἡ προσατενίζουσα μετὰ βλέμμα ἀείτιον πρὸς κἄτι ἄγνωστον καὶ ὑψηλόν, κἄτι ποῦ πλανᾶται ὅταν ὄνειρον δόξης διὰ τὴν Πατρίδα μας ὑπὲρ τὸν αἰθέρα, ἰδέτε τὴν πῶς καθήλωνε ὑπὸ θαυμασμόν τὴν ψυχὴν μας καὶ πῶς ὑπὸ τὴν φωτεινὴν τῆς ἀγαθότητος ἀνιφεργίσει ἐνὸς λευκοῦ ὡς κρῖνον χαρακτήρου τὴν αἴγλην.

'Ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, τὰ ἀγλαὰ τῆς ὥραιάς μας Πατριδοὺς τέκνα, ἀπέρχονται ὅπου οἱ Παράδεισοι τοῦ Θεοῦ μας τοὺς καλοῦν. 'Αποδημοῦν καὶ φεύγουν ὅταν διαβατάρικα ποὺλιὰ εἰς τὰ Ὀδρανία. Κ' αἰῶνας τώρα, ἡ δόξα ἡ Ἑλληνική, ὑπὲρ τὴν γερασάν των Κορυφῆν ἀδελφοῦται ἐκεῖ Ἐπάνω μετὰ τὴν ἀμοιβὴν μῆς δόξης Ὀδρανίας.

Ἰδέτε τον! Μόνος αὐτὸς μᾶς ἔμεινε! 'Ὁ Γρηγόριος Μαρασλῆς. 'Ὁ Βενιαμὶν ὁ πεφιλημένος τῆς Ἑλλάδος, ὁ κύκνος ὁ εὐγενέστατος ὁ ἔδων τὴν θείαν μουσικὴν τῶν εὐποιῶν καὶ τῶν γραμμάτων. Αὐτός, πρὸς ὃν τὸ Ἔθνος εἰς κάθε του ἀνατολήν, ἀποσκοπεῖ ἐνστικτικῶς, προσαγορεῖον τὴν δόξαν τῶν λευκῶν τριχῶν του καὶ τῆς μεγάλης του καρδίας τὰ ἀισθήματα.

'Ὅλοι, ὅλοι ἀπέθαναν, μετὰ τὴν ἀγάπην εἰς τὸ στόμα ὅλοι, καὶ μετὰ τὴν ἀκτῖνα μῆς Μεγάλης Πατριδος εἰς τὸ βλέμμα. Καὶ ἐκ τῶν Ἐπιγείων μόνος αὐτός, ὁ κυκλώπιος τὸ δέμμα καὶ ὡς βουνὸν μεγαλοχημείας αὐτός, μόνος αὐτός ἀπὸ τοῦ ὕψους του ἀντικρούσει σήμερον, Πανελλήνιος, τὴν φάλαγγα τῶν Ὀδρανίων ἐκείνων.

'Ἄλλ' ὁ Γρηγόριος Μαρασλῆς δὲν εἶνε μόνον ὁ εὐεργέτης ὁ ἐθνικός διὰ τῶν δωρεῶν. Δὲν εἶνε μόνον ὁ προστάτης τῶν δυστυχῶν καὶ τῶν ἐγκαταλειμμένων. 'Ὁ πατριώτης δὲν εἶνε μόνον, καὶ τιμὰς πατριώτου μεγαλειοβόλου, Ἑλληναί.

Ἐἶνε ἀκόμη καὶ κἄτι ποῦ ὑπὸ τὸν Ὀδρανὸν τὸν ἀριστοκρατικόν τῆς Ἑλλάδος πρώτην φορὰν ἀνέτειλεν. Ἐἶνε ὁ περιέκλειον φιλοδοξίαν τηλεσκοπῶν διὰ τῶν γραμμάτων. Τῆς πεφωτισμένης φιλοπατρίας ὁ σηματοφόρος καὶ μύστης. Κἄτι

εἰς ὄλην ποῦ σοῦ ὑπενηθμίσει τὸν Κερδῶν, ἀλλὰ καὶ κἄτι εἰς πνεῦμα ποῦ σοῦ ἀναπολεῖ τὸν Λόγιον. Ἐἶνε τὸ ἰδεῶδες αὐτὸ τῆς φυλῆς μας. "Ἄλλος διὰ τὴν Ἑλλάδος μας ἐκ Μεδίκων Λαυρόντιος, ἀπὸ τὰς βασιλικὰς ἐκεῖνας ψυχὰς, αἱ ὁποῖαι ἐσυμβόλισαν τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἱστορίας μας καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας. Μία τις ὑπέροχος σύγκρασις πνεύματος προακτικῶ καὶ πνεύματος τῶν Τεχνῶν καὶ τοῦ Ὀραίου. Τ' ἀνοικτόκαρδὰ του χαρακτηριστικά μᾶς δίδουν ὄλον τὸν τόνον μῆς μουσῆς μουσικῆς ποῦ φέρει μέσα τον. Καὶ ἡ μετώπῃ του ἡ τετραγωνική, τὸ διάγραμμα ἐνὸς τολμηροῦ

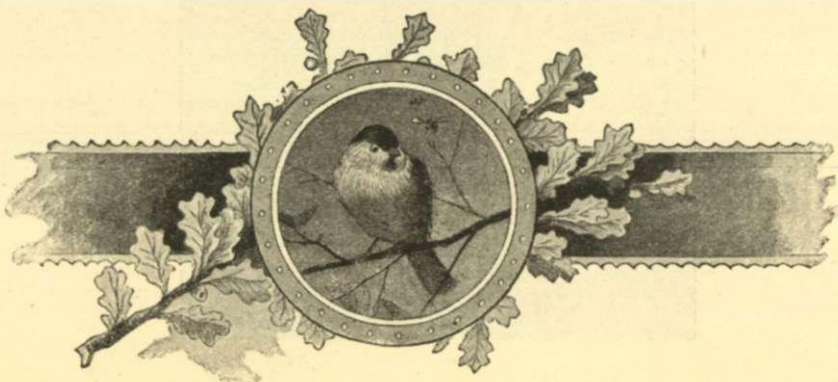
τοῦ πλοῦτου ναυτίλου, ποῦ ἐπεπόθησε διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Πατριδος του.

'Η Ἀκαδημία του ἀφ' ἑνός, ἡ πρᾶξις. 'Η Βιβλιοθήκη του ἀφ' ἑτέρου, ἡ ιδέα. Τὸ Ἔθνος εἶχε πάθη ἀπὸ σχολαστικὴν ὑπερτροφίαν. Καὶ ὁ Ἕλληναί τῆς Ὀδησοῦ ἐφιλοδόχησε πρῶτος αὐτὸς πρὸ αὐτοῦ νὰ θέσῃ τὸν πρῶτον ἐπίσημον φραγμόν. Τὸ Ἔθνος ὠδύνετο εἰς ἐξέυρεση πνευματικῆς τροφῆς. Καὶ ὁ Ἕλληναί τῆς Ὀδησοῦ ἐφιλοδόχησε νὰ σκορησθῇ κάθε ἀριστοκρατικῶ πνεύματος τὰ φῶτα στὸν τόπον μας.

'Η Ἀκαδημία δι' αὐτοῦ λαμβάνει ὄλην τὴν τιμὴν τὴν πραγματικὴν τοῦ μεγάλου τῆς ἀρχαίου ὀνόματος. Ἀκαδημία ἔργων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν μας καὶ κατὰ τὰς ἀνάγκας μας καὶ κατὰ τοὺς πόθους μας. Περιολλέγει αὐτὴν ὑπὸ μίαν στέγην καὶ ὑπὸ ἓνα ἀέτωμα, τὸ ἀέτωμα τῆς προστασίας του. Ἡ Βιβλιοθήκη δι' αὐτοῦ λαμβάνει ὄλην τὴν ἐκφρασὴν καὶ τὴν ζωὴν τοῦ αἰῶνος τοῦ πολιτισμοῦ. Κατὰ τὰ ἰδανικά μας καὶ τὰς ἐμπνεύσεις μας καὶ τὰς ἐλπίδας μας. Κάθε ἀθλητὴν τοῦ ἐγκεφάλου μέγαν ὑπὸ Ἑλληνίδα φωνῆν στερεώνει αἰώνιον.

Καὶ εἶνε, οὕτω, ὁ Γρηγόριος Μαρασλῆς ὁ φρακὸς ὁ τηλεσκοπος, δι' οὗ κάθε Ἑλληνική ψυχὴ, ἔργων ἡ πνεύματος, θὰ ἴδῃ τὸν μέγαν εὐεργέτην τοῦ μέλλοντος. Καὶ εἶνε, οὕτω, ὁ Γρηγόριος Μαρασλῆς ἀνδρὶας ἔμυνης, πρὸς ὃν κάθε Ἑλληνική ψυχὴ, ὡς Ἔθνος ἢ ὡς ἄτομον, θ' ἀτενίσῃ ὡς πρὸς πόλον οὐράνιον παραδείγματος, πρὸς δόξαν τῆς.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Ὁ Ἀθηναῖος

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΥΨΗΛΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΗΣ Α. Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Τὸ μοναδικὸν τοῦτο ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν πρακτικὸν παν-
διδακτήριον τὸ ὅποιον ἐφείλυεν ἐκ τῶν πρώτων τὴν
προσοχὴν τοῦ ἡμετέρου περιοδικού, ἰδρυθὴ διὰ Βασιλικού
Διατάγματος πρὸ ἑνεαετίας, ἐν Πειραιεὶ, ὅπου διήκουσε τὰ
δύο πρώτα ἔτη τῆς ζωῆς του, τῇ ὑποστηρίξει τοῦ δήμου
τῆς ἐμπορικῆς πόλεως.

Μετατεθείσα ἡ Ἀκαδημία εἰς Ἀθήνας, βραβεύει ἐτησίως
ἀπὸ προόδου εἰς πρόοδον, ὡς δεικνύει ὁ ἐνταῦθα πρακτικῆ-
μενος πίναξ τοῦ αὐξήσαντος ἀριθμοῦ τῶν σπουδαστῶν καὶ τῶν
ἐτησίων ἐξόδων αὐτῆς.

	Σπουδασταί	Ἔξοδα
Α' ἔτος 1894—1895	410	Δρ. 32.463.70
Β' » 1895—1896	425	» 61.487.60
Γ' » 1896—1897	472	» 60.342.20
Δ' » 1897—1898	447 (ἔτος πολέμου)	» 70.231.05
Ε' » 1898—1899	497	» 80.887.65
Σ' » 1899—1900	204	» 123.585.40
Ζ' » 1900—1901	252	» 167.357.50
Η' » 1901—1902	290	»

* Ἄξιον σημειώσεως εἶνε, ὅτι τὸ ἴδρυμα τοῦτο, ζωντανὸν
παράδειγμα τοῦ τί δύναται νὰ κατορθώσῃ ἡ ἰδιωτικὴ πρω-
τοβουλία ἐν Ἑλλάδι, οὐδεμιᾶς ἔτυχε ὑποστηρίξεως ἢ ἐνι-
σχύσεως ἐκ μέρους τοῦ κράτους. Εὐτυχῶς ὁμοῦ εὐρέθησαν

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ἄλλοι παράγοντες, οὐχὶ μικροί, οἱ ὅποιοι συνετέλεσαν εἰς
ἐπιρροὴν τοῦ ἐθνικῆς ἔργου.

Οὕτως ὑποστηρίζεται ἡ Ἀκαδημία ὑπὸ διαφόρων δήμων
τοῦ κράτους ἐν οἷς πρωτεύουσιν οἱ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ
Πειραιῶς. Ἡ ἐν Τεργεστή Ἑλληνικὴ κοινότης ἀπένειμεν
εἰς αὐτὴν τὸ Οἰκονομικὸν βραβεῖον, ἡ Γεωργικὴ Ἐκθεσις
Ἀκρίστου ἔδωκεν ὡσαύτως χρυσοῦν βραβεῖον εἰς τὰ προϊόντα
τῶν ἐργαστηρίων τῆς Ἀκαδημίας, καὶ τὸ Οἰκουμεικὸν
Πατριαρχεῖον τὴν περιέβαλε διὰ τῆς προστασίας του, θεω-
ροῦν αὐτὴν ὡς φάρον τῆς ὀρθοδόξιας κατὰ τῶν ζένων πρα-
κτικῶν σχολῶν, αἵτινες ὑποκρύπτουσι σκοπούς διαφορούς.

Τὸ σπουδαιότατον ὁμοῦ σημεῖον τῆς ἐκτιμῆσεως τῆς ἐπι-
τυχοῦς δράσεως τῆς Ἀκαδημίας εἶνε ἡ Ἵψηλὴ Προστασία
δι' ἧς περιέβαλεν αὐτὴν ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων
Γεώργιος Α'. Ὁ ἀνώτατος ἄρχων ἤρχισε νῦν λαμβάνων
πρωτοβουλίας, ὅπως ἡ τάσις τοῦ ἔθνους γείνη πρακτικῶ-
τέρα, ἐθεώρησε δὲ ὅτι ἡ ἀνεκτίμητος ὑποστήριξις, ἣν παρέχει
εἰς τὸ πανελληνίον πρακτικὸν πανδιδακτήριον, θὰ συντελέσῃ
πολύ εἰς τοῦτο.

Ἐνταῦθα δὲ ζητητέα ἐν γένει ἡ ἀφορμὴ τῆς μεγάλης
ἐπιτυχίας τῆς Ἀκαδημίας. Αὕτη ἔτυχε τὴν ψυχολογικὴν
στιμῆν, καθ' ἣν τὸ ἔθνος ἀπαυθῆσεν ἐκ τῆς πληθῶρας

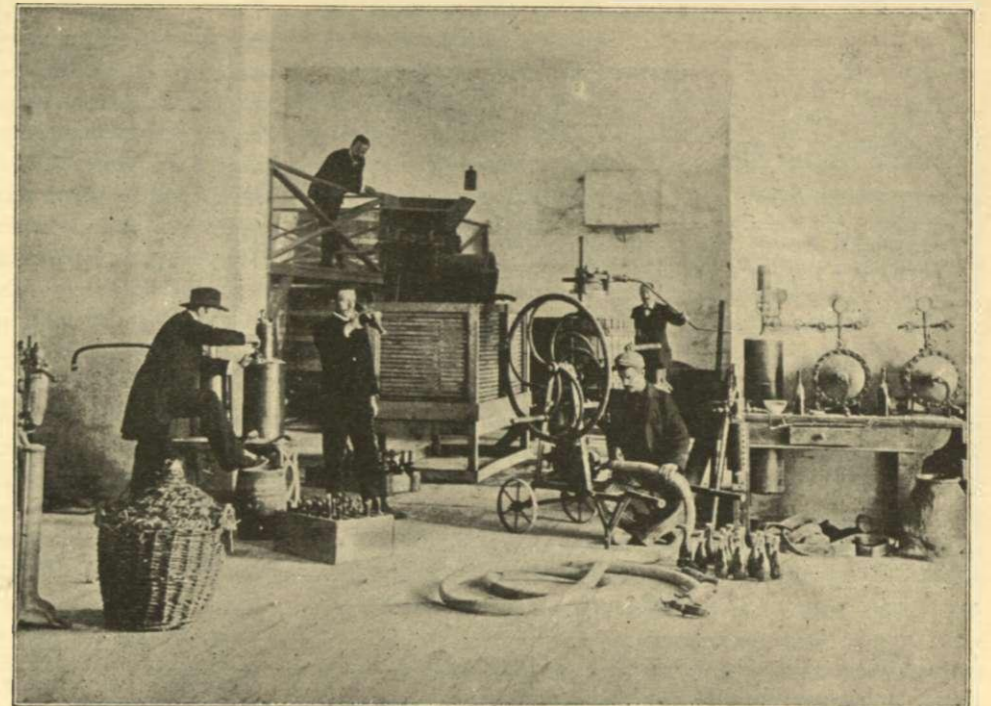
τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημόνων, ὡς ἐκ
τῆς μονομεροῦς καὶ ὑδροκεραλικῆς
μορφώσεως αὐτῶν, ἣτις μᾶς ἤγαγεν
εἰς τὴν οικονομικὴν καχεξίαν καὶ εἰς
τὸν κατὰ γυλιὰδες ἐκπατρισμόν, εἰσή-
γαγε πλήρεις καὶ ἄρτιον σύστημα
πρακτικῆς ἐκπαιδεύσεως, κατάλλη-
λον ἀκριβῶς διὰ τὸν τόπον καὶ προσα-
ρμοζόμενον πρὸς τὰς ἀνάγκας αὐ-
τοῦ. Ἡ Ἀκαδημία δὲν εἶνε ἀπο-
μίμησις ξένων διδαστηρίων, ἀλλ' εἶνε
ἴδρυμα ὅλως πρωτότυπον, μοναδικὸν
ἐν τῷ κόσμῳ εἰς τὸ εἶδός του, εἶνε
τέκνον τοῦ τόπου καὶ τῶν ἀναγκῶν
αὐτοῦ. Ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶνε τόπος
μεγάλων βιομηχανιῶν ἔχει πρὸ παν-
τὸς ἀνάγκη νὰ ἐνισχύσῃ τὰς γεωρ-
γικὰς αὐτῆς βιομηχανίας, νὰ ἐκμε-
ταλλεῖθῃ δηλαδή τὰ προϊόντα αὐτῆς.
Διὰ τοῦτο ἡ Ἀκαδημία περιέλαβε
καὶ ἐφήρμοσεν εἰς τὸ πρόγραμμά
της πάντα τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαίαι
στοιχεῖα: εἰσι δὲ ταῦτα:

- Θετικὴ προπαιδεύσις.
- Παραγωγή τῶν προϊόντων.
- Κατεργασία καὶ ἐκμετάλλευσις.
- Ἐξαγωγή καὶ κατανάλωσις.

Τοὺς κλάδους τούτους ἀντιπροσωπεύουσιν αἱ ἐν τῇ Ἀκα-
δημίᾳ λειτουργοῦσαι διάφοροι σχολαί, ἧτοι:

- Τὸ Προπαιδευτικὸν Σχολεῖον.
- Ἡ Γεωργικὴ Σχολή.
- Ἡ Βιομηχανικὴ Σχολὴ μετὰ ζυμοτεχνικοῦ καὶ ἐλαιουρ-
γικοῦ τμήματος.
- Ἡ Μεταλλουργικὴ καὶ Μεταλλευτικὴ Σχολή.
- Ἡ Ἐμπορικὴ Σχολή.

Ἄλλ' ὅτι κυρίως χαρακτηρίζει τὴν Ἀκαδημίαν καὶ τὴν
διακρίνει πάντων τῶν λοιπῶν ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ
πρακτικῶν διδαστηρίων, εἰσὶν αἱ ἐκτελούμεναι ἐν τοῖς ἐργα-

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΟΙΝΟΠΟΙΙΑΣ

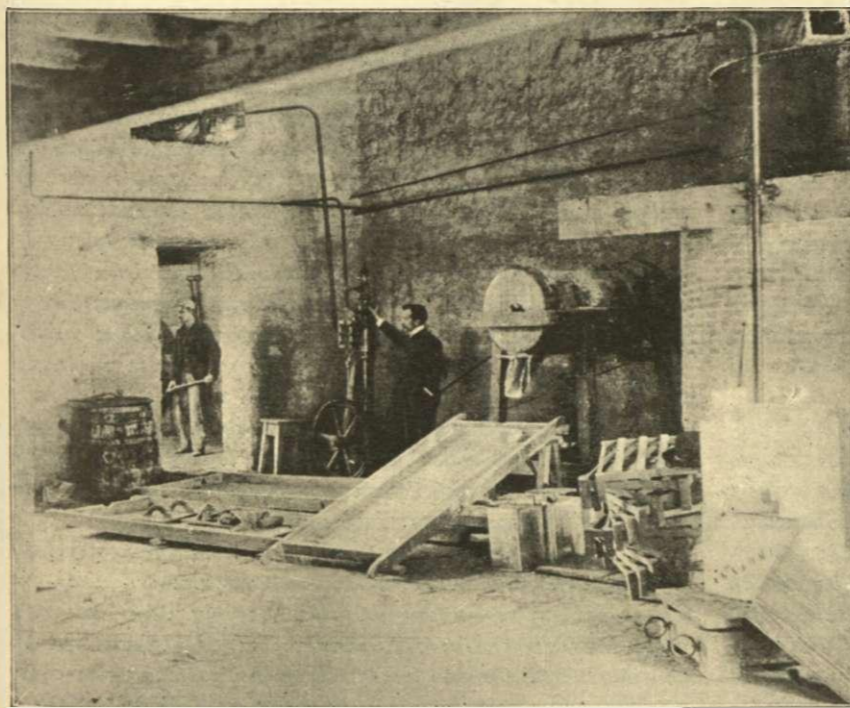
στηρίοις αὐτῆς ἐν μεγάλῳ ἐφαρμογαί τῆς θεωρητικῆς διδα-
σκαλίας. Ἐν τῷ δι' αἵματος λειτουργοῦντι σαπωνοποιεῖῳ της,
μεταβάλλουσιν οἱ σπουδασταὶ γυλιὰδες ὀκάδας ἐλαίου εἰς
σάπωνα ἀγνόν καὶ ἄμειπτον. Ἐν τῷ ἐλαιουργεῖῳ παρά-
γουσιν ὡσαύτως ἐν μεγάλῳ ἐλαίον οὐχὶ κατώτερον τῶν ἰτα-
λικῶν καὶ γαλλικῶν. Ἐν τῷ οἴνοποιεῖῳ γυλιὰδες ὀκάδες
σταφυλῶν μεταβάλλονται εἰς οἶνους ἐξόχους. Ἐν τῷ γαλα-
κτοκομίῳ παράγονται εἶδη τυρῶν ἄριστα, ἐξάμιλλα τῶν
εὐρωπαϊκῶν. Ὀσαύτως παρασκευάζουσιν οἱ σπουδασταὶ ἐν
τοῖς εἰδικοῖς ἐργαστηρίοις οἶνοπνεύματα, ποτὰ, ἀρώματα,
ἄξος, ζύθον καὶ μεταβάλλουσι πάντα τὰ ὑπολείμματα τῆς
οἴνοποιίας εἰς χρήσιμα προϊόντα.

Τὸ γημεῖον καὶ τὸ μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον, ἐν οἷς
ἀκούονται οἱ σπουδασταὶ τῆς Ἀκαδημίας, εἶνε ἐκ τῶν
τελειωτάτων τοῦ εἶδους τῶν. Οἱ τῆς Γεωρ-
γικῆς Σχολῆς σπουδασταὶ ἀκούονται εἰς τὴν
καλλιέργειαν τῆς γῆς ἐν τῷ Γεωργικῷ σταθμῷ
Ἀθηνῶν, καὶ ἐν τοῖς παραρτήμασι τῆς Ἀκα-
δημίας εἰς τὴν τεχνικὴν ἐκκόλαψιν, εἰς τὴν
στροφορπίαν καὶ εἰς τὴν παραγωγήν ὑγίων
σπόρων.

Τὸ ἐμπορευματολογικὸν μουσεῖον χρησιμεύει
εἰς τοὺς σπουδαστάς τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς,
ἢ ὀρυκτολογικὴ συλλογή καὶ ἡ τῶν φυσικῶν
ὀργανῶν εἰς τοὺς τῆς Μεταλλευτικῆς καὶ
Βιομηχανικῆς. Καὶ τέλος ἡ πλοεὶα εἰς εἰδικὰ
ἔργα βιβλιοθήκη εἰς ἅπαντας τοὺς καθηγητάς
καὶ σπουδαστάς.

Τὸ προσωπικὸν τῆς Ἀκαδημίας ἀποτελεῖ-
ται ἐκ 47 εἰδικῶν καθηγητῶν καὶ βοηθῶν,
τῶν ἑξῆς:

Ἐθναγωγὸς Περικλ.	Καυπόπουλος Γρ. Δ.
Ἀποστολίδης Ἀναστ.	Καποδιστριας Α.
Βάλβης Σταυ.	Κισσώπουλος Α.
Βελίτης Κωνστ.	Collin Joseph
Βογιατζής Νικ.	Κορινθὸς Γεώργ.
Γεωργακόπουλος Ἀλέξ. Ν.	Κουτσαλέξης Ἰωάν.
Γρηγοριάδης Δημ.	Κυριαζής Γεώρ.
Deanworth James	Κωνσταντινίδης Κ.
Ζίζιλας Ἰωάν.	Λάμπρος Μιχαήλ
Θεοδόσιον Βασ.	Μανιατάκης Ἰωάν.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΣΑΠΩΝΟΠΟΙΙΑΣ

Μητσόπουλος Κωνστ.
Μουσιάλογος Άριστ.
Μπελώνης Π.
Μπασιάκος Πάνος
Παλιατάς Φώτ.
Παπαβασιλείου Σωκρ.
Παπαβασιλοπούλου Λιουμ.
Παπαϊωάννου Κωνστ.
Πετρούδης Ίωάν.
Πολυκράτης Θεμιστ.
Προγαύλλος Άσδοφος
Παλαιοκοπούλου Κωνστ.
Ράδος Κωνστ.

Ραζέλος Γεώρ.
Ρουσόπουλος Άστέριος
Ρουσόπουλος Ο. Α.
Ρούτσος Βασίλειος Ν.
Ρουσοπούλου Έλ.
Σερδάρης Ξενουφ.
Σκιντιόπουλος Άγγελος
Σηλιόπουλος Βασ.
Σταματιάδης Σταμ.
Στρατήγης Γεώρ.
Φιλίππου Φιλ.
Φλαμπογιώργης Διον.
Φραγγελάκης Εβάν.

Χελδραϊχ Θεόδωρος

Πρός διάδοσιν τῶν πρακτικῶν γνώσεων καὶ ἀναζωπύρῃσιν τοῦ πρὸς αὐτὰς ζήλου τῶν Ἑλληνοπαίδων, ἐκδίδει ἡ Ἀκαδημία καὶ μηνιαίον Δελτίον. Τοῦτο κυκλοφοροῦν εἰς 12500 ἀντίτυπα εἶναι τὸ εὐωνότατον καὶ μᾶλλον διαδεδομένον φύλλον τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, εἰσδύον πανταχοῦ, ὅπου ὑπάρχουσιν Ἕλληνας. Κατήχησεν δὲ ὁ γενικὸς σύμβουλος τῶν βιομηχανῶν, γεωργῶν καὶ ἐμπόρων, καθόσον διὰ τῆς ἀλληλογραφίας αὐτοῦ λύει πάσας τὰς ἀπορίας, τὰς παρουσιζόμενας εἰς τὸ ἔργον ἐκάστου αὐτῶν.

Τὰ διάφορα τμήματα εἰσὶν ἀκόμη διεσπαρμένα εἰς διάφορα οἰκίματα. Τὸ κεντρικὸν κατάστημα ἔνθα αἰθροῦσαι διδασκαλίας, τὰ γραφεῖα τῆς διευθύνσεως καὶ τοῦ Δελτίου, τὰ γυμνασθεῖα κ.λ. κείναι ἐπὶ τῆς πλατείας Κάνιγγος, τὸ Οἰκοτροφεῖον εἰς μεγαλοπρεπὲς καὶ ἡλεκτροργιστὸν μέγαρον τῆς ὁδοῦ Πινακωτῶν, ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Ὅμιλος ἐν τῇ ὁδῷ Αἰό-

λου, τὸ δὲ Οἰνοποιεῖον, Σαπωνοποιεῖον καὶ Ἐλαιουργεῖον εἰς τὰς ὁδοὺς Ψαρομυλήγκου καὶ βασιλέως Ἡρακλείου καὶ τέλος τὸ Διευθυντήριον εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Ἐλευθερίας.

Καὶ ὁ Διευθυντὴς του τῆς; Ἐκείνος ἐν δὲν ὅ ἀρνηθῆ οὐδεὶς ὅτι ὑπῆρξεν ἐπὶ τόσα τῶρα ἔτη ἡ ψυχὴ τοῦ ἰδρύματός, ὅ ἐν Ἑλλάδι ἐξιδανικευτῆς τῶν ἔργων, ὁ ἀνευ λόγων μόνον καὶ μετὰ μετριοφροσύνης συνειτῆς ἐργάτης τῆς ἀληθείας κ. Ὄθων Ρουσόπουλος. Δημιουργὸς ἐκ τοῦ μηδενός. Πραγματικὸς ἐπιλεκτός. Ἐμφοσητῆς μιᾶς ἐποποιίας εἰς εἶδη καὶ πράγματα καὶ πλοῦτον. Ἀνὴρ ἐκπροσωπῶν ὅσον ὀλίγοι τοῦ αἰῶνος τὸν πολιτισμὸν ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ συγκέντρωσις ὁμοῦ τοῦ ὄλου εἰς ἓν μέρος χάριν τελειοτέρας λειτουργίας καὶ ἐπιβλέψεως, εἶνε πλεόν ζήτημα ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος, διότι ὁ μαγάνθος ἐν Ὀδησσῷ ὁμογενὲς Γρ. Μαρκσλῆς δωρεὶ εἰς τὸ ἔθνος μεγαλοπρεπὲς μέγαρον, εἰς ὃ θὰ ἐγκατασταθῆ ἢ τὸσον εὐδοκίμως λειτουργοῦσα Βιομ. καὶ Ἐμπ. Ἀκαδημία.

Χρυσὴν κατακλειδα εἰς τὸ ἄθρον μας ἀποτελεῖ ἡ δαίμονία του αὐτὴ ἀπόφασις. Τὸ πρακτικὸν πνεῦμα πυργώνεται οὕτω εἰς τὸ ὕψος τῶν ἐλπίδων μας, ὑπερφρανώτατον. Ἡ ὁδὸς τῆς Προόδου δικνοίγεται εὐελπῆς διὰ τὸ ἔθνος καὶ ὁ ὀρθοτομῶν τὴν ὁδὸν αὐτὴν εἶναι ἐξ ἴσου μεγαλοειδέατος ὅσον καὶ ὁ πρὸς νίκας καὶ θριάμβους ὁδηγῶν τοὺς στρατοῦς του. Ὁ Γρ. Μαρκσλῆς, σηματοφορῶν τὴν ἐργασίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸ κύρος τοιοῦτο ἰδρύματος, γίνεταί ὁ εὐγενέστατος θεμελιωτῆς τῆς αὐταρκειᾶς τοῦ ἔθνους, καὶ τῆς αὐθυπαρξίας του ὁ ἀδαμάντινος μοχλὸς διὰ τὸ μέλλον του.

Ε. Κ.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ*

ΕΝ ΤΩ ΝΕΑΠΟΛΙΤΑΝΙΚῶ ΜΟΥΣΕΙΩ

Ποῖον λοιπὸν τὸ μυστήριον τοῦ μεγαλείου των; Πῶς κωροθῆ ὁ περιφανὴς Ἀργεῖος ἀνδριαντοποιὸς νὰ ἐξεγείρῃ τὸν θαυμασμὸν τοῦ κόσμου πλάτων ἀνδριάντας ἀνευ τῶν σπουδαιοτάτων τούτων παραγόντων τῆς τέχνης;

Ἀπλούστατα διὰ τοῦ κάλλους. Ἀλλὰ κάλλους ὄπως ἰδιορρύθμου, ἀποκλειστικῶς ἀναδειχθέντος ὑπὸ τῆς πελοποννησιακῆς Σχολῆς. Δὲν εἶνε ἡ σαγηνεύουσα ὠραιότης τοῦ Πραξιτέλειου Ἐρμοῦ, οὐδὲ ἡ τοῦ «Σατύρου» καὶ τῆς «Κνιδίας», οὐδὲ τὸ ὑψηλὸν καὶ ἰδεῶδες, ἀνέφικτον καὶ ὑπεράνθρωπον κάλλος τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἢ τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ Φειδίου. Τὸ Καλόν, ὅσον ὁ Πολύκλειτος ὡς κινδὸν δαιμόνιον εἰσένηγεν εἰς τὴν Τέχνην, εἶνε τὸ ἐπιστημονικόν, τὸ μαθηματικόν, τὸ γεωμετρικὸν καλόν, εἶνε ὁ περίπυστος Κανὼν. Διὰ τὸν μέγαν τοῦτον γλύπτην ἡ ὠραιότης δὲν εἶχε μυστήριον, δὲν ἦτο ζήτημα ἐμπνεύσεως, οὐδὲ ἀκαρριά, ἀσυνειδήτου, σχεδὸν αὐτόματος καλλιτεχνικῆς σύλληψις, οὐδ' ὀπτασία τις διαβλεπομένη ἐν ὄνειρῳ ἢ ἡμιύπνια παρὰ τῇ καλλιτέχνῃ ἐν ἐκστάσει διατελοῦντι. Οὐδὲν τοῦτον! Ὁ Πολύκλειτος ὡς μαθηματικὸς ἐλάμβανε τὸν διαβήτην καὶ διέγραφεν, ἔστυρε γραμμὰς καὶ περιγράμματα, ἐμέτρα, ἐσχεδίαζεν, ὑπέλογε καὶ διὰ γεωμετρικῶν πράξεων καὶ ἀλγεβρικῶν λύσεων ἔφθανεν εἰς τὸ ποθοῦμενον τέμμα, εἰς τὸ ζητούμενον τέλειον καλόν.

Ὁ «κανὼν» φανίνεται ὅτι συνίστατο εἰς τὴν πολλαπλασιασὶν μιᾶς ὀριστημένης μονάδος, ἐνὸς μέτρου, ἔως τῆς φάλαγγος ἐνὸς δακτύλου, δι' οὗ πολλαπλασιαζομένου εὐρίσκετο τὸ μήκος καὶ αἱ διαστάσεις τῶν λοιπῶν μερῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Ὁ Πολύκλειτος κατὰ ταῦτα ἦτο ἀληθὲς Πυθαγόρειος καλλιτέχνης, θέτων τοὺς ἀριθμούς ὡς ἀπαρχὴν τοῦ παντός

καὶ θεωρῶν αὐτοὺς ὡς βᾶσιν τῆς παραγωγῆς τοῦ καλοῦ. Θαυμάζει τις ὄντως τὴν βαθύνοιαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, οἵτινες ἐν παντὶ ἐζήτουν τὸν ἀρχικὸν λόγον καὶ τὸ αἶτιον. Δυστυχῶς ἀπωλέσθησαν πάντα τὰ περὶ καλοῦ συγγράμματα, ἐν οἷς καὶ τὰ τοῦ Πικροφίλου τῆς Σικωνοειῶς Σχολῆς, ἐξ ὧν θὰ ἤδυνάμεθα νὰ ἐγώμην ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα περὶ τοῦ ἀπολύτου καλοῦ.

Ἀλλ' ἄγαν παρεξέταθμεν ἐπὶ τοῦ Πολυκλειτείου «Δορυφόρου» καὶ ἀνάγκη νὰ σπεύσωμεν καὶ δὴ τροχάδην, διότι πληθὺς ὄλην ἔτι ἀριστοτεχνημάτων περιουκεῖ ἡμᾶς, δὲν γνωρίζει δὲ τις τί πρῶτον καὶ τί ὕστερον νάτενίσῃ. Ἀρκεῖ νὰ σημειώσω ὅτι τὸ Μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως περιέχει περὶ τὰ τρισὺλια περίπου γλυπτὰ. Ὁλόκληρος μαρμαροπούλις! Εὐθύς παρὰ τὸν Δορυφόρον ἐχομεν σειρὰν ὄλην πεφηνισμένων γλυπτῶν. Ἡ Ἀθηνᾶ ἢ ἐξ Ἡρακλείου μετὰ τὸν ἀρχαῖόν αὐτῆς στυλοῦν, εἶτα ὁ Ὁρέστης μετὰ τῆς Ἡλέκτρας, ἔργον ἐκ δ' ἐξ τοῦ Πασιτέλους ἀλλ' ἀφεύκτως τῆς Σχολῆς αὐτοῦ. Ἡ δ' οὗτος ὁ Πασιτέλης γλύπτης ὀνομαστὸς ἐκ τῆς κατὰ Ἰταλίας περὶ τὸ 87 π. Χ. ἀκαμάσας, διακρίθει δὲ διὰ τὸν ἀρχαῖόν χαρακτήρα τῶν ἔργων του. Ἐμμεῖτο δηλαδὴ τὰ ἀρχαιότατα ἀρχαῖα λεγόμενα γλυπτὰ, καθὼς σήμερον ἐν τῇ ἡμετέρῃ ἐκκλησιαστικῇ ζωγραφικῇ μιμούμεθα καὶ ἀναπαράγομεν τὸν ἀρχαῖον βυζαντικὸν ῥυθμὸν μετὰ ὄλων τῶν παραδοξότητων καὶ σκασιότητων αὐτοῦ. Βεβαίως τοῦτο ἡ Πασιτέλειος Σχολὴ δὲν ἔκαμεν ἐκ λόγων θρησκευτικῶν, ἀλλὰ διὰ νὰ εὐαρεστήσῃ τῇ ἐπιτετηθευμένη φιλοτεχνίῃ καὶ φιλαρκεσίῃ τῶν ἐκπεφυλισμένων τῆς Αὐτοκρατορίας Ῥωμαίων. Τοῦτου τοῦ ἰδιορρύθμου λοιπὸν στυλοῦ ἀριστον ὑπόδειγμα εἶνε τὸ ἐν τῷ Μουσείῳ συμπλεγμὸν τοῦ Ἀφροδίτου καὶ τῆς Ἡλέκτρας. Ἡσκαμμένος ὀφθαλμὸς εὐθύς ἀνακαλύπτει ὑπὸ τὸ δὲθεν ἀξέστον ἔτι καὶ naïf, τὸ ἀφελὲς δηλ. τῆς τεχνολογίας τὴν

ἐπιτήδευσις καὶ τὴν ἐξεζητημένην ἀρχαιότητα. Εἶνε ὡς αἱ προσωπογραφίαι τοῦ Λέμπαχ καὶ ἄλλων μεγάλων συγχρόνων ζωγράφων, οἵτινες προσπαθοῦσι νὰ προσδώσωσι εἰς τὰ νωπὰ ἔργα των ποῖαν τινα παλαιότητα, ἀρχαῖόν τινα «πῖνον» διὰ τῆς σκιερότητος καὶ τοῦ ἡμισθέστου τῶν χρωμάτων. Ἔχει καὶ ὁ τρόπος οὗτος θείλητρήν τι, οἱ δὲ φιλότεχνοι καὶ περὶ τὰ ἀρχαῖα ἔργα ἐπαίοντες γνωρίζουσι μετ' ὅποιας μανίας πολλὰκις ἐπὶζητεῖται τῶν τοιοῦτων ἢ κτῆσις ἐν ταῖς συλλογαῖς.

Ἀλλ' ἂς μὴ ἀντιπαρέλθωμεν χωρὶς νὰ ρίψωμεν ἐν βλέμμα εἰς τὴν Ψυχὴν, ἣτις εἶνε εἰς ἀδάμας τοῦ Νεαπολιτανικοῦ Μουσείου, ὡς καὶ ἐπὶ τὴν Νικήτριαν Ἀφροδίτην. Τὸ περικαλλέστατον τοῦτο γλυπτὸν πλάσμα θὰ ἦτο μοναδικὸν ἀνὰ τὴν ὑψηλίαν, ἐὰν μὴ ἀνεκαλύπτετο ἡ ζήλοτότος τῆς Μήλου ἐρατεινὴ θεά. Τί ὄντως νὰ ζητήσῃ τις τελειότερος τῆς μορφῆς, ὡς στάσις, ὡς κίνησις, ὡς πλαστικότητα, ὡς χρῶμα καὶ εὐμέλειαν; Μόνη ἡ Παρισινή συνάδελφος τοῦ Λούβρου ἐπισκιάζει τὸ νεαπολιτανικὸν ἀριστοτεχνημα, φανίνονται δ' ἀμφότερα ἀδελφικὴ ἐμπνεύσεως τῆς αὐτῆς σχολῆς. Οἷα δὲ διαφορὰ ἀπὸ τῆς παραειμένης Καλλιπύγου! Νομίζει τις ὅτι εἶνε ἐντελὺς ἄλλη θεότης. Ἐκείνη ὀμιλεῖ μόνον εἰς τὰς αἰσθησεις, εἶνε πλάσμα τῆς ἡδονῆς, τῆς τρυφῆς, τῆς ἀπολαύσεως. Ἡ Ἀφροδίτη νικήτρια τούναντιον ἐπιβάλλεται διὰ τοῦ ἀρενωποῦ κάλλους τῆς, τῆς εὐθαρσίας, τῆς ἀνδρικότητος, τοῦ μεγαλοπρεποῦς παραστήματος, χωρὶς ἐν τούτοις — καὶ τοῦτο εἶνε ὁ θρίαμβος τοῦ καλλιτέχνου — νὰ ὀμοιάζῃ πρὸς Ἀθηνᾶν. Μετ' ὄλον τὸ ἀρενωπὸν καὶ ἀνδρικόν αὐτῆς κάλλος εἶνε θελκτικωτάτη, εἶνε γυνή, εἶνε θεὰ τοῦ ἔρωτος, εἶνε πάντοτε Ἀφροδίτη! Παρ' αὐτὴν ὁ Αἰσχίνης, μεγαλοπρεπέστατος ἐν τῷ εὐρυτύχῳ καὶ ἐπιβλητικῷ πέπλῳ του. Μετ' ὄλην τὴν ἀντιπάθειαν ἣν ἔχω πρὸς τὸν δεινὸν ἀντίπαλον τοῦ ἀθανάτου Δημοσθένους δὲν δύνάμαι νὰ μὴ θαυμάσω τὸν ἀπαράμιλλον στάσιν καὶ τὴν ἀνυπερέβλητον ἀπλότητα τοῦ ἀγάλματος τούτου. Μοῖ ἐνθυμίζει τὸν ἐξοχὸν καὶ τελειότατον τοῦ Σοφοκλέους ἐν τῷ Λατερανῷ τῆς Ῥώμης ἀνδριάντα.

Τὸ συμπλεγμα τοῦ Ἀρμόδιου καὶ Ἀριστογείτονος σθενερώτατον καὶ θαυμάσιον διὰ τὴν ἁρμονίαν τῶν γραμμῶν, ἐνδιεφέρων δὲ διὰ τὸν καταρνητὸν αὐτοῦ γνήσιον ἀρχαῖσμον, εἶνε τὸ μεταίχιμον μετὰ τῆς ἀρχαῖακῆς λεγομένης δηλ. τῆς προφοδιτικῆς τέχνης καὶ τῆς μετ' αὐτὴν καθαρᾶς κλασικῆς. Περιεργωτάτη δ' εἶνε ἡ ἀνακάλυψις τοῦ συμπλέγματος, διότι εὐρίσκοντο καὶ οἱ δύο ἀνδριάντες ἀπὸ μακροῦ ἐν τοῖς Μουσείοις, ἀλλὰ χερσιμένοι καὶ ὑπὸ διάφορα ὀνόματα, ὅτε ποτὲ εἰς ἀγγίχοντες ἀρχαιολόγος, ὁ Στάικελμπεργ, ἀνεκάλυψεν ὡς ἀστρονόμος ἐπὶ τινος νομίσματος μικροσκοπικώτατον συμπλεγμα παριστῶν τοὺς δύο τυραννοκτόνους. Εὐθύς ἐνεθυμήθη τοὺς δύο ἀνδριάντας καὶ ἐξᾠλλος ἐσπευσε καὶ ἔφερεν ἐπὶ ταῦτο τὰ δύο διεστώτα μέλη τοῦ συμπλέγματος. Πράγματι μόλις ἔθηκε τοὺς δύο νεανίας πλησίον ἀλλήλων εὐθύς τὸ συμπλεγμα συντελεσθῆ τελείως. Ὁ εἰς ἀνήκεν εἰς τὸν ἄλλον ἀφρόκτως ὡς πρὸ δύο χιλιάδων χρόνων εἶχεν ἐνώσει αὐτοὺς ὁ ἐπιδείξις γλύπτης των. Ὁ σοφὸς ἀρχαιολόγος ὡς παράνομος συνέζευξε πάλιν διὰ παντός τοὺς δύο φιλοπατρίδας τυραννοκτόνους καὶ ἐλευθερωτὰς τῶν Ἀθηναίων.

Ἀλλ' ἂς ἀφύσωμεν διὰ μίαν στιγμὴν τὰ μάρμαρα καὶ ἂς εἰσελθώμεν εἰς τὰ χαλκὰ, διότι ἡ συλλογὴ τούτων εἶνε πλουσιοτάτη, περιέχουσα ἔργα πρώτης δυνάμεως, τὰ πλεῖστα ἐξ Ἡρακλείου (Herculanum) διακρινόμενα τῶν τῆς Πομπηίας διὰ τὸ βαθὺ καὶ ἀμαυρὸν πράσιον χρῶμα τοῦ χαλκοῦ, ἐνῶ τὰ πομπηϊκὰ ἔχουσι χροιάν ἀνοιχτήν.

Ἡμεῖς ἐν Ἀθῆναις εἶμεθα τὸσον πτωχοὶ εἰς τοιαῦτα, ὥστε μετ' ἀπληστίας θεώμεθα τὰ χαλκὰ ἑλληνικὰ ἀγάλματα τὰ ἐν τοῖς ξένοις Μουσείοις ἀνακείμενα. Καὶ δὴ μόλις εἰσερχομένους καταπλήσσει ἡμᾶς θαυμάσιος χαλκὸς ἵππος εἰς ρυσικὸν μέγεθος, ὅστις ἔστυρεν ἄλλοτε μετὰ τεσσάρων ἄλλων τὸ ἄμμα τοῦ Νέρωνος, εὐρήθη δ' ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ἡρακλείου. Εἶνε τὸ μόνον περιωθὲν τμήμα ἐκ τοῦ παμμεγίστου καὶ

λαμπροτάτου ἐκείνου συμπλέγματος, καθ' ἃ δηλοῖ καὶ ἡ κάτῳ ἐν μεταφράσει λατινικῇ ἐπιγραφή:

«Ἐκ τοῦ λαμπροῦ χαλκοῦ ἄρματος μετὰ τῶν ἵππων του, κατασυντριβέντος καὶ διασκορπισθέντος, μόνος ἐγὼ ὑπέλειψθην ἀβλαβὴς, χάρις εἰς τὰς φροντίδας καὶ τὴν μέριμναν ἐνὸς μονάρχου, περισυλλέξαντος τὰ ἀπείρα τεμάχια, εἰς ὅσα με κατεκεράματιεν ὁ Βεζούβιος, ὡσεὶ ἦσαν τὰ μέλη τοῦ Ἀψύτου.»

Αὐτὸς ὁ θαυμαστὸς ἵππος ἂς χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόδειγμα τῆς ἀκρας περὶ τὰ ζῶα ἀριστοτεχνίας τῶν Ἑλλήνων. Κατάρθωσαν οἱ δαιμόνιοι ἐκείνοι καλλιτέχνη νὰ ἐξιδανικεύσωσιν οὐ μόνον τὸν ἀνθρώπον, ἀλλὰ καὶ τὰ ζῶα: τίς δὲν γνωρίζει τὰς ἐξόχους τὸ κάλλος ἵπποκεφαλῆς τοῦ ἀετώματος τοῦ Παρθενῶνος; Οἷα κομψότης καὶ τέλειον περιγράμμα, ὅποιοι ζωηρότατοι ὀφθαλμοί! Οἱ ῥώθωνες νομίζετε ὅτι φουσάει καὶ διανοίγονται, ἵνα ἐκτοπίσωσι τὸ πλημυρίζον περίξ ὕδωρ, ἐν ᾧ κολυμβῶσιν. Οὐδέποτε ἡ τέχνη παρήγαγε τελειότερα ζῶα. Τοιαύτης ἀριστοτεχνίας ἦν καὶ ἡ περιλάλητος «Βούς» τοῦ Μύρονος, εἰς ἣν καὶ ἐπιγράμματα ὑπὸ διασώμων ποιητῶν ἀφιερώθησαν. Ἡ ἀγελάς ἡ χαλκὴ ἐκείνη ἠμιλλᾶτο πρὸς τ' ἀρίστα ἀνθρώπων τε καὶ θεῶν καλλιτεχνικὰ ὁμοιώματα τῆς Ἀρχαιότητος.

Ὅμοιος τελειότητος καλλιτεχνικῆς εἶνε καὶ ἡ ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ κολοσσαῖα κεφαλὴ ἵππου, ἣτις λέγεται ὅτι ἀνήκει ποτε εἰς τὸν πελώριον πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἐν Νεαπόλει ἀχαλίνωτον ἵππον, τὸν χρησιμεύσαντα ἐπὶ χρόνον μαρτάρον ὡς ἐμβλημα τῆς Παρθενοπέας πόλεως. Εἶγε δ' ἐμβλημα ἡ Νεάπολις ἵππον, καθόσον ἡ ἵπποτροφία καὶ ἡ ἵππασία ἦσαν εἰς ἄκρον ἐν αὐτῇ ἀνεπτυγμένοι ὡς καὶ σήμερον ἐτι συμβαίνει. Νεαπολιτανὸς εὐπατρίδης ἀνευ ἀμάξης, εἶνε ὡς Γερμανὸς ἀνευ ζύθου καὶ Ὀλλανδὸς ἀνευ πούρου, ἡ Ἕλληνας ἀνευ ἐφημερίδος καὶ ψήφου. . . .

Ἡ κεφαλὴ τοῦ ἵππου τούτου ἔχει καὶ ἰστορίαν ὄλην καὶ δὴ ἱατρικὴν, διότι ὁ λαὸς δεισιδαιμόνων ἐπίστευεν ὅτι θεραπείη πάντας τοὺς πλησιάζοντας ἵππους, διὸ καὶ ἐκόμιζον περὶ αὐτὸν πλῆθος ἀναπήρων καὶ χωλῶν ἀσθενικῶν καὶ φθισιώντων ἀλόγων, ἵνα τελεσθῆ τὸ θαῦμα, ὡς ἐν τῇ Εὐαγγελιστρῷ τῆς Τήνου. Τοῦτο διήρκεσεν ἐπὶ αἰῶνας μέχρι τοῦ καρδινάλιου Φιλομαρίνου, ὅστις τῷ 1322, ἵνα θέσῃ τέλος εἰς τὴν δεισιδαιμονίαν ταύτην, κατεκρήμισε τὸ ἀρχαῖον καλλιτέχνημα καὶ κατεκεράματιεν αὐτό. Τόσος δὲ ἦν ὁ ἐξ αὐτοῦ κτηθείς χαλκός, ὥστε ἐγύθη πελώριος κώδων, ὅστις νῦν βροντωδῶς καὶ μεγαλοπρεπῆς ἐξερτηνίσθη ἐν τῷ κωδωνοστασίῳ τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Νεαπόλεως (ἐν τῷ Duomo) καλεῖ τοὺς τόσον θρησκολήπτους νεαπολιτάνους καὶ νεαπολιτανίδας εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου! . . .

Ἀλλ' ἐὰν τὸ μάρμαρον ἐν τῇ προτέρῃ αἰθούσῃ ἀθηανάτις διὰ τῆς «Καλλιπύγου» τὸ γυναικείον κάλλος, ὁ χαλκὸς ἐν τῇ παρούσῃ ἐνεσάρκωσι καὶ ἀπεκρουστάλλωσι τὸν θελκτικώτατον νεανικὸν τύπον, τὸ μικρὸν ἀγαλμάτιον τοῦ Ναρκίσσου, ὅπερ θεωρεῖται τὸ τελειότατον χαλκοῦν γλυπτουργημα τῆς ὑψηλῆς. Εἶνε ὕψους 88 ὕψεκτομ. εὐρήθη δ' ἐν ἀσημοτάτῳ χώρῳ τῆς Πομπηίας, παρὰ τινὲς οἰκίσκῳ ἀρχαίῳ λείαν ὑπόπτου προορισμοῦ. . . .

Τί δὲ νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ ἐπ' ἀσκού μεθύσου Σεληνοῦ; τί δὲ περὶ τοῦ ὀρχουμένου Φαύνου, ὅστις ἐπίσης θεωρεῖται ὡς ἐν τῶν ἀριστοτεχνημάτων τοῦ Μουσείου; τί δὲ περὶ τοῦ ἀναπανομένου Ἐρμοῦ, ὅστις φανίνεται ὅτι μόλις ἐκάθισεν ἔτοιμος πάλιν νάνασθηθῆ καὶ νάναλάθῃ τὴν ἀστραπαιάν αὐτοῦ ἀνὰ τὸν ἀπείρον αἰθέρα πτῆσιν; Θαυμάζει τις τὴν ἀνεξάντλητον τῶν ἀρχαίων καλλιτεχνῶν ἐμπνευσιν, κατορθούντων τ' αὐτὰ ἀπλούστατα θέματα ἐπ' ἀπείρον μυριοτρόπως νάναπαριστῶσι καὶ νὰ δημιουργῶσι πλείστους Ἐρμᾶς, πλείστους

* Τ' ἀνωτέρω ἔγγραφοσαν πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Ἐρμῆ τοῦ Κυθέρου, οὗ τὸ χαλκοῦν πλαστικὸν κάλλος ἐπεσείασε πάντα τὰ ὁμοίεργα ἐν τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς Μουσείοις γλυπτὰ.

* Τέλος ἴδε σελ. 23.

Δίας, Απειρίαν 'Αφροδιτών και 'Αθηνών χωρίς εντούτοις να μοιάζωσι προς αλλήλους, άλλ' αποτελούντας έκαστον ιδίαν νέον άριστοτέχνημα, αυτοτελές, πρωτότυπον, ιδιόρρυθμον και κατά τε την έμπνευσιν και την εκτέλεσιν παντά- πασι τέλειον.

Και νύν διανοίγονται πρό ήμων συστοιχίαί ολαι άνδριάν- των και εικώνων, προσωπογραφιών και κεφαλών εκ του άπει- ροπληθους επιφανους έλλησικου τε και βωμαικου κόσμου. Είνε τάγματα και συντάγματα, μόνη δ' ή όνομαστί άπα- ρίθμησις θά εξήντλει: και τον σθεναρωτάτον άπαγγελτήρα ή κήρυκα. 'Ιδού οι "Ελληνες φιλόσοφοι, 'Ιδού οι ρήτορες, οι στρατηγοί, οι ποιηται! 'Ιδού ή λεγών των 'Ρωμαίων αυτο- κρατόρων με τάς κολοσσιαίας κεφαλάς των. Μόνη ή τερα- στία κεφαλή του Τίτου δύναται να χρησιμεύσιν ως αίθουσα άναγνωσμάτων ή συναυλιών. . . Τι δέ φυσιογνωμίαί ένπε- ρουλισμένων άνδρων αι των 'Ρωμαίων τής Αυτοκρατορίας! Χαρακτήρες ασύμμετροι, ρίνες μεγάλαι, κρανία επιμήκη ή πεπιεσμένα, φυσιογνωμίαί πολλαίσις πλησιάζουσαι μάλλον προς γελοιογραφίας. . . Ποϋ ό ώραιος ελληνικός κόσμος με τάς άρμονικωτάτας κεφαλάς του!

Πλήν μετά τάς άνδριαντοστοιχίας ταύτας, όπου δύνασθε να διέλθητε ήμέρας και έβδομάδας όλας μελετώντες και ψυχο- λογοϋντες, έπονται άλλαι αίθουσαι, αίθουσαι άπέραντοι γέμου-σαι εκ μαρμαρων έμφύχων, γλυπτών, ών ένια θά ήσκουν και μόνα να καταστήσωσι περιώνυμον οιονδηποτε Μουσείον. 'Αλλ' εκεί μέσα χάνονται και παρέρχασθε ως πρό διαορών άνθών βοτανικου ήπου άναγινώσκοντες μόνον επιπολιώς τάς επ' αυτών επιγραφάς. Διά τουτο δέν θά σταματήσωμεν ή επί βραχυτάτον χρόνον πρό του Φαργεσιου θηριομάχου, όπως παραστώμεν και ήμεις μάρτυρες των τελευταίων στι- γμών του. Σπανίως ή γλυπτική ήρατο μεγαλήτερον θοίμα- τον έν τη άπεικονίσει του σπηγμαιού. Συνήθως ή άκαμ- πτος και ασάλευτος αυτή τέχνη εκφράζει πάθη και ήθη διαρκή, διαθήσεις μονίμους και παρατεταμένας. 'Ο Λέσιγγ ακριβώς εκ τουτου λαμβάνων άφορμήν έγραψε την έξογον αισθητικην αυτού μελέτην, τον "Λαοκόοντα", εξαίρων τού πνευμά της άρχαίας γλυπτικής, ήτις ουδέποτε εξέβαινε μέχρι των άκρο- τάτων. 'Αλλ' όσάκις οι "Ελληνες εξικνούντο και μέχρι του όξυτάτου πάθους ή της άκαριαίας πράξεως έποιούν τουτο ουτω τελείως, ώστε ουδεις πολμχ νάντεπή τι κατ' αυτών. 'Ομοίως και ό θνήσκων Gladiator τής Νεαπόλεως ό ένθυ- μιζων τον θνήσκοντα 'Αλάτην του Καπιτωλίου, σαγηνεύει και δεσμεύει ύμας. Νομίζετε ότι εντός ενός λεπτου και ή κεφαλή θά πείσθ έντελώς, ότι μόλις συγκρατείται ό στιβαρός του κορμός, ό δαμάσκας τόσα θηρία και τόσους συναδέλφους παλαι- στάς, άλλ' ήδη φθίνων και απολλύς και τάς τελευταίας δυνά- μεις! . . . Σάς φαίνεται ότι κινείται, ότι βαθμηδόν κλίνει και μετ' ου πολυ θά εξαπλωθή άπνον πτώμα πρό ήμων. . .

Διό και σπεύδομεν μακράν του εν' αποφύγωμεν τού όδυ- νηρόν τουτο θέαμα! Ποϋ δέ καλλιτέραν άναψυχήν και βάλ- σαμον άληθής να εύρωμεν ή προσβλέποντες την έν τφ βάθει ύψομένην υπερήφανον, γλυκειαν και μεγαλοπρεπή άμα, όλην ευωδιάζουσαν και μεθύσκουσαν διά του κάλλους και των έν τή άριστερξ άνθών της άληθής θεαν Φλώραν; 'Η «'Ανωή» είναι τέλειον γλυπτούργημα, ένθυμιζον τά έξοχώτατα των περισθέντων άρχαίων γλυπτών. 'Ιδίως ή λεπτότης του χιτώ- νος της είναι ή άπερίγραπτον. Είναι γυμνή ή ένδεδυμένη; έρω- τάτε. Είναι μάκρον ή μεταξινή εσθής των Καλαμών, εκ των διαφανών εκείνων και άραγγοφάντων, ως κατασκευά- ζουσι αι έν Σπάρτη και Καλάμαις υφάντριαι; Ποτε τή άληθειξ τού μάκρον δέν υπέστη τοιαύτην μεταμόρφωσιν! 'Η σμίλη του καλλιτέχνου έν αυτή έθαυματούργησεν ως βαδιδιον θαυματοποιού ή μαγίσσης των Μύθων. Μόνα ίσως αι περίφημοι θεαι του Παρθενωνείου αετώματος έφερον

ιμάτιον παρομοίας διαφανείας, δικαίως δέ την «Φλώραν» αποδίδουσι πλείστοι εις μεγίστου γλυπτου την σμίλην, εις Φειδιαν τινά ή Πραξιτέλην, άν και ή αρχαιολογία ουδέν βέβαιον και ασφαλές περί τουτου δύναται να ειπή.

Όχι δέ μόνον ό τεχνίτης άμφισβητείται, άλλα και αυτή ή ιδιότης του άγάλματος. Είναι έντως Φλώρα ή μεγαλοπρε- πής αυτή γυνή ή έτέρα τις θεότης, Μουσα ή "Ωρα ως ύπόπτυσεν ό μέγας Βίγχελμαν, άν και διά Μουσαν τού δια- φανές ιμάτιον και ή τάς αισθήσεις μάλλον σαγηνεύουσα παράστασις έλάχιστα άρμόζουσι; Τι είναι λοιπόν; . . . Βεβαίως ό συμπληρώσας την άριστεράν με άνθη ύπήρξεν ό ευτυχέ- στερος άνακαινιστής; ως απολαύσωμεν λοιπόν και ήμεις τού μεθυσιτικόν άρωμα της άειθαλούς αυτής άνθοδέσμες! . . .

'Αλλ' ως αφήσωμεν τού βλέμμα, όπερ τοσοϋτον δεσμεύει ή περικαλλεστάτη «'Ανωή» να πείσθ και ταπεινωθή πρός τού έδαφος, όπου έτερον έξογον τεχνούργημα θ' αποσπάσθ τον ήμέτερον θαυμασμόν. Θ' άπορήσθη πώς επί του δαπέδου υπάρχει τοιοϋτόν τι; . . . 'Επί του έδαφους του πρό της «Φλώρας» έχει τοποθετηθή μετενεχθέν εκ της Casa del Fauno τής Πομπηίας, όπου εύρέθη τού πρώτον, τού τελειό- τατον των εκ τής αρχαιότητος περισθέντων ήμων ψηφιδω- τών. Είναι ή περίπυστος έν 'Ισοφ μάχη του Μ. 'Αλεξάνδρου, μουσικόν όπερ κατά τον Overbeck «άνοίγει νέαν περιόδον εις τάς περι τής αρχαίας γραφικής γνώσεις ήμων». Τόμοι όλιοι έξουσι γραφή περί αυτού, ώστε ουδ' άκροθιγώς αποπειρωμέθα να περιγράψωμεν τουτο, άλλως τε έν τφ «περι τής γραφικής των αρχαίων 'Ελλήνων» μικρψ ήμων πονήματι διά μακρών περι αυτού διελάθωμεν. Τούτο μόνον ένταϋθα σημειούμεθα πρός ίκα- νοποίησιν του χειραφετιώντος ώραιού φύλου, ότι ή εκτέλε- σις του μουσειώματος τουτου αποδίδεται μετά τινος πιθα- νότητος εις 'Ελληνίδα καλλιτέχνίδα, την ζωγράφον 'Ελένην την Τιμωνος έξ Αιγύπτου, ήτις φέρεται ότι έγραψε μάχην έν 'Ισοφ, ει και πολλοί έτεροι τεχνοκρίται και αρχαιολόγοι απο- δίδουσι τουτο Φιλοξένφ τφ έξ 'Εσσετίας, όστις κατα Πλίσιον έγραψε μάχην 'Αλεξάνδρου προς Δαρειον.

'Αλλ' είναι καιρός να καταπύσωμεν τον λόγον, διότι ό πλοϋτος των θησαυρων του Μουσείου είναι τοσοϋτος, ώστε ουδέ επί ήμεραν άγορευων δύναται τις περι πάντων λόγον να ποιήσεται. 'Αρκει ν' αναφέρω ότι μόνα τά εκ της Πομ- πηίας διασωθέντα χαλκξ της οικιακής χρήσεως σκευή, τά «Ustensili domestici», ως επιγράφονται αι αίθουσαι, έν αις εκτίθενται, μόνα λέγομεν ταϋτα άνέρχονται εις δεκαοκτώ όλας χιλιάδας τον αριθμόν, είναι δέ πάντα τοσοϋτον περίτεχνα, κομψά, έπαγωγά και χαριέντα μέχρι και αυτών των τής μαγειρικής άπλουστάτων σκευών, ώστε είναι δύσκολον όμιλών τις περι των ελληνικων καλλιτεχνημάτων του Μουσείου να μη συμπεριλάβθ και την μοναδικήν άνα την 'Υρήλιον συλ- λογην ταύτην. Πλήν τουτο εσται άντικείμενον ίσως μελλού- σης ποτε ιδιαιτέρως μελέτης. Νύν κλειόμεν την παρούσαν με την θερμήν εύχην ίνα εύδοκήσθ τέλος ή 'Ελληνική Κυβέρνησις και προθή εις την ιδρωσιν Μουσείου 'Εκμαγειών, έν φ να δύναται πώς 'Ελλην εκ του σύνεγγυς να σπουδάξθ τάριστο- τεχνήματα τής αθανάτου προγονικής τέχνης. Είναι άσύγ- γνωστος έλλειψις διά την γενέτειραν πάντων τουτων των θησαυρων, να στερηθαι εστω και εκ γύψου των ομοιωμάτων και αντιτύπων γλυπτουργημάτων, άτινα θαμοϋσιν έν τή ξινή σύμπαντα τον πεπολιτισμένον κόσμον!

Εάν υπάρχη 'Ελλάς, τουτο όρείνεται εις τάθθητα προ- γονικά ήμων μνημεία. 'Η 'Ιερουσαλήμ είναι προσκυνητήριον μόνον διά τον χριστιανικόν κόσμον, άλλ' ή 'Ακρόπολις των 'Αθηνών και τά μνημεία τής ελληνικής τέχνης, και άν πάντα τά θρησκείματα τής γής καταπέσωσι και έξαφανισθώσιν, αυτά θά ιστανται άείποτε εκεί ασάλευτοι και τηλαυγεις φάροι τής λατρείας του Καλου!

'Εν 'Αθήναις τή 16 Νοεμβρίου 1898.

ΔΑΒΕ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

Ο Ι Π Π Ο Σ

ΕΝ ΣΧΕΣΕΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΝ ΚΑΙ ΤΑΣ ΩΡΑΙΑΣ ΤΕΧΝΑΣ

Α'

Από αρχαιοτάτων χρόνων, ίσως όπόταν ό άνθρωπος ανομάς έτι ποιήν περιεπλανήτο επί τής επιφανείας του πλανήτου μας, ό ίππος ύπήρξε δι' αυτον πολύτιμος βοηθός, έξυπηρετήσας συν τφ χρόνφ την γεωργίαν, την βιομηχανίαν και τού έμπορίου. Σύντροφος εις τάς κοπώσεις τής εργασίας, εις τούς κινδύνους των πολέμων, εις τάς άγγαλιές των νικων, εις τάς τιμάς του θριάμβου, κατέστη άπ' αιώνων στοιχείον δυνάμεως άναγκαιον διά τά έθνη, άπαραίτητον διά τάς στρατιάς.

Είνε γνωστή προς τούτοις ή προς τον άνθρωπον άρσιώ- σις του ευγενοϋς αυτού ζφου, και δέν λείπουν παραδείγματα έξυψούσα εις ύψιστον βαθμόν θαυμασμού τού προτέρημά του τουτο. Δυνάμεθα μάλιστα ν' αναφέρωμεν εκ του προχείρου ένα εκ των περιφημοτέρων ίππων, τον Βουκέφαλον, τον όποιον κατά τούς αρχαιους συγγραφείς, όμοι ό 'Αρριανός, Κούρτιος και άλλοι, ήτο αδύνατον να ίππεύσθ άλλος τις εκτός του Μεγ. 'Αλεξάνδρου. Προς πάντα άλλον τού θαυμά- σιον εκείνο ζφον έδεικνυτο άγριον, άκαταδάμαστον. 'Εν τή μάχη κατά του βασιλέως Παρσο αναφέρεται, ότι ό Βουκέ- φαλος μολονότι έξαντλήσας τάς δυνάμεις του ένεκα του άφθί- νου αίματος, όπερ έφερον από των αναριθμητων πληγών του, κατανόησας τον μέγιστον κίνδυνον εις δι προς στιγ- μήν έξετίθετο ή ζωή του αυτοκράτορος και έντεινας τάς ύπολειπομενας αυτφ δυνάμεις, δι' εσχάτης τινος προσπα- θείας άνεπήδησεν αποκομίσας αυτον εκτός του κικλου τής συμπλοκής εις ασφαλές μέρος. 'Εκει δέ άμα άρχιγής κατέ- πεσε νεκρός.

Έτεροι συγγραφείς διηγούνται ότι κατά την έν Κάννας μάχην, εις Ρωμαίος ίππευς πολεμιστής, όνόματι Κλήλιος, βαρέως τραυματισθείς, εγκατελείφθη μεταξύ των πτωμάτων επί του πεδίου τής μάχης. Τήν επομένην δε ό 'Αννίβας διήρ- χετο πλησίον του μέρους εκείνου μετά τής ακολουθίας του, ό Κλήλιος, ύψώσας την κεφαλήν, έπεκαλέσθη βοήθειαν, έκθα- λων φωνήν γοεράν, πλήν μετ' όλίγον ό άτυχής έξέπνευσε. Συγχρόνως όμως εις εκ των τφσ ακολουθίας του 'Αννίβα άνετρέπη βίβηθις κατά γής ύπό του ίππου, όστις τον έφερον, έν φ τού ευγενές εκείνο τετράποδον ώρμησε προς τού μέρος ένθα κατέκειτο νεκρός ό Ρωμαίος ίππότης, έγονάτισε και έκλινε προς αυτον την κεφαλήν, ώστε κωλόν αυτον να έπιθθ επί τής ράχσεως του. Τό γενναίον ζφον είχαν άναγνωρίσει έν τφ στεναγμαφ του επιθανάτου την φωνήν του κυριου του, από του όποιου ήρπάγη την προηγουμένην ήμεραν, και έλευθε- ροϋμενον από παντός εμπόδιου έσπευσε προς αυτον.

Παρόμοια παραδείγματα άρσιώσεως, αυταπαρνήσεως, γενναιότητος και νοήμονος ευγνωμοσύνης εκ μέρους του ίππου, πλείστα όσα δυνάμεθα ν' αναφέρωμεν έξ αρχαίων και νεω- τέρων κειμένων, επικυροϋνται επί μάλλον, πόσον δικαία και άληθής είναι ή γνώμη του Buffon, χαρακτηρίσαντος την ύπό του ανθρώπου πρόσκτησιν του ίππου ως την ώραιότεραν και μάλλον ευγενή.

Όθεν δέν είναι διόλου παράδοξον, ότι και ό άνθρωπος επί- σης, ου μόνον κατέστησε τού τετράποδον αυτό τού άντικειμέ- νον όλως ιδιαιτέρων περιποιήσεων και ένθουσιώδους στοργής, άλλ' ένίοτε έφθασεν έν τή εκδηλώσει των τοιούτων προς αυτό αισθημάτων του, μέχρι του σημείου να τφ άπονείμη ένδεί- ζεις στοργής και αγάπης, αιτινες έδει μόνον δι' ανθρώπινον πλάσμα να έπιφυλάσσωνται.

Ούτω είναι γνωστή ή προς τον ίππον Βουκέφαλον στοργή του Μ. 'Αλεξάνδρου, τον σύντροφον, δύναται τις ειπειν, των κατακτήσεών του, εις μνήμην του όποιου ήθέλησε να άνε- γείρθ μέγα μνημείον επί των όχθών του 'Ιθάσπου. Μάλι- στα, κατά τινος, έκτισε και πόλιν προς τιμήν του, Βουκε- ράλαν κληθείσαν.

Ο Καίσαρ αφιέρωσε εις την 'Αφροδίτην την εικόνα του ίππου του και τον έθαψεν έν τφ αυτφ ναφ, τφ προς τιμήν τής μητρός του άνεγερθέντι.

Ο Διοκλητιανός κατεσκεύασε χαλκόν τού άγάλμα του ίππου του, όπερ έχρύσωσε και εκόσμησε διά πολυτίμων λίθων.

Ο αυτοκράτωρ Λούκιος, ό 'Αδριανός, επίσης δέ και ό Αύγουστος είχαν προορίσει ιδιον όλως μέγαρον και δούλους διά τον ίππον των, μετά δέ τον θάνατόν του άνήγειραν μνημεία.

Ο ίππος 'Ιμιπίτος ύπήρξε τού ειδωλον του Καλιγούλα, ουτίνας είναι γνωστά αι δι' αυτον εκτροποι πράξεις, οιαι επί παραδείγματι, να γευματική συνγάκις μετ' εκείνου έν τφ σταϋλω, να τού κατασκευάσθ φάτην έξ έλεφαντοστοϋ, να όρκίζηται εις την ζωήν του ίππου του, προκειμένου να τηρήσθ τον όρκον του. 'Εσκέπτετο προς τούτοις να τον άνυψώσθ εις τά ύψιστα τής πολιτείας αξιώματα, άν ό θάνατος αυτου δέν έθετε τέρμα εις τάς ένδειξεις τής σφοδρότητος του τοιού- του προς τον ίππον αισθημάτων του.

'Αλλά και ύπό πολλων λαών έν τή αρχαιότητι ό ίππος απεθεϋτο ή ένθυσιάζετο προς εξιλιέωσιν έξωργισμένης τινος θεότητος ως τού τιμαρφότερον άντικείμενον.

Οι Κυθθαί έπινον και έδιδον εις τούς υίους των να πίνωσι τού αίμα των ίππων των, ίνα καταστώσι ρωμαλκαιοι.

Οι 'Ελληνες έξευγενίζοντες τον ίππον, τον παρίστων πάν- τοτε έξευγμένον εις τά άρματα των θεων, και άνήγειρον άνδριάντας εις τούς νικητάς των 'Ολυμπιακών άγώνων.

Παρά τοις 'Αθηναίοις μάλιστα και τοις Σπαρτιατάς, οι ίππεις συνίσταν ιδίαν όλως κλάσιν, προνομιοϋχον, άριστο- κρατικήν.

Οι Λογγοβαρδοι, χωρίς να κέκτνηται έταιρίαν προς προ- στασίαν των ζφων, έτιμώρουν τούς κακοποιώντας τούς ίππους, με τάς αυτάς ποινάς τάς αποδιδόμενας εις τούς κακοποιούντας ανθρώπους.

Διά τινος λαούς, και ιδίως τούς ανατολικούς, και σήμερα εισέτι, ό ίππος συνιστά άπαραίτητον υπαρχιν εις τάς ανάγκ- ας τής νομαδικής των ζωής, και παρά τισι έξ αυτών θεω- ρείται ως άληθής μέλος τής οικογενείας.

Ο 'Αραψ πάντοτε υπερείχε και υπερέχει οιονδηποτε άλλον λαόν έν τή στοργή του ευγενοϋς αυτου τετραπόδου. Ούτος ύποστηρίζει ότι μετά τον άνθρωπον τού έντελέστερον

ὄν τῆς πλάσεως εἶνε ὁ ἵππος, καὶ ὅτι οὗτος εἶνε ἡ μεγαλειτέρα εὐεργεσία, ἢν ἡ κλωνιότης παρέσχε τῷ ἀνθρώπῳ. Διὰ τὸν Ἄραβα ὁ ἵππος ἀναπαριστᾷ τὴν ἰσχύϊν καὶ τὴν δόξαν, τὴν αὐταπάρνησιν καὶ τὸ θάρρος. «Ἡ μάλλον ἀξίειται πρᾶξις, λέγει ὁ Ἄραβ, εἶνε ἡ ἀνατροπὴ τοῦ ἵππου, ἢ ἐυαρεστοτέρα θέσις ἢ ἐπὶ τῆς βράχεως του, ἢ γενναιοτέρα πρᾶξις, ἢ πρὸς αὐτὸν χορηγίαις τροφῆς». Δι' οὐδὲν ἄλλο πρᾶγμα ὁ Ἄραβ δύναται νὰ εἶνε μάλλον ζηλότυπος, ὅσον διὰ τὸν ἵππον του. Ὁ πατὴρ αὐτὸς εὐχαριστότερον χαρίζεται εἰς τὸν υἱὸν του τὸ διπλοῦν, τὸ τριπλοῦν τῆς ἀξίας ἐνός ἵππου, ἀντὶ νὰ παραχωρήσῃ τὸν ἰδικόν του.

Διὰ τὸν Ἄραβα ὁ ἵππος εἶνε ὃν θείας καταγωγῆς, καὶ ὃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου μῦθος εἶνε ὁ ἀκόλουθος, ὃν ἀρνούμεθα παρὰ τοῦ *Naseiri* μεταφράσαντα τὸν Ἄραβα *B'Abou Bekir Ibu Berd*.

Ὅταν ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ πλάσῃ τὸν ἵππον ἀπετάθη πρὸς τὸν Νότον εἰπὼν :

— Θελω νὰ πλάσω ἀπὸ σὲ ἐν νέον δημιουργημα. Συμπυκνωθήητι.

Καὶ ὁ ἄνεμος συμπυκνωθήη. Τότε ὁ ἄγγελος *Γαβριήλ* ἔλαθεν ἐξ αὐτοῦ μίαν δρᾶκα καὶ εἶπεν εἰς τὸν Θεόν :

— Ἴδού ἐγὼ ἔγω πλάσῃ ἐξ αὐτοῦ τὴν γεῖρα.

Καὶ ὁ Θεὸς ἐπλάσεν ἀπὸ τῆς δρακὸς ταύτης τοῦ ἀνέμου χρυσοκαστανόρου ἵππον εἰπὼν αὐτῷ «Σ' ἐπλάσα καὶ σ' ἔκαμα Ἄραβα. Ὡς ἐκ τῶν θησαυρῶν δι' ὧν ἐπρόκεικα τὰ πλευρά σου, οἱ ἔδωκα τὴν ὑπεροχὴν μεταξὺ τῶν κατοικιδίων ζῴων. Τὰ τιμαλρῆ λάφυρα θὰ μετακομίζωνται ἐπὶ τῶν ζώων σου. Οἱ θρίχμητοι, ἢ εὐτυχία κρέμονται ἐκ τῆς χραίτης τοῦ μετώπου σου. Θὰ καταπτοῆς διὰ τοῦ χρεμετισμοῦ σου τοὺς ἀπίστους, πληρῶν τὴν ἀκοήν των ἐκ τοῦ πυρός τῆς ρωνῆς σου, ὥστε νὰ τρέμωσιν οἱ πόδες των ἐκ φόβου. Θὰ καταστρέψης ὑπὸ τὴν ὀπλήν σου τοὺς ἐγθρούς μου καὶ θὰ φέρῃς ἐπὶ τῆς βράχεως σου τοὺς φίλους μου. Θὰ πετᾷς ἄνευ πεπερῶν καὶ θὰ νικᾷς ἄνευ ξίφους». Καὶ ὁ Θεὸς ἀπετύπωσεν ἐπὶ τοῦ μετώπου τὸν λευκὸν ἀστέρα, ἐπὶ τοῦ ποδὸς τὸ λευκὸν σημεῖον, μεθ' ὃ ἠλευθέρωσε τὸν δρομέα, ὅστις χρεμετίζειν ἐφυγεν ἐν καλπασμῷ.

Ὁ ἔρωσ, ἢ ἄπειρος ἀγάπη τῶν Ἀράβων πρὸς τὸν ἵππον, διαφαίνονται εἰς ὅλας των τὰς ἐκφράσεις καὶ εἰς ὅλας των τὰς γραφάς· ὁποῦν προέχει διὰ τὸ εὐτυχὲς αὐτὸ ζῶον, ὑπάρχει πάντοτε μία μουσικισμοῦ εἰκὼν ὑπερεκχειλιζόντος ἐνθουσιασμοῦ.

«Ἴδού σὺ εὐγενῆ δρομεῦ, ἔτοιμος νὰ ῥιφθῆς εἰς τὸν ἀγῶνα δρόμου, ἀπαστρέπτων ἐκ λευκότητος, ὡς ἡ ἄκτις τοῦ ἡλίου. Ἡ ἐπὶ τοῦ μετώπου σου κινουμένη προκόμη, ὁμοιάζει μὲ μεταξίνην γυναικεῖαν κόμην, ἀνακινουμένην ὑπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ ἀνέμου. Ἡ χραίτη σου εἶνε ἡ κυματιδὴς νεφέλη τῆς μεσημβρίας, ἢ ἵπταμένη ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαιράς. Τὰ νῶτα σου εἶνε βράχος λειανθεῖς ὑπὸ βύακος ἀπαλῶς ὀλισθαίνοντος. Ἡ οὐρά σου εἶνε ὠραία ὡς ἡ κυματίζουσα ἐσθῆς τῆς μνηστής τοῦ πρίγκηπος. Τὰ πλευρά σου λάμπουν ὡς τὰ τοῦ λεοπαρδάλεως, ὅταν ἔρπει ἔνα ῥιφθῆ κατὰ τοῦ θηράματος. Ὁ λαίματος σου εἶνε φοινῆ ὑψηλός, εἰς τὴν σκιάν τοῦ ὀποῖου ἀναπαύεται ὁ κεκοπιακὸς ὀδοιπόρος. Τὸ μέτωπόν σου εἶνε κορωνίς, ἢν ἐλείανε καὶ ἐτόρνευσεν ἐπιδέξιός καλλιτέχνης. Οἱ ῥῶθωνές σου ὁμοιάζουν μὲ τὰ ἄντρα τῶν υαίνων. Οἱ ὀφθαλμοί σου μὲ τὰ ἄστρα τῶν διδύμων. Τὸ βῆμά σου εἶνε ταχὺ ὡς τὸ τοῦ αἰγάρου, ὅστις διαρῦγει τὴν πανουργίαν τοῦ κυνηγοῦ. Ὁ καλπασμός σου εἶνε νεφέλη πλήρης καταϊγίδος. Ὁ βηματισμός σου ἀναμιμνήσκει τὴν ἐπὶ τῶν τελευάτων ἀναπληθῶσαν ἀκριδα. Ἐλθὲ προσφιλέστατε δρομεῦ ἢ ἡδονῆ τοῦ Ὀμαγία».

«Ἡ τοῦ ἀνθρώπου, λέγει ὁ *Buffon*, ὠραιοτέρα κατάρτησις, εἶνε ἢ τοῦ ὑπερφάνου καὶ ὀρηκτικοῦ ζῴου, ὅπερ διένειμε μετ' αὐτοῦ τοὺς κόπους τῶν πολέμων καὶ τὴν δόξαν τῶν μαχῶν. Οὐχὶ ὀλιγώτερον ἀτρόμητος τοῦ κυρίου του, ὁ ἵππος βλέπει τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἀντιμετωπίζει. Ἐρεθίζεται εἰς τὸν κρότον τῶν ὀπλων. Τὸν ἀγαπᾷ, βαίνει ἐπὶ τῶν ἰγνῶν του, καὶ καταλαμβάνεται ὑπὸ τῆς αὐτῆς ὀρηκῆς. Οὗτος μετέχει ὁμοίως τῶν ἡδονῶν του. Εἰς τὸ κυνήγιον, εἰς τὰς μονομαχίας, εἰς τὸν δρόμον, ἀγάλλεται, ἐξάπτεται, μεγαλύνεται. Εὐπειθὴς ὅμως ὅσον καὶ θαρραλέος, δὲν ἀφίεται νὰ παραφέρηται ὑπὸ τῆς ὀρηκῆς του, καὶ γνωρίζει νὰ ἐπέχη τὰς κινήσεις του. Οὐ μόνον κλίνει εὐπειθῶς ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ ὀδηγοῦ του, ἀλλὰ φαίνεται ἀνερευνῶν τὰς ἐπιθυμίας του, καὶ πάντοτε πειθὴν εἰς τὰ προσταγμάτα, ἃ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ, μετριάξεται ἢ σταματᾷ, μὴ πράττων ἄλλο τι ἢ νὰ ὑπακούη. Εἶνε πλάσμα, ὅπερ ἀπαρνείται ἑαυτὸ, διὰ νὰ ζῆσῃ ἐντελῶς ὑποκείμενον εἰς τὴν θέλησιν τοῦ ἄλλου, ἢν γνωρίζει καὶ νὰ προλαμβάνη, καὶ τὸ ὀποῖον διὰ τῆς ἐτοιμότητος καὶ ἀκριθείας τῶν κινήσεών του τὴν ἐκδηλοῖ καὶ τὴν ἐκτελεῖ. Γνωρίζει πότε δύναται νὰ ἐπιθυμῆται, δὲν ἔχει ὄρια εἰς τὸ νὰ προσφέρεται καὶ οὐδενὸς φειδῶμενος χηρησιμεποιεῖ πᾶσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις ὑπερβᾶλλον καὶ ἀποθνήσκων εἰσέτι ἐκ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ὑπακούσῃ».

Λόγοι χρυσοὶ οὗτοι, στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς πραγματικότητος τῶν γεγονότων, ἐπὶ τῶν ἀληθῶν ἐνοτικῶν, ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς φύσεως τοῦ ζῴου, καὶ δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πιναρικὴ πῆσις ποιητικῆς φαντασίας.

Ὁ ἵππος καθυποταγθεὶς εἰς τὸν ἀνθρώπον ἐγένετο αὐτῷ δούλος χρησιμώτατος καὶ ἐνταυτῷ πιστός, ἀφιερῶν εἰς τὸν διατηροῦντα αὐτὸν τὴν ὑπαρξίν του, διαθέντων δι' αὐτὸν πᾶν ὃ,τι τῷ εἶνε ἐρικτόν. Καὶ ὁπόταν προσέτι τῷ λείψωσιν αὐτὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅταν καταπεπονημένον τὸ εὐγενὲς ζῴον καὶ χωλαῖνον ἐκ τῶν ταλαιπωριῶν καὶ κακώσεων, ἃς ὑπέστη εἰς τὰς χεῖρας τῶν κυρίων, οἷτινες διὰδοχικῶς τὸ ἐχρησιμοποίησαν, ἀπὸ τοῦ πλουσίου ἀριστοκράτου μέχρι τοῦ ἀμαξήλατου, ἀπὸ τῆς κομψῆς ἀμαζόνος μέχρι τοῦ ἀργαίου ἀγωγιάτου· ὅταν πλέον βεβαρημένον ὑπὸ τῶν ἐτῶν δὲν δύναται οὐδὲν νὰ προσφέρῃ ὑπηρετιῶν τὸν ἀνθρώπον καὶ ὄρειλον νὰ ὑποστῇ ἀνεκλήτως τοὺς ἀδυσωπήτους νόμους τῆς Φύσεως, καὶ τότε ἀκόμη καθίσταται ἐπωφελές, καταλείπον τὸ σῶμά του, ὅπερ μυριτρόπως ὑπὸ τῆς βιομηχανίας μεταποιούμενον, χρησιμεύει διὰ πλείστας ἀνάγκας μας.

Οὕτω τὸ κρέας του, ἂν τὸ ζῴον εἶνε ὑγιές, χρησιμεύει ὡς γνωστὸν ἀλλαγῶν πρὸς διατροφῆν. Τὸ αἷμα τοῦ ἀποχωριζόμενον τῆς ἰνῆς χρησιμεύεται εἰς τὴν διύλιν διαιτητικῶν οὐσιῶν, ἀποξηραίνοντο δὲ καὶ ἀπανθρακούμενον χηρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν τοῦ Κυανοῦ τῆς Πρωσσίας, ἐν ᾧ ἔψημένον, πεπισμένον καὶ τετριμμένον, δίδεται πρὸς διατροφῆν τῶν ὀρνίθων.

Ἐπίσης χρησιμοποιοῦνται τὸ λίπος του ἐν τῇ βυροδεψικῇ καὶ τῇ κατασκευῇ σαπῶνων καὶ στεατοκηρίων· τὰ ὅσα πρὸς κατασκευὴν κομψῶν, λαβῶν μαχιρῶν, ἀπομιμήσεων ἐλαφραντοστίων ἀντικειμένων κλπ., εἰς κατασκευὴν ὀσσεοκόλλας διὰ τινος ὀξέος, ὅπερ τ' ἀποσυνθῆται, καὶ χηρησιμεύεται κατὰ τὴν κατασκευὴν τῶν πῖλων καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς χρήσεις. Ἡ λεπτὴ τρίχων πωλεῖται πρὸς πλήρωσιν διακρόων ἐπίπλων. Οἱ τένοντες χρησιμεύουσι πρὸς παρασκευὴν τῆς ζωϊκῆς κόλλας. Αἱ ὀπλαί εἰς καλλιτεχνικὰ ἀντικείμενα πολυτελείας καὶ λίπανσις ἀμπελων καὶ ἐλαιῶνων. Ἐκ τῶν ἐντέρων του κατασκευάζονται χορδαὶ ὀργάνων. Καὶ τέλος τὸ δῆμα του, πολὺ λεπτότερον τοῦ τοῦ βοός, χηρησιμεύει κυρίως ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν ἀμαξῶν.

IGAN. MANIATAKH

Μέχρι τοῦδε δὲν ἐρημόσθη αὐστηρὰ λογικὴ εἰς τὰς γλωσσικὰς θεωρίας καὶ διὰ τοῦτο ἡ νομιζομένη ἐπιστήμη τῆς γλώσσας γλωσσολογία ἀνάγκη νὰ ἐξελεγχθῇ ὡς ἄλλη δεισιδαιμονία ἀστρολογία.

Τὴν λογικὴν ἀνεπάρκειαν τῆς γλωσσικῆς λεγομένης ἐπιστήμης θὰ ἤρκει νὰ ἐλέγξῃ καὶ μόνον τὸ γεγονός, ὅτι δὲν κατώρθωσε νὰ εὐρη πιστικὰ καὶ ἀκριφῶς λογικὰ ἐπιχειρήματα διὰ νὰ κατατροπώσῃ πᾶσαν ἀντιλογίαν, χωρὶς νὰ ζητῇ νὰ παραβιάσῃ αὐτήν.

Τοῦναντίον μάλιστα αἱ γλωσσικαὶ συζητήσεις τελειώνουν ὡς αἱ φιλονεικίαι καὶ ἀλληλοὑβρίζουμαι· γειτόνισσαι· ἄλλα λέγει ὁ ἓνας καὶ εἰς ἄλλα ἀπαντᾷ ὁ ἄλλος.

Καὶ εἶναι πολὺ περίεργος ἡ ἀνισόπαλος γλωσσικὴ αἰωνομαχία· διότι κατὸρθώνει νὰ συγκεντρώνῃ εἰς μὲν τὸ ἐν στρατόπεδον ἀνθρώπους θεωρητικούς καὶ δικαίως ἐγωιστάς, εἰς δὲ τὸ ἀντίπαλον ἄνδρας θυμολογίους καὶ αἰσθηματικούς, μὴ ἀντιτάσσοντας ἄλλο τι συνήθως εἰ μὴ τὸ διαμαρτυρούμενον ἀλλὰ καὶ ἀδιάφυστον γλωσσικὸν αἶσθημα.

Καὶ ὅμως σήμερον εἶναι τόσον σαφὴς ἡ ἐπίδρασις τῆς λογικῆς καὶ τῆς μεθοδικότητος ἐπὶ τῶν λεγομένων πρακτικῶν ἐπιστημῶν, ὥστε οὐδεὶς ἐπρεπε νὰ λησμονῆσῃ ἑαυτὴν τὴν δυσπιστίαν τὴν ὀποίαν ὡς μικρὸς μαθητὴς τρέφει πρὸς τὰς χιλιάδας ἐξαιρέσεις τῶν γλωσσικῶν θεωριῶν.

Τί θὰ εἴπῃ ἐξαιρέσεις ;

Ἐξαιρέσεις δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ ἄγνοια.

Ἐχει ἐξαιρέσεις ἢ λογικὴ, ἢ φυσικὴ, ἢ γεωμετρία, ἢ χημεία, ἢ ἀστρονομία.

Τοῦναντίον μάλιστα, καὶ μία μόνη ἀνεξήγητος περιπτώσις, διαψεύδουσα ἓνα γενικὸν νόμον ἢ κανὸνα δικαιοῦται νὰ ἔχη τὴν ἀρησιουργίαν καὶ νὰ καταρῆσῃ πανηγυρικῶς τὸ κύρος αὐτοῦ ἢ τοῦλάχιστον νὰ τὸν θέσῃ ὑπὸ δυσπιστίαν, ἕως ὅτου διαφωτισθῇ ὁ ἰδιαίτερος λόγος ὁ παρακωλύων τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ γενικοῦ νόμου.

Καὶ ὅμως μὲ ἐλαφρὴν τὴν συνειδήσιν ἢ γλωσσικὴ ἐπιστήμη (:) ἀπαγγέλλει ὀραθὸν ὄλον ἐξαιρέσεων.

Πολλάκις μάλιστα ὁ γλωσσικὸς νόμος εἶναι ἀπλὴ ἀπόπειρα ὀλιγίστων περιπτώσεων καὶ ὀπισθοδρομεῖ ὡς προσκρούουσα εἰς ἀπροσδοκήτους δυσκολίας, καὶ ὅμως ἀλόγως, ἂν εἴ σοριστικῶς, θεωρεῖται κανὸν. Καὶ τότε πλὴν ἔχει ὅλα τὰ γνωρίσματα ὅχι μόνον τῶν γυνδαίων καὶ περιορισμένων συλλογισμῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν δεισιδαιμονικῶν πεποιθήσεων.

«Ὅλοι οἱ Ἄγγλοι εἶναι μέθυστοι, λέγει ὁ παχυλὸς νοῦς.

Ὅταν παρουσιασθῇ κομήτης θὰ γίνῃ πόλεμος, λέγει ἄλλος χυδαίτερος καὶ δεισιδαιμονέστερος.

Καὶ τοῦτο διότι ὁ πρῶτος μίαν φορὰν εἶδεν Ἀγγλοὺς μεθυσμένους, καὶ ὁ δεύτερος κομήτην ἐν καιρῷ πολέμου.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν. Συνέλεξεν ἢ θεωρεῖται ἐνωρὶς ὀλίγας συνεξηγουμένας καὶ ἀναλογικὰς παρατηρήσεις καὶ ἐσπευσε νὰ σχηματίσῃ σιδηροδέτους κανόνας. Καὶ τὸρα ὅσον περισσότερο ἐρευνῶμεν τὸν γλωσσικὸν πλοῦτον, τόσον οἱ γλωσσικοὶ κανόνες ἀποδεικνύονται στεναὶ προλήψεις καὶ ἀναχρονισμοί.

Καὶ ἐνῶ αὐξάνουν αἱ ἐξαιρέσεις, οἱ κανόνες ἐξακολουθοῦν νὰ μένουν ὡς εἰδῶλα.

Μάλιστα εἰς τὸν τόπον μας ἡ ἄρα δεισιδαιμονία καὶ ἡ πρὸς τοὺς κανόνας εὐλάβεια εἶναι ἀπαισιώτατον μήνυμα τῆς λογικῆς καταπτώσεως.

Κανονολάτραι καὶ οἱ ἄκριοι καθαρολόγοι. Κανονολάτραι καὶ οἱ μαλλιαροί.

Καὶ μάλιστα τοῦ αἰσχίτου εἶδους.

Ἐνῶ οὐδένα ἀνεξαιρέτων κανόνα παρουσιάζει ἢ παλαιὰ γλῶσσα, τὸ ἀσφαλές τοῦτο γλωσσικὸν καλλιτέχνημα, τὰ

τέρατα αὐτὰ ζητοῦν ἐφαρμογὴν ἀνεξαιρέτων τῶν μυωπικῶν των παρατηρήσεων καὶ ὀραμάτων.

Τὸ νὰ μὲ ὑποτακτικὴν, λέγει ὁ σχολαστικός. Καὶ ἄς ρωνάξῃ ὁ ποιητής :

Στὴ θερμάστρα ἐμπρός | ἓνας γάτος γονδρὸς | πάντ' ἁλώνεται
Μὲ τὰ μάτια κλειστὰ | ἀγαπᾷ τὰ ζεστὰ | νὰ τεντόνεται.

Τίς δὲν ἐνθυμείται ὡς μαθητὴς τὴν σάτυραν καὶ κωμῶδιαν, τὴν ὀποίαν δύναται νὰ γεννήσῃ ἑκεῖνο τὸ ὀκοδόμησε. Παρακαλοῦμεν τὸν ἀναγνώστην νὰ τὸ ἀπαγγεῖλῃ μὲ ἀπαγγεῖλιαν θεάτροῦ ἢ ἐσπερίδος.

Ἄλλὰ τίς μᾶς ἀπαγορεύει νὰ προσθέσωμεν τὸ ὀκοδόμησε, ὡς μίαν περιπέσον ἐξαιρέσιν τοῦλάχιστον, πλησίον τῶν ἀρχειότερων ὀκούρων, ὀκοδοστέπων καὶ δὲν ξεῖρω τί ἄλλο ;

Μάλλον δὲ ποῖα λογικὴ δὲν ἀπαγορεύει νὰ δεχθῶμεν τὴν ἐξαιρέσιν ὡς παλαιὰν ἑναρξιν νεωτεριστικοῦ νόμου, ὅστις ἔμελλε νὰ ριζώσῃ εὐρύτερον εἰς τὴν γλῶσσαν ;

Καὶ νὰ ζητήσωμεν μήπως λανθάνει εἰς τὸ φαινόμενον τοῦτο ἀληθὲς πανελλήνιον αἶσθημα, τὸ ὀποῖον ἀρχαίῳ ἀπηχθάνετο τὴν τόσον δὺσπεπτον καὶ ἀνυπόφορον αὐτὴν αὐξήσει τοῦ οἰ εἰς φ (=ι:ο) ;

Τὸν αὐτὸν στενοκέφαλον φανατισμὸν δεικνύει καὶ ὁ μαλλιαρός.

Ἄπὸ τὸ Κλέφτης, Φτωχὸς πειθεταί ὅτι σήμερον τὸ ΦΤ εἶναι ἑφωρότερον τοῦ ΠΤ· ἔστω.

Ἄλλὰ ποῖος ἀπέδειξεν ὅτι εἰς τὴν γλῶσσαν πρέπει νὰ ἐπικρατῇ πάντοτε τὸ εὐφωρότερον.

Ἄν τοῦτο ἦτο ἀληθές, τότε ἡ εὐφωρία θὰ ὀμοιάζε πρὸς λεπτοτροπὸν ὅστις ἐξακολουθεῖ αἰωνίως νὰ λεπτοτροπῇ τὸ ἔργον του, ἕως ὅτου τὸ καταστῆσῃ ἰὸτα μοναχῆ.

Καὶ ὅμως αὐτὴ ἡ κανονολατρεία ἔχει εἰς τὸ παθητικὸν τῆς μίαν μεγάλην παλαιὰν διαμαρτυρίαν.

Ὁ Χρύσιππος καὶ ὁ Κράτης ὡς εὐρύτερας διανοίας καὶ λογιεούμενοι ἀνθρώποι ἐβροντοφωνήσαν κατὰ τοῦ Ἀριστάργου τὴν ἀδέσμευτον ἐλευθερίαν τῆς παλαιᾶς γλώσσας καὶ ἐζήτησαν νὰ θεσπίσουν ὡς ἐπικρατεστέραν ἐν τῇ γλῶσση τὴν ἀνωμαλίαν παρὰ τὴν ἀναλογίαν (κανονικότητα).

Ἡ νεώτερα γλωσσικὴ ἐπιστήμη δὲν ἐπρεπε νὰ ἀφῆν ἀνεξετάστους τοιαύτας διαμαρτυρίας καὶ ἐκρημνίσεις δικας.

Εὐτυχῶς κατὰ τὰ τελευταία ἐτῆ ἢ ἐπίσημος γραμματικὴ καὶ ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ διὰ τοῦ *Blass*, ἤρχισε νὰ λαμβάνη ὄψιν στατιστικῆς.

Ὅχι πλέον ὁ μέλλων τῶν ὀροληγῶν σχηματίζεται κτλ.

Ἄλλὰ· αὐτὸς μὲν ὁ μέλλων σχηματίζεται οὕτως, ἐκεῖνος δὲ ἐκεῖνος· καὶ εἰς μὲν τὸν δῆνα συγγραφέα οὕτως, εἰς δὲ τὸν ἄλλον ἄλλως.

Τὰ πιστότερα καὶ παλαιότερα χειρόγραφα ἐπικυρώνουν τὴν μεγάλην ἐλευθερίαν τῆς παλαιᾶς γλώσσας.

Ἄς ἔλθῃ κατόπιν ἡ θεωρία νὰ κατατάξῃ τὸν δυσδιάτακτον πλὴον καὶ λεξικοειδῆ γραμματικὸν πλοῦτον.

Καὶ τὸρα ἤρχισαν νὰ γελοιοποιούνται οἱ μεγάλοι νομιζόμενοι κριτικοί, οἱ ζητοῦντες τὴν ἀνελλιπῆ ἐφαρμογὴν τῶν ἑλλίπων καὶ ἀρχειῶνων γλωσσικῶν κανόνων.

Ἡμεῖς ἐφαρμόζοντες ἀπὸ τριετίας τρεῖς περιπέσον καλλιτεχνικοῦς νόμους δηλ. τὴν ἐλευθερίαν (νεωτεριστικὴν τάσιν) τὴν μουσικὴν σαφήνειαν καὶ τὴν μουσικὴν ἀλήθειαν (ἐτυμολογίαν) εἰς τὰς ἡμετέρας ἐκδόσεις τοῦ Ἐνωφῶντος καὶ Δημοσθένους ἀποδεικνύοντο διὰ σιδηρᾶς λογικῆς προκρουστικῆς καὶ στρεβλωτικῆς τὰς δῆθεν διορθώσεις τῶν σοφῶν νομιζομένων κριτικῶν.

Ἐνταῦθα προέχει ἀπλῶς νὰ καταστήσωμεν τὰς θεωρίας μας προστάς εἰς τὰς ὕψηλοτέρας κοινωνικὰς τάξεις δι' εὐληπτοτέρου τρόπου.

ZAMΠΑΣ

Κοιμιάζει η νύχτα μες τὸ λόγγο!
Ποῦ πῆς, Παρθένα, μοναχί σου;
Ἄκουσ' ἐκεῖν τὸ μαῦρο βόγγο
Καὶ συλλογίσου, Κόρη!
Συλλογίσου! . . .

Ὁνειροφέρνουνε καὶ ξεφυχοῦνε
Ἡ ἀνεκίατοιες δοκῆς
Μέσα σὰ ἀχνόβυστα νερά . . .

Μὴ σὲ τραβοῦν καὶ σὲ
Μὴ σὲ τραβοῦνε
Νεράιδες, Νύφες ξωτικῆς
Μὲ δνεῖρα τέτοια σμαχητά
Μὲς τ' ἄκραχα τὰ μεσονύχια; . . .

Λύσε τὰ μάγια, Κόρη, καὶ τὰ δίχτυα!
Λύσε τὰ βόγια!
Λύσε τὰ πλεμμάτια—
Προτοῦ σοῦ λύση ἡ μάυρη Ἀλήθεια
Τὰ νυχτοβλέφαρα γλυκά σου μάτια! . . .

Καὶ λέγει ἡ Κόρη ἡ μοναχή:
Ξέρω κέγῳ τὴ λίμνη αὐτὴ
Τὴ βαριοκοιμισμένη!
Ξέρω κέγῳ τὴ λίμνη αὐτὴ
Τὴ μαγική
Τὴ νεκροξαπλωμένη
Ποῦ ἢ προαινομέλανεσ δοκῆς
Καὶ ἢ βαθυγάλανεσ καὶ ἢ ἀχνῆς
Ὁνειροφέρνουνε καὶ ξεφυχοῦνε,
Μὰ τέτοια μάγια
Τέτοιες ὡμορφιές—
Ῥιμένα—πειά δὲ με πλανοῦνε . . .

Ὁνειροφέρνουνε καὶ ξεφυχοῦνε
Ἡ ἀνεκίατοιες δοκῆς
Μέσα σὰ ἀχνόβυστα νερά . . .

Γυρεύω μες τὰ ἀχνόβυστα νερά
Ποῦ λευκοφάνταχα
Τὰ νούφαρα ἀναβαίνουν
Καὶ λουλουδίζουν οἱ λωτοὶ
Καὶ ἢ νύχτα μελανὴ τὰ πλημμυρά,
Γυρεύω σὰ σκοτιάδια αὐτὰ
Τὰ σμαχητά
Κάποιες νυφασαβάνωτες νυμφαῖες

Γὰ νὰ μοῦ εἰποῦν τὰ γαιτρικά
Ποῦ γαῖνον
Καὶ φέρουν τὴ λησμονηιά . . .

Τότε τῆς λέω ἐγώ: Καῦμένη!
Τί νὰ σοῦ εἰπῶ κέγῳ γὰ τὰ δικὰ μου;
Λυγότερο θὰ ἦσο ἀπελυομένη
Ἄν ἤξερες τὰ μαῦρα βάσανά μου! . . .

Καὶ αὐτὴ: Σῦρε, Διαβάτη, σὶδ καλὸ!
Σῦρε, μοῦ λέει, μακρονά μου!
Καὶ ἦν θῆς τὰ βάσανά σου νὰ ξεχώσης,
Συλλογίσου!
Σῦρε, Διαβάτη, μακρονά!
Μακρονά μου νὰ ἠσυχῶσης,
Γιατί—
Γιατὶ ῶμαι ἡ Ψυχὴ σου . . .

ΝΗΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΩΝ ΑΤΘΙΔΩΝ *

Εἶνε ἄνοιξις! Καταλληλοτέραν στιγμὴν δὲν ἴδυνάμην νὰ ἐκλέξω. ὅπως γράψω τὸ προοίμιον τοῦ ὄραϊου, τοῦ θελκτικοῦ καὶ ἐκθαμβωτικοῦ «Λευκώματος», ὅπερ ὡς ἄνθος ἢ ἀνοῖξη τὰ πέταλά του καὶ ἢ ἀναπέμπη ἀφ' ἐκάστης σελίδος μυρία μεθυστικά ἀρώματα καὶ εὐωδίας, ναρκούσας σχεδὸν τὸν θεατὴν τὸν μὴ δυνάμενον πολλακίς νὰ προχωρήσῃ, ἀλλ' εἰς ἕκστασιν εὐρισκόμενον πρὸ ἐκάστου νέου ἄνθους, πρὸ ἐκάστου κρίνου ἢ οἰνάνθης, ἴου, πανσέ, χρυσανθέμου ἢ ὑακίνθου! . . .

Καὶ ὄντως, ὅσος ἀληθῆς ἀνθὼν ἢ ἀρωματώδης αὕτη συλλογὴ! Δὲν ἤξεύρω τί εἶνε αἱ ψυχαί, αἱ καρδίαι καὶ αἱ φρένες τῶν ὄραϊων γυναικῶν, ἀλλ' ἢ μορφὴ των σᾶς μεταφέρει—ρεῦ! οὕτω ἀπατηλῶς πολλακίς καὶ προσκαίρωσ— εἰς κόσμους τόσον ὄνειρώδεις, ὑψηλοῦς καὶ ιδεώδεις! Ἐκάστη αὐτῶν σᾶς ἐνθυμίζει καὶ ἔν ἄνθος, ἢ δ' ἀμφίσεις, ἢ κόμμωσις, οἱ πῆλοι καὶ τὰ μυρία χρώματα, δι' ὧν περιβάλλονται καὶ κοσμοῦνται ἐπιτείνουσι τὴν εἰκόνα. Ὅταν δὲ ρίπτῃτε τὸ βλέμμα ἀφ' ὑψηλοῦ εἰς τὸ σύμπλεγμα τῶν ἄδρῶν χορευτῶν τοῦ ἀνακτορικοῦ χοροῦ ἢ τῶν ἀριστοκρατικῶν μᾶς κατὰ τὸν χειμῶνα μεγάρων δὲν δύνασθε νὰ μὴ ὁμολογήσῃτε ὅτι τὸ θέαμα εἰκνὸ ὁμοιάζει καταπληκτικῶς πρὸς ποικίλην καὶ πολυχρῶμον ἐκθεσιν ἀνθέων ἢ πρὸς ἀληθῆς μυροβόλον θερμικήπιον!

Διὰ νὰ περιγράψῃ τις καὶ ὑμνήσῃ τὰ ἄνθη ταῦτα τοῦ ἀθηναϊκοῦ κήπου πρέπει νὰ λάβῃ τοῦ βόδου καὶ τοῦ υακίνθου, τοῦ μενεξέ, τοῦ ἴου καὶ τοῦ κρίνου τὸν χυμὸν ὡς μελάνην καὶ πτερὰ ταῶ ὡς γραφίδα, διότι μόνον με τοιαύ-

την λεπτὴν καὶ ἀρωματώδη γραφικὴν ὕλην θὰ ἴδυνάτο ἴσως νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὸ ἀνθόπλαστον κάλλος τῶν ἐμπερικλείστον ὡς ἐν Σεραιῶν θελκτικῶν τοῦ «Λευκώματος» συλλογῶν. Ἄλλ' ἢ χημεία δυστυχῶς δὲν μᾶς παρέσχεον ἀκόμη τοιαύτην μυροστάκτον ἀνθομελάνην . . .

Διὰ τοῦτο ἔξαλλος ἐξ ὀργῆς καὶ θλίψεως θραύω τὴν εὐτελεὴ καὶ βάνασόν μου γραφίδα καὶ ὡς Μιχαήλ Ἄγγελος, ὅστις ἐκφρῶν ἐρριπτὴ τὴν σφύραν κατὰ τοῦ ἀριστοτεχνήματός του κελύων αὐτὸ νὰ ὁμιλήσῃ, ὁμοίως καὶ ἐγὼ ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς θελκτικούς, ρεμβώδεις ἢ ἀστράπτοντας ὀφθαλμούς καὶ πρὸς τὰ κοράλλινα, λεπτὰ ἢ παχέα χεῖλη τῶν Φαιμέ τοῦ μυροβόλου τούτου νυμφῶνος, τὰ καθικετεύω μόνα των νὰ λαλήσωσι, μόνα των νὰ ἐκμυστηρευθοῦν τὸ ἄπειρον κάλλος καὶ τὴν γοητείαν, ὡς καὶ τὴν φλόγα καὶ τὸ πῦρ. ὅπερ κρύπτουσι ὑπὸ τὴν μαγεῖαν τῶν γραμμῶν καὶ τῶν χρωμάτων.

Ἄλλ' ὅπου τὸ μυστήριον εἶνε σφόδρα σκοτεινὸν καὶ κερυμμένον, ὅπου ἢ ὀξύτης καὶ ἢ μακτεία τοῦ θεατοῦ δὲν δύναται νὰ συλλάβωσι καὶ ροφήσωσιν ὀλόκληρον τὸ κύπελλον τῆς αἰσθητικῆς ταύτης ἀπολάυσεως, ἐκεῖ λίαν ἐπικαίρωσ καὶ δεξιῶς προσέρχεται τῆς Μούσης ἢ ἀρωγῆ καὶ τῆς λύρας αἰ μυροβόλοισιν χορδαί. Κάτωθεν ἐκάστης αὐτῶν ὁ ἐμπνευσμένος Γροβαδόφρος τῶν εὐοφθάλμων Ἀθηδῶν ὁ τόσον . . . τετραμένος Ἀχιλλεύς, ὁ συμβολικώτατος Νῆξ, με στίχους μεστούς ζωῆς καὶ αἰσθητικῆς συμπληροῖ τὸ ἄνωθεν ἄδρῶν πρότυπον καὶ ὡς ἀμφιδέξιος χρυσοχὸς δένει: ἕκαστον πολῦτιμον τοῦ «Λευκώματος» λίθον ἐπὶ περιγύρου καὶ κομψοτάτου δακτυλίου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

Η ΣΗΜΑΙΑ ΜΑΣ

Πόσοι ἐξ ἐκείνων οἴτινες διὰ μυριοστὴν φορὰν ἀντίκρυσαν παρερχομένην ἑορταστικῶς τὴν κυανόλευκον δὲν ἀγνοοῦν καὶ τὴν προέλευσιν τῶν χρωμάτων αὐτῆς καὶ τὴν σημασίαν των. Τὸ εὐγενὲς αὐτὸ σύμβολον τῆς δόξης μᾶς ἔχει, ὡς ὅλα τὰ σύμβολα, τὴν ἰστορίαν του.

Κατὰ τὴν ἀρχαιοτῆτα ὁ, τι παρὰ Ῥωμαίους ἐκαλεῖτο Signum militare ἦτο ἄγνωστον. Οὕτως αἰθέριον καὶ οὕτως ἄδρῶν ἱστορικὸν σῆμα τῶν ἐνδόξων περιπετειῶν μᾶς δὲν ὑπῆρχε. Τὰ θούρια καὶ οἱ παιᾶνες ἀντικαθίστων πᾶν φορητὸν ἐθνόσημον κατὰ τὰς ὥρας τῆς μάχης καὶ τῶν ἐκστρατειῶν. Ἡ καρδία ἦτο πλέον μεγάλη τότε, καὶ πρὸς ἐνόρμους τάσεις καὶ πρὸς ἐνθουσιασμούς δὲν εἶχεν ἀνάγκη κέντρων τοιούτων. Κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἐπὶ πλέον, κίνητρον πρὸς νίκην ὑπῆρξεν ἢ ὡς ἀθεορία σημαία ἀναπτυχθεῖσα ὑπὲρ τὰ καρχήδια τῶν πλοίων μεγάλου ψυχῆ τοῦ Θεσέως, παρορμῶσα πρὸς θρίαμβον.

Οἱ Ῥωμαῖοι κυρίως καὶ κατὰ δεύτερον ἴσως λόγον οἱ Αἰγύπτιοι ἦσαν ἐκεῖνοι οἵτινες, μεστοὶ συμβόλων ἀνὰ χεῖρας καὶ ὅμαιων καὶ σημάτων καὶ ἐμβλημάτων καὶ θυρεῶν, ἐξεστράτευσον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τὸν ἐχθρὸν, οὕτω, καταπλήττοντες διὰ τῆς μεγαλοπρεπειᾶς καὶ ἐπιβολῆς, καὶ ἐαυτοὺς εἰς δόξαν φιλοτιμοῦντες. Αἰχρῆνη δὲ μεγαλύτερα δὲν ἰδύνατο νὰ θεωρηθῆ ἢ τὸ νὰ περιέλθουν αἱ ἐκφράσεις αὐταὶ τῆς ἰσχύος των καὶ τοῦ κράτους των εἰς χεῖρας τῶν πολεμίων.

Ὡς σημεῖον ἐνάρεξως τῆς μάχης παρ' Ἕλλησιν, εἴτε ἐκ τῶν πλοίων, εἴτε ἐκ τῆς πρωτοπορίας τοῦ στρατοῦ, ἀνεπετάννυτο μόνον ὑψιστά τι ἐρυθρὸν, ἢ φοινικὴ καλουμένη, οὐδένα σκοπὸν ὀρυπτήριον ἔχουσα καὶ οὐδεμίαν ἀξίαν, περιερχομένη τυχόν εἰς τὸν ἀντίπαλον. Ἡ Ἕλληνικὴ φυλὴ, κατατετμημένη κ' αἰωνίως διχονοοῦσα, οὐδέποτε δ' ἐπιτεθεῖσα ἐν ὄλῳ καὶ ἐν ὄγκῳ καὶ πανστρατιῇ κατὰ κοινοῦ πάντων ἐχθροῦ, δὲν ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκη τοιούτου τινὸς σήματος δεδοξαμένου δι' αἰμάτων καὶ ἀγώνων καθολικῶν, ἐκφράσιν ὀλομελείας τινὸς ἐθνικῆς, ὡς ἐννοοῦμεν αὐτὸ σήμερον.

Καὶ μόνον ὅταν ὁ Ἕλληνας ἐκρίθη ἐν τῇ συνευδίσει τῶν ὑπῆκων ἢ τῶν ὑποδούλων ὡς φυλὴ ὑπὸ τὴν περικτικώτερον αὐτῆς ἐνοιαν' καὶ ὡς Βυζαντινισμὸς ἠπλώθη ἐφ' ὀλοκλήρῳ τοῦ κόσμου καὶ ἀπετέλεσέ τι ἐνιαῖον καὶ συμπανγὲς ὡς Κρότος, τότε ὁ συμβολισμὸς τῆς τοιαύτης ἐθνικῆς αὐτοῦ ἐκφράσεως δὲν περιορίσθη εἰς ἕνα ἀπλοῦν ἐκεῖ σῆμα. Ἐτεξετάθη καὶ εἰς αὐτὴν τὴν καρδίαν αὐτοῦ, εἰς τὴν πρωτεύουσάν του.

Παρὰ τὸ ἐθνικὸν αὐτοῦ σύμβολον, τὸ λάδαρον, ἢ Πόλις, ἢ θυμαστή Βασιλεύουσα ἦτο διὰ πᾶσαν Ἕλληνικὴν καρδίαν καὶ ἢ σημαία συγχρόνως ἢ εὐγενεστάτη ὄλων τῶν λειτουργειῶν αὐτῆς καὶ ὄλων τῶν πόθων τῆς καὶ ὄλων τῶν ὀνειρώτων τῆς, τοιαύτη παραμείνασα μέχρι τοῦ 21.

Ἐντεῦθεν, τὸ ἔθνος ζητεῖ τι εὐρύτερον καὶ ἰδανικώτερον σύμβολον τῆς ἐνώσεώς του. Ἡ κοινὴ δουλεία ἀπῆται καὶ κοινὸν τοιοῦτον. Ὑπὸ μίαν σημαίαν, ἀδιάφορον ποῖαν καὶ πόσον καὶ ποίων χρωμάτων, πολεμῶν κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, θὰ ἐπολέμει ὡσεὶ καὶ ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν προστατευτικὴν αἰγίδα. Εἶναι ἴσως αὕτη ἢ αἰγίς τῆς πολεμοχαροῦς Ἀθηνᾶς ἐν τῷ ἀγῶνι του. Ἦθελε σημαίαν, διὰ ν' ἀποθνήσκουν ὑπ' αὐτὴν καὶ ὑπὲρ αὐτῆς, ὡς ὑπὸ τὸ σκέπος τοῦ ἔθνους καὶ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους.

Δύο εἶναι αἱ κυριώτεροι τῶν ἀναπετασθειῶν τότε σημαίων: ἢ ἐν Πάτριας ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ καὶ ἢ τῶν Σπετσῶν τὴν 2 Ἀπριλίου 1821. Αὐταὶ εἶναι καὶ αἱ πρώται καὶ αἱ ἐθνικώτεροι. Διότι ἢ μὲν ἦν χρώματος λευκοῦ, ἰερωθεῖσα δι' ὄλων τῶν συμβόλων καὶ μονογραμμάτων τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ἢ δὲ χρώματος κυανοχρόου, μετ' ἴσης ἐθνικῆς δυνάμεως ἐμβλημάτων καὶ αὐτῆ, ἀμφότεραι δὲ τὰς Πανελληνίου τιμῆς λέξεις φέρουσαι: «Ἡ Ἐλευθερία ἢ Θάνατος».

Μολοντί δὲ κατόπιν, οὐκ ὀλίγων ἀποχρώσεων καὶ παραλλαγῶν σημαῖαι ἀνεφάνθησαν ἐκ τε τῆς ξηρᾶς καὶ τῶν νήσων, ἢ μέλαναι ἢ λευκαὶ ἢ ἐρυθραὶ ἢ κυαναί, ἢ μόνη παραδεκτὴ γενομένη ὡς ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων σημαία ἦτον ἢ ὑπὸ τῆς πρώτης ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνελεύσεως ψηφισθεῖσα κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1822 ἐκ λευκοῦ καὶ κυανοῦ χρώματος, ἦγον ἐκ τῶν χρωμάτων τῶν ἐν Πάτριας καὶ Σπέτσαις τὸ πρότυπον κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν ὑψοθεῖσῶν ἐκείνων σημαίων.

Ζήτημα ἡγήθη ὡς πρὸς τὴν τοιαύτην ἐκλογὴν. Πρῶτον ἀναπετάσας τὴν κυανόλευκον ἀναφύεται ἐν τῇ ἰστορίᾳ τοῦ Παπαρρηγοπούλου κάποιος ἐκ Βάλτου Γιάννης Σταθάς, πολεμῶν κατὰ τοῦ Ἀλλή, ἀφοῦ κατήρτισεν εἰς Σκιάθον στόλον καταδρομικὸν ἐξ 70 πλοιαρίων μαζῆ μὲ τοὺς ἄνδρα τοῦ τυράννου ἐκείνου ἀπελαθέντας ἐκ τῆς Στερεᾶς ἡπείρου. Τὸ γεγονός ὅμως τοῦτο δὲν ἰδύνατο νὰ συντελεσῇ εἰς τὸν ὑπὸ τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνελεύσεως κανονισμὸν τῆς σημαίας μᾶς. Καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, ἴδια ὅμως διότι οὐδένα ἔσχεν ὑστερον μμυτὴν. Ἡ κυανόλευκος τοῦ Σταθά ἦτον ἢ μόνη τότε, ἢ δὲ Συνέλευσις δὲν ἰδύνατο νὰ προτιμήσῃ αὐτὴν ἄλλων ἐπισημοτέρων καὶ ἐξ ἐπισημοτέρων γεγονότων δοξασθειῶν.

Ὁ μακαρίτης Φίλιππος Ἰωάννου ἐρωτηθεὶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ψηφίσεως τῶν δύο αὐτῶν χρωμάτων, ἀπάντησεν ὅτι οἱ ἄνδρες τῆς Συνελεύσεως προὔτιμησαν ταῦτα ὡς πρὸς τὸ κυανοῦν μὲν, διότι διὰ τούτου συμβολίζεται ὁ ἐν Οὐρανοῖς Θεός, ἐμπνεύσας καὶ κρατύνας διὰ τῆς πίστεως τὸν ἀγῶνα, ὡς πρὸς τὸ λευκὸν δὲ, διότι διὰ τούτου ὑποδηλοῦται τὸ ἀγνὸν καὶ ἄμωμον αὐτοῦ.

Τοιαύτη ἐξηγήσις νομίζομεν ὅτι εἶναι οὐκ ὀλίγον μεταφυσικῆ. Ἡ ποιήσις δὲν δικαιολογεῖ τὸ πρᾶγμα. Τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι ἢ Συνέλευσις ἐκείνη ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν ἐνόμισε καθήκόν της νὰ προκρίνῃ ἐξ ὄλων τῶν ἐν χρῆσει τότε χρωμάτων τὰ τῶν πρώτων σημαίων, αἵτινες ἐπεφάνθησαν κατὰ τὸν Ἀγῶνα, τοιαῦτα δὲ ἦσαν, ὡς εἵπομεν, τὰ ἐν ταῖς τῶν Σπετσῶν καὶ Πατρῶν. Καὶ τιμῆς ἐνεκα βεβαίως προέβη εἰς τοῦτο, καὶ διότι διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τούτου ἐσυμβολίζετο ὅ τε κατὰ ξηρᾶν καὶ θάλασσαν ἀγῶν τοῦ ἔθνους. Ὡς πρὸς τὴν σημασίαν δὲ μόνον δύναται νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψει ἢ ποιητικῆ ἐκείνη ὑπὸ τοῦ δαιδύμου καθηγητοῦ ἔρμυνεια.

Ἡ κατόπιν προσωρινὴ τῆς Ἑλλάδος διοικητικῆς ὄριση ἀκριθέστερον τὰ τῆς σημαίας μᾶς, ἐνθῆσασα εἰς αὐτὴν καὶ τὸν Σταυρὸν καὶ διατάξασα τὸ μὲν ἐμβαδὸν αὐτῆς νὰ ἦναι κυανοῦν, ὁ δὲ σταυρὸς λευκός, καὶ εἰς ἄλλας τροποποιήσεις ὡς πρὸς τὰ ἔμπορικὰ καὶ πολεμικὰ προβάσα. Πάντα δὲ ταῦτα ἐνέκρινε τὸ Σύνταγμα τοῦ 1827.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τῆς ἐκ κυανοῦ καὶ λευκοῦ παραλλήλους ταινίας, φέρεται ὅτι ἐλήφθη ὡς πρότυπον κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἢ ἐπίσης παραλλήλοισιδης Ἀμερικανικὴ σημαία διὰ λόγους δημοκρατικοῦς, ὑφ' οὓς ἔστυνε, δύναται νὰ εἰπῇ, ὅλη ἢ ἐποχὴ ἐκείνη.

* Προσεχῶς διανεμηθησόμενον.

ΕΝΑΣ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΗΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Α

Και εκ καθήκοντος, νομίζω, ακόμη οιαδήποτε υπογραφή θα ευσταθίσει να ιστορήσει τον άθρον σκοπόν, δι' εν έγγραφον «Οι ερασιτέχναι της ζωής» και ένα εκ τού προχείρου, ως το κάτωθι, διάγραμμα του συγγραφέως των κ. Γ. Πώπ.

Ο άνθρωπος αυτός ο εκ γενετής δημοσιογράφος, μιας συγγραφής δημοσιογραφίας με όλα της τα χαρακτηριστικά ο γεννησιώτερος αντιπρόσωπος, παρουσιάζει τέλειον τον τύπον του 'Αθηνάϊου. Ήδύνατο να ζή εις εποχήν αρχαίαν, καθ' ην εξ η 'Αλκιβιάδης. Θα ήτο ένα από τα συστατικά της. Ή αγαθότης του έχει όλην την 'Αθηναϊκήν θυμωσιάν των ημερών μας. Δύναται να ατυρήσει τὰ πάντα ενθουσιάζων συγρόνας, και τανάπαλιν. Φεύγει δι' όλων των ζητημάτων και των ακροσφαλεστέρων. Και διμύλων και γράφων, διολιθάίνει κατά τρόπον περιεργον, υπό τον όποιον πάντοτε μένει μία ευαρέσκεια, μία κυανή χρώσις τρυφερότητος.

Σιωπή όπου πρέπει και δμυλεί όταν πρέπει. Τό πρέπει αυτό, κατ' αυτόν, εάν δεν συνοδεύεται και από ένα πυραυλον πνεύματος, έως επιδείξεως, δεν έχει καμμίαν σημασίαν.

Η αντίληψις του έχει την γοργότητα καταρράκτου. Ή απόφασις εις κάθε του πράξιν την παρακολουθεί κατά βήμα. Ούτε πολλοστών χρόνον πολλάκις δεν μεσολαθεί όταν αποφασίζει, ως δημοσιογράφος μάλιστα.

Καταπληκτική η πείρα του. Αλλ' ουγί και σπουδαστική. Είναι ο αδιάφορος προς όλα και ο ενδιαφερόμενος δι' όλα. Με ίσην δυνάμιν σκέψους δέχεται ό,τι ακούει και ό,τι βλέπει, και όλα διερχονται επάνω του ακροβιγώτατα. Είναι μία πνοή πνεύματος παντού, δι' όλων των φράσεων, τσόν της ζωής του, όσον της ζωής των άλλων. Διά τίποτε δεν κουράζεται, ενώ απ' όλα, και τὰ ελάχιστα, δύναται κόσμους άκούους ύλης ν' αντίληψη, είτε ως άνθρωπος, είτε ως δημοσιογράφος, είτε ως συγγραφέως, είτε ως δραματικός.

Εμβαθύνει εις τὰ πράγματα ουγί κατόπιν έρεύνης η μελετών αποζουσών έλλύγνια. Εμβαθύνει από μίαν πείραν πού συνεδέθη με το άτομόν του αναποσπάστως και επιτυγχάνει ακόμη και όταν σφάλει. Σ' άγαπή ως φίλον του και η άγάπη του, ενώ εκπέμπει φως πρό σου, στερείται θερμότητος. Σ' εγθρεύεται και η εγθρα του, αργά η γρήγορα, θα σε κάμη φίλον του χωρίς να θέλεις.

Τίποτε εις αυτόν δεν φάνει εις εμπάθειαν. Είναι όλόκληρος, εντυπώσις. Όταν γράφει, παίζει, και σύ, αναγινώσκων, νομίζεις ότι σοβαρεύεται. Ή σύνορμος σοβαρότης δεν τον κατέκτησεν ουδέποτε. Διά να φθάση όπου εφθασεν, ουδέν κατέβαλεν, είτε εις κόπους οδονηρόν, διότι ο κόπος τον τονώνει, είτε εις σκέψεις έμβριθές, διότι η έμβριθία τον κουράζει. Εφθασε παίζων με μίαν ελαστικότητα ηδημητικήν γαλής.

Εντασιν προς κατακτησιν οιουδήποτε δεν καταβάλλει η ψυχή του. Όλα ερζονται μόνα των. Υπό ένα κυανού ενός γέλωτος καγγαστικού άμαζξει κάθε θλίψιν και κάθε σκυϊδες μέτωπον. Δεν σπουδαιολογεί η μόνον άφου προστοιμάζει ως κατακλειδα των λόγων του ένα καγγασμόν.

Είναι το ιδεώδες του ερασιτέχνου της ζωής. Διά τον παρατηρητήν έχει ως τοιούτος βάθος πού ουτε ο ίδιος τó γνωρίζει. Μελετάς επ' αυτού, χωρίς να μελετάς αυτός εαυτόν.

Νά τον μισήσης με πάθος δεν σ' αφήνει. Διότι ουδέποτε σε προσβάλλει κατηγορηματικώς και με πλήρης κατηγορίας διάγραμμα. Ουδέποτε πείθεται. Η αντίληψις αυτού είναι οι μέτρον όλων του των αποφάσεων. Από αυτήν δεν φανερώνει η ελάχιστα. Πολλάκις νομίζεις ότι πράττει τι εκ μίσους και αυτός έχει ήδη σκεφθή υπέρ σου φιλικώτατα. Κρύβεται ύψισθεν μειδιαμάτων, σκωμμάτων, γελώτων, λογοπαιγνίων μ' επιτηδείότητα, ην δεν φαίνεται διόλου επιδιώκων.

Παίζει πολλάκις ρόλον ανθρώπου του μεγάλου κόσμου, αλλ' η διάχυσις και η φαιδρότης με την όποιαν γεμίζει τον ρόλον του,

διά να διασχεδάζη, ίσπεδώνει αυτόν με τους δημοκρατικωτέρους και λαϊκωτέρους κατά τὰ φρονήματα.

Ζη διά να ζή, χωρίς κόμπον και χωρίς τύπον. Δεν πιστεύει η εις την στιγμήν. Δι' παραδόσεις τον συγκινούν διὰ τινα λεπτά κάποτε. Δι' περιπέτειαι έπίσης, αι συγκινήσεις, τὰ αλλη. Κ' ενώ τον βλέπει σκεπτόμενον και ωςεί ασφάλλοντα, άκούς εις αντίδρασιν και εις κοροϊδιαν όλων αίφνης, και παραδόσεων και συγκινήσεων και άλλων και σκέψων, ένα γέλωτα καγγαστικώτατον Σατύρου.

Ός αυτός, θα ήθελε να ήται κάθε συντετριμένος, έστω και υπό το βάρος των ιδανικωτέρων φιλοδοξιών του κόσμου. Η φιλοσοφική άποψις, ην παρουσιάζει παίζων με την ζωήν και άστειυό-μενος, έχει μίαν αλήθειαν γενναίαν ως κάθε άλλη της ζωής άποψις.

Γίνεται ήρωος έπεισοδίων και ικανοποιείται πάντοτε με την επιτηδείτητα του αιώνιου του γέλωτος. Τό λεγόμενον: κρατάει την θέοι του ένα λόγον μόνον έχει δι' αυτόν: εις την χρώσιν αυτήν των τύπων και των φαινομένων να εξευτελίξη, κρατών την θέσιν του ως αυτός γνωρίζει, παίζων, κάθε κενοκέφαλον των φαινομένων η των τύπων.

Είναι αυτή η άβεβαιότης της εποχής μας ως άνθρωπος, η ασάφειά της, κάτι κατ' επιπολήν και εκ συναρπαγής ύψηλον η ταπεινόν αυτής. Θέλων ν' αναλύση κάθε τι, συνθέτει και τούναντιόν. Αυτός ο ίδιος βαρύνεται και να εξετάση εάν τί ειπεν, όταν τό ειπε πλέον, η τί έγραψε, όταν τό έγραψε. Του άρκει ότι, λέγων η γράφων, εφυγεν όλους τους σκοπέλους πού ύπόπτυσεν.

Όλα, είτε λόγοι, είτε ερζα του, όλα σπάζουν κούφα από μίαν τρυφερότητα ελαφράν ως άρωμα. Δεν σε κρατεί. Φεύγεις πρό αυτού, φανταζόμενος κάθε τι ευθραυστον του κόσμου τούτου, κάθε τι τρυφερόν, κάθε τι έναερίον ως ρυσάλις πού φεύγει.

Είναι η άδυναμία του αυτή, η δυνάμεις του. Από μακράν βλέπε τον. Είναι ωραίος τότε ως το κυανούν τó ψευδές μέν, αλλ' οραϊόν τ' Ουρανού.

Είναι τεχνίτης εις όλους τους τόνους της φωνής του, ακόμη και εις τους χαιρετισμούς του, ακόμη και όταν μονολεκτικώς σου άπαντάς εις ερώτησιν. Σ' αφήνει να μαντεύης τας διαθέσεις του τότε η τὰ αισθημάτα του, από τὰ ύποια τό και φεύγει με όσην αδιαφορίαν και τό ζή.

Καρδίαν δεν έχει ποτέ δι' ένα, ουδέν ξεχωρίζει τον ένα μ' αυτήν εκ των πολλών. Πρός όλους διαχύνεται και ξεγυλιζει κατ' αναλογίαν των εντυπώσεων πού του παράγουν στη ζωή τὰ πρόσωπα.

Είναι ευγενής, φιλόφρων, περιποιητικός, ευχαρής, άθρός. Πρός τας Κυρίας δε πάντοτε, υπενθυμιζων ένα τινα άερα ίπποτικών βιβλίων. Είναι εκ φύσεως; Είναι εξ έπίδειξεως; Είναι εκ καταγωγής; Είναι εξ επαγγέλματος;

Β

Ενας ούτωσι επιπόλαιος βαθύς, ως είναι της σημερινής μας γενεές ο 'Ελλην, ένας ούτωσι ερασιτέχνης της ζωής μέσα εις ζωήν όπου όλα λησμονούται η παρερχονται, χωρίς ν' αφήνουν ίχνη της διαβάσεως των, μέλος εποχής και αυτός, ως όλοι μας, χωρίς χαρακτηρα και χωρίς έρεισμα, τί περιεργον είναι εάν έπιλοδοξήσε να γεινή και του θεάτρου ερασιτέχνης.

Κ' έγραψε «Τους ερασιτέχνας της ζωής». Γαλλικόν πνεύμα, λαμπρισικόν πνεύμα, εξελληνισθέν, ώστε να γεινή εις αυτόν δευτέρα φύσις, ώστε να έχη το δικαίωμα έντευθεν να σάς λέγη: ουδένα έμμιμηθη, και να σάς λέγη αλήθειαν τοιούτο πνεύμα έχαρακτήρισε τό ερζον του.

Ερζον μόνον, χωρίς ουτε κομψοία να ήται, ουτε φάρσα, ουτε δρζα, ουτε παίγιον, καθ' όλην την γραμμήν. Είναι κάτι εξ όλων τούτων ως κάτι εξ όλων τούτων είναι και ο ίδιος εν τη ζωή. Δεν

ΑΝΑΤΟΛΗ

εφθασε μέχρι των όριών μιας ύψηλης φιλοδοξίας ο ακοπός του, διά να γράψη. Στοχηματίζω ότι και αυτός ο ίδιος άγνοεί πώς έγγραφή και διατί. Τώρα βλέπει τό διατί και τώρα ενθυμείται τό πός.

Από την δρζαϊν των προσώπων και τας καθόλου σγέσεις των φορζται μία λεπτότης πνεύματος, ην απέφυγε να έπίδειξη εκ των λόγων των. Είναι ένας παιγνιδαρής της ζωής δι' όλων των γραμμών του ερζου του. Και μόλις υπενθυμίζει τό τέλος αυτού, μ' ένα ήθικόν άπόφθεγμα, τον άνθρωπον της παραδόσεως.

Με τον δαιμόνιον τίτλον του δεν ικανοποίησεν εκείνους οίτινες υπ' αυτόν ενόμιζον ότι θα έβλεπον κομψοδουμένην μίαν φιλοσοφικην ερασιτεχνίαν των έγκοσμίων όλων. Υπελείφθη αυτού και περιωρίσθη, ως τέλειος κοσμικός των αιθουσών μας, να γαρκτηρήση ως Ζωήν τον γάμον μόνον, και μόνον τους ερασιτέχνας τούτου να παρουσιάση

Αλλ' ουτε τολημρός υπήρξε στηλιτευών η κομψοδών η στιγματίζων. Μία συγγραφική δειλία, ην αυτός ίσως θα έλεγεν έπιφυλακτικότητα, διαπνέει τό ερζον του. Διότι τίποτε σχεδόν εν αυτώ δεν είναι χαρακτηρησικόν. Και διά να ήται βέβαια, χρειάζεται τόλημ. Εκτός ενός του ήρωος, του παρασίτου των αιθουσών, υπενθυμιζοντος παρόμιον των «Λιαφζρων» του Γάσπαρ, οι άλλοι όλοι ερζονται και φεύγουν σαν σκιά.

Ήθανόν να ήθελε να μζς δείξη σεβασμόν προς τό Κοινόν η τό Βασιλικόν του θεάτρον. Αλλ' οι χαρακτηρες ποτέ δεν έμειναν άγόμεφοι εκ τοιούτου τινός σεβασμού διά κανένα των μεγάλων κομψοδών του κόσμου.

Υπάρχει ένα είδος συζύγου και ένα είδος θαυματουργού ένσταντανέ, πού σ' αφήνουν κεχηναίον η θαμαζόντα. Ο πρώτος περζ γελοίος, χωρίς βέβαια ο συγγραφεύς να θέλη τοιούτον να τον παρουσιάση. Τό δεύτερον γίνεται πρωτοτυπώτατα — την πέτραν της «Τύχης της Μαρούλας» είμαι βέβαιος ότι δεν έμμιμηθη — ο

αζων, ένα σωμα άψυγον εκεί, περι ο στρέφονται ήσυχα στην άρχή, δαϊμονιωδώς στο τέλος, οι ήρωες του.

Στό τέλος λησμονεί αυτούς πλανωμένους εις τας επαρχίας με ταχυτότητα έλληνικου σερμου. Διότι πολύ άργά, αγωνιωδώς άργά, παρουσιάζονται έκαστος, διά να πληρώσουν τας άπορίας του κόσμου.

Ενα έπεισοδιον άναπτύσσει εις πράξεις τρεις. Μίαν σκηνήν μόνον, μέγας κομψοδιογράφος η άπετέλει εκ του θέματος του. Έγει υπ' όψει του την πραγματικότητα της Νεοελληνικής ζωής ο συγγραφεύς, ένθα τὰ έπεισοδια μεταβάλλονται πολλάκις εις περιπετειώδεις κομμοτραγωιδίας. Και ως γνήσιος 'Αθηναίος την ζωήν αυτήν άντέγραψε.

Αλλ' ουγί και αυτήν με την δραματικήν ζωήν του συγγραφέως, την έμψυχώνουσαν τὰ πρόσωπα, δρζοντα η λαλούντα. Ή γοργότης του διαλόγου μόνη, δεν είναι ικανή ν' αναπληρώση την ζωήν εκεινήν. Ο κ. Γ. Πώπ είναι, ως είναι ερασιτέχνης της ζωής, και ερασιτέγγης της κομψοιδίας.

Και τώρα μπορούμε τάχα να επαναλάβομε το αιώνιον εκείνο και ήμεις: άς έλπίσωμε καλλίτερα διά τό μέλλον; Μπορούμε! Ο ανυπόμονος αυτός πρέπει να μάθη ότι, αφού έχει την δύναμιν, πρέπει να έχη και την ύπομονητικωτέραν θέλησιν, να έργασθή. Τού ερασιτεχνισμού τό ανέβλημα άς τό αποβάλη, τούλαχιστον διά τό θεάτρον. Ο κόσμος των γυναικών, ως φεμινίστας και αυτός, θα πεισθή ότι παρουσιάζει, εκτός του γάμου, και άλλο ύψηλοτέρας κομψοιδίας στάδιον. Διά μίαν άριστοκρατίαν ασαφή και άριστον, και ήθικώς και πνευματικώς και εξ αίματος, πνεύμα γνήσιον ως τό ιδικόν του και εφευρετικόν, εάν τό ισχυροποιήση με την θέλησιν την ευνυνοητόν του συγγραφέως, θα πεισθή ότι υπάρχουν βέλη δυνατώτερα, σπαρακτικώτερον τό σκόμμα βάλλοντα, εις τον κόσμον.

Ός τύπος είναι εις τό ιδεώδες τύπου συγρόνου 'Αθήνας. Με έλαχίστην θυσίαν αυτού άς γεινή και ιδεώδες συγγραφέως του Βασιλικού θεάτρου του.

Δ. Α.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΩΠ

Γκεσούλης λέγονταν εκείνο τό λαμπρό σκυλί. Τ' όνομα του Γκεσούλη έχουν όλα τὰ σκυλιά, πού είναι σ' όλο τό κορμύ μαύρα, κι' άσπρα μόνο στο λαιμό, από τό κάτω μέρος και στην κοιλιά. Αυτό τό είδος του χρωματισμού των σκυλιών έχει λευκάματα και στα ποδάρια, ποτε και στα τέσσερα και ποτε σε λιγωτέρα και κάτι καστανές γραμμές κάτω από τὰ μάτια.

Τώρα, γιατί τὰ σκυλιά πού έχουν αυτόν τό χρωματισμό λέγονται γκεσούληδες, δεν μπορώ να σάς τό ειπώ, είναι ζένο πρός τό ήμάς μας, κι' έρχομαι στο Γκεσούλη μου.

Η' ιστορία, πού θα σάς δηγηθώ τώρα έχει γεινεί στην Ήπειρο, και λέγω ιστορία, γιατί τό διήγημά μου είναι αληθινό και δεν είναι πολλά χρόνια πού έχει γεινεί τό πράμμα.

Ο Γκεσούλης, μικρό κουταβάκι, πριν ανοίξη άκόμα τὰ μάτια του, είχε βίγχιτ στο βάραγκα, είδος Κεάδα του χωριού, μ' άλλα εξη έφτά ομογέννητα αδερφάκια του, γιατί ο αφέντης της μάννας του έβαλε όλα τὰ κουταβάκια της, πού του είχε γεννήσει εκεινες τες ήμερες, ψηλά σ' ένα λυκοτόμαρο και δυό κουταβάκια, πού απ' όλα πλιό πρώτα συνταράχθησαν και σήκωσαν τη μύτη τους άπάνω, κι' έβγαλαν ένα μικρό γουρλητό, τά κράτησε να βυζάινουν όλο τό γάλα της σκυλομάννας, γιατί αυτά τὰ κουταβάκια γέγονται φοβερά κι' ως μαντρόσκυλα, κι' ως αυλόσκυλα, και τ' άλλα τὰ πέταξε στο βάραγκα κρυφά από τη μάννα τους, πού τ' άγαπούσε όλα ίσια η καχημένη, κι' είχε για τό καθένα και ξεχωριστό βυζί στην κοιλιά της.

Ο Γκεσούλης, φαίνεται, δεν είχε πάθει τίποτε απ' τό ρίξιμο του κάτω στο φοβερό γκερμενό και κατώρθωσε να ζήση ένα όλάκκαιο μερονούχι μέσα στο βάραγκα, όταν ένας κυνηγός, ο Λέντζος, κυνηγώντας άγρίμια, πέρασε από τό μέρος εκεινο,

πού βρισκότανε βίγμένο και γουρλιώνταν τό καχημένο από την πείνα κι' από τό κρύο. Ο κυνηγός τό είδε να παραδέρηνη έτσι τό καχημένο τό κουταβάκι μέσα στην έρμιιά, τό λυπήθηκε, κι' έσφυσε και τζωασε από καταγής και τζωαλε μέσα στο κυνηγητικό του τό σακκούλι. Ύστερα από λίγη ώρα βρέθηκε σ' ένα μαντρι κοντά, πού είχε γαλάκια γιδροπρόδατα. Εκει ζήτησε λίγο γάλα κι' ο πιστικός άρμεζε τό βυζί μιανής γίδας μέσα στο στόμα του κουταβιού. Εκεινη τή στιγμή, άμα τό γάλα μπήκε στην κοιλούλα του, τό κουταβάκι άνοιξε για πρώτη φορά τὰ μάτια του κι' από φυσικό του κοίταξε κατάματα τον κυνηγό, κι' εκανε σά ναθελε κάτι να του ειπή, αλλά τί να του έλεγε ένα τέτοιο άλογο ζωο;

Νά μην τὰ πολυλογούμε, σε τρεις-τέσσερες μήνες άπανωθιό εκεινο τό κουταβάκι είχε γεινεί ένα ωραίο κι' έξυπνο σκυλάκι, πού είταν ο μεγαλήτερος φύλακας του σπιτιού.

Μέσα στο σπίτι του κυνηγού είταν πολλοί, άντρες και γυναίκες και παιδιά, αλλά τό γκεσουλάκι αν κι' άγαπούσε όλη την οικογένεια κι' όλο τό σπίτι κι' όλα τὰ ζώα του σπιτιού, ως και τες κόττες άκόμα—γιατί μιά μέρα βίγχιτκε να ξεσκίση ένα γειτονικό πετεινό, πού κυνηγούσε ένα πτεινάρι του σπιτιού και μόνο πρόφτασε να του βγάλη την ουρά—άγαπούσε πλιότερο απ' όλους τον κυνηγό. Όταν έμπαινε ο κυνηγός μέσα στο σπίτι τό γκεσουλάκι χοροπηδούσε απ' τη χαρά του και βίγνονταν ως άπάνω σα ναχε φτερά. Τέλος πάντων εκεινο τό έκθετο κουταβάκι σ' εφτά-όχτώ μήνες άπανωθιό, από γκεσουλάκι, έγινε ένας λαμπρός γκεσούλης, και σ' όλο τό χωριό, λέγοντας «Γκεσούλης» αφτόν έννοούσανε!

Σ' αυτό άπάνω ο ευεργέτης του Γκεσούλη, ο πολυχαπημένος του απ' όλο τό σπίτι, ξεκινούσε ένα προΐ για την ζενιτειά.

"Όλο το σπίτι κι' όλοι οί χωρικοί συμπροβοδούσαν τον ξενιτεμένο στο σύνορο του χωριού κι' εκεί, κάτω από μιὰ μεγάλη φουντωτή καρδιά γέρονταν ό πικρός ξεχωρισμός!

Τί δάκρυα, τί σιγοκλάματα, τί άναστεναγμοί από τή γριά-μάννα κι' από τ' άδερφοξάδερφα, και τί λύπη και κατήφεια άπ' όλο τώ χωριό!

Τό ύστερο σταυρωτό φίλημα και σφιχταγκάλιασμα είταν τής πικραμένης τής μάννας και τό τελευταίο κατευόδιασμα τής πανώριας και περίκαλλης γυναίκας του!

Η ξενιτεμένη συνοδεία τράθησε μπρός και χώθηκε μέσα σ' ένα σκαπέτημα κι' οί σπιτιακοί, συγγενίδες, γειτόνοι, φίλοι και λοιποί χωριανοί γύρισαν πρός τώ χωριό, αλλά... λίγο έλειψε να λησμονήσωμε τόν καημένο τόν Γκεσουύλη... — ένα σκυλί — ό Γκεσουύλης στάθηκε, καθισμένος στα δυό μπροστινά του ποδιάρια κι' έβαλε μάτι για τώ δρόμο τής ξενιτεμένης συνοδείας, ένψ κάποτε γύριζε και κύτταζε και τούς άλλους, πού γυρίζανε στό χωριό.

Σέ λίγο, πού κρύφτηκαν κι' αύτοί, πίσω από μιὰ βραχύλα ό Γκεσουύλης άρχισε να γυρίζει γλήγορα-γλήγορα τώ κεφάλι του πότε πρός τώ δρόμο, πού είχε πάρει ό ξενιτεμένος ευεργέτης του, και πότε πρός τώ δρόμο του χωριού, σαν πετροπέδικα, πού ροβάται να μήν τή σκιάση τώ γεράκι, και στό τέλος έκαμε ένα τίναγμα ζαρκικό κι' άκολούθησε τώ δρόμο τού ξενιτεμένου!

Πέρασαν τέσσαρα άκέρια χρόνια από τότε. Ό ξενιτεμένος κυνηγός, άφου έκαμε καλό πουγγί, ξεκίνησε για τήν πολυπόθητη πατρίδα, μαζί με τόν αγαπημένο του τόν Γκεσουύλη.

Στό ξεκίνημα τού κολλήθηκε κι' ένας χωριανός του, πού ή τύχη दें τον είχε ευνοήσει καθόλου. Λεγότανε Φετάνης. Αυτός γνώριζε πόσο παχύ είταν τώ πουγγί τού Λέντζου. Φτάσανε μαζί στην Άρτα. Έκει ό Λέντζος είδε ένα ώμορο μουλάρι κι' άποράσισε να τ' αγοράση για τώ σπίτι. Τ' αγοράσε, και τ' άλλο τώ πρωί ξεκίνησαν αυτός καθάλλα, κι' ό Φετάνης με τόν Γκεσουύλη πεζοί. Ό δρόμος από τήν Άρτα ως τά Γιάννινα είναι μιὰ άκέρια μέρα.

Για να φτάση κανείς από τήν Άρτα στα Γιάννινα σε μιὰ μέρα πρέπει να κινήση πρωί και να μή χασομερήση στό δρόμο. Τώ χωριό των ξενιτεμένων είταν άλλες έξη ώρες πέρα από τά Γιάννινα. Ό Φετάνης στό δρόμο άρρωσταίνει από ποσόκοιλο, και τώ πήγαινε «στάσου εδώ και στάσου εκεί». Ό Λέντζος και διότι τονε λυπήθηκε και διότι ήθελε να φτάση τώ βράδυ στα Γιάννινα, κατέθηκε από τώ μουλάρι κι' έβαλε αυτόν καθάλλα, αλλά ό άρρωστος κοντοβαστούσε τώ μουλάρι, λέγοντας ότι τώ γοργοπερπάτημά του τού μεγάλονε τόν πόνο. Να μήν τά πολυλογούμε, όταν ό ήλιος κοντοβασίλευε, ή συντροφιά βρισκόντανε τρεις ώρες μακριά από τά Γιάννινα. Είταν Αύγουστος μήνας και τώ νυχτοπερπάτημα πλιο εύχάριστο.

Από λίγο-λίγο ό ήλιος κατέθηκε φλογερός πίσω από τά βουνά τού Σουλίου, σέρνοντας πίσω του όλάκερη χρυσή ούράνια λίμνη. Λίλο-λίγο πάλε εκείνη ή χρυσή λίμνη έγινε χάλκινη, κι' ή χάλκινη μολυβένια, τ' άστέρια άρχίζανε ν' ανέβουν ένα-ένα στον ούρανό, κι' ή νύχτα άγκάλιαζε τόν κόσμο με τά καταμέλανα φτερά της. Τότε ό Φετάνης γυρίζει και λέγει στό Λέντζο, πού έρχόντανε από πίσω τραγουδώντας: — "Έλα να καθαλληκέψης, γιατί μ' άφης" ό πόνος.

Σταμάτησε τώ μουλάρι, κατέθηκε ό Φετάνης κι' άνέθηκε Λέντζος. Σακούλησαν έτσι τώ δρόμο ως μιὰ ώρα, όταν εφτάσανε σε μιὰ ράχη, όπουθε φαίνονταν τά Γιάννινα μέσα στη σκοτεινιά τής νύχτας με τά πολλά τους φωτα, σαν απέβραντο πάπλωμα κεντημένο με χρυσά άστέρια. Σ' αυτή τή μεριά ό Φετάνης λέγει τού Λέντζου: — "Έχεις ένα πσιγάρο;"

Ό Λέντζος σταμάτησε κ' έβγαλε ένα τσιγάρο, ό δε Φετάνης ζυγόνοντας τού δίνει μιὰ μαχαιριά στα πλευρά... — "Απιστο σκυλί μ' έφαγες!"

Πρόφτασε να είπη ό Λέντζος, κ' έπεσε καταγής νεκρός.

Ό Γκεσουύλης έτρεξε στη φωνή τού άφέντη του και στη στιγμή πού ό φονιάς άπλωνε τώ χέρι του να βρής τή γεμάτη σακκούλα, τώ στόμα τού πιστού σκυλιού τού τ' άρπαξε. Σκυλί και φονιάς πάλεθαν ό ένας με τώ φονικό μαχαίρι, κι' ό άλλος με τά δόντια του μοναχά. Ώρες βάσταξε τώ πάλεμα κι' ό φονιάς, βλέποντας ότι δεν μπορούσε να βάλη χέρι στο πτώμα και να τού άρπάξη τούς κόπους και τόν ιδρώτα τεσσάρων χρονών, άναγκάστηκε ν' άπομακρυνθή και να φύγη. Έννοείται πως αν είχε ό φονιάς ένα πιστόλι θα ζαπλώνονταν κι' ό Γκεσουύλης νεκρός στό πλάγι τού άφέντη του.

Φεύγοντας ό φονιάς, ό πιστός Γκεσουύλης ζύγωσε τώ νεκρό, στρώθηκε καταγής και βάζοντας τώ κεφάλι του ανάμεσα στα μπροστινά του ποδιά, άρχισε τώ πένθιμο ούρηγτό, ως τώ πρωί, κλαίοντας τόν πολυαγαπημένο του άφέντη, τόν ευεργέτη του!

Έκεινο τώ πρωί μιὰ συνοδεία χριστιανών, από τά πλησιόχωρα, άντρες και γυναίκες, άλλοι καθάλλα κι' άλλοι πεζοί, πηγαίνοντας για τά Γιάννινα, έπεσε άπάνω στό μέρος πού έγινε τώ κακούργημα.

Βλέποντας αυτό συσκέφτηκαν, κι' άποφασίσανε να φορτώσουν τώ νεκρό στό μουλάρι του, πού βροκούσε άμέριμνο εκεί κοντά και να τόν πάνε στη Μητρόπολη. Ό Γκεσουύλης δεν έκαμε καμιά αντίσταση, κι' άκολούθησε τή νεκροπομπή με τώ κεφάλι κάτω και τήν ούρά στα σκέλια, βαδίζοντας στό πλάγι τού μουλαραίου, πού είχε φορτωμένο τόν άφέντη του.

Στή Μητρόπολη, όπου ξεφόρτωσαν τώ νεκρό, κι' όπου παρηθήθηκαν κι' αντιπρόσωποι τής Άρχής, έγινε σωματική έρευνα και βρέθηκαν άπάνω του διακόσες τόσες ίριες, κ' ένα γραμμά τής γυναίκας του, από τώ όποιο γνωρίστηκε ό σκοτωμένος ποιός είταν κι' από ποιά χωριό κατάγονταν.

Άμέσως ειδοποιήθηκαν τ' άδέρφια του κι' ή μαυρισμένη ή γυναίκα του, κ' ήρθαν κ' έθαψαν τόν άνθρωπό τους και πήραν τά χρήματα, τώ μουλάρι με ό τι είχε φορτωμένο, και τόν πιστό τώ Γκεσουύλη και πήγανε στό χωριό.

Δυό-τρεις μέρες ύστερώτερα παρουσιάστηκε στό χωριό κι' ό Φετάνης κ' έκαμε κι' αυτός πως λυπώντανε για τώ φονο τού Λέντζου. Δεν άπόκρυψε ότι ξεκίνησανε μαζί από τήν Άθήνα, ότι βγήκανε μαζί άπ' τής Άρτας τώ γεφύρι, κι' ότι, ένψ εκείνος τράβηξε για τά Γιάννινα, αυτός λοζοδρόμησε για τήν Πρέβεζα, με τήν ιδέα να βρής εκεί καμιά δουλειά. Όλοι πιστέψαν τά ψεύτικα τούτα τά λόγια, διότι κανενός δεν μπορούσε να περάση από τήν ιδέα ότι αυτός είταν ό φονιάς. Τήν ίδια μέρα πήγε και στό σπίτι τού Λέντζου να παρηγορήση, κι' εκεί πού άνέβαινε τες σκάλες τόν δοκίηκε ό Γκεσουύλης πού κοιτόντανε θλιμμένος σε μιάν άκρη τής αύλης. "Όρμησε άπάνω του σα μολύβι και τού ρίχτηκε. Φετάνης και Γκεσουύλης κουτρουβαλιαστήκανε στα σκαλοπάτια. Επρέξανε να τούς ξεχωρίσουν άνδρες και γυναίκες τού σπιτιού, ό δε Φετάνης για να γλυτώση, έβγαλε τώ φονικό μαχαίρι να χτυπήση τώ Γκεσουύλη. Έκεινη τή στιγμή ένας άπ' τούς Λεντζαίους άρπάζει τώ μαχαίρι και παρατηρεί άπάνω του κορισμένα αίματτ τού φόνου. Βλέποντας ό Φετάνης τώ φονικό μαχαίρι στα χέρια τού άδερφού τού φονεμένου και νομιζοντας ότι κάποιος τόν είχε προδώσει ρώναξε: — "Εφταιξα! εφταιξα! Έγώ τώκανα και σεις να μήν τώ κάνετε!"

Από τά λόγια αυτά ό άδερφός τού φονεμένου, κι' από τώ αίμα τώ κορισμένο τού μαχαιριού κατάλαβε ότι είχε μπροστά του τώ φονιά τού άδερφού του και άρπάζοντάς τον από τώ λαιμό τού είπε μ' άγριεμένα μάτια: — "Φονιά! Θέλω τώ αίμα τού άδερφού μου!"

Ό Γκεσουύλης, άφου έσωσε τήν περιουσία των όφρανών, μήν άφίνοντας τώ φονιά να γδώση τώ πτώμα, κι' άφου άνεκάλυψε τώ φονιά, κ' έκαμε τέλεια τώ καθήκόν του, σα να είταν άνθρωπος, φόησε άπάνω σε σαράντα μέρες.

Πολλοί είπαν πως ψόφησε άπ' τή θλίψη του.

X. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Η ΚΑΤΑΣΤΟΦΗ ΤΗΣ ΚΕΜΑΧΑΣ

Ό σεισμός ό καταστρέψας, έν μιξ μόνη στιγμή τήν Κεμάχαν, πόλιν κειμένη πέραν τού Καυκάσου και έγρουσαν 30.000 κατοίκων, είναι εις έκ των φοβερώτερων τούς όποιους ή ιστορία άνέφερε μέχρι τούδε.

Η Κεμάχα εύρίσκετο εις θέσιν πολύ ύποκειμένη εις σεισμούς, περί τά 90 χιλιόμετρα πρός δυσμάς τού Βακού. έν μέσω πεδιάδος, εις έδαφος βραχώδες και ηηλώδες, όπου άναβλύζει άφθόνως τώ πετρέλαιον.

Κατά τήν διάρκειαν τού παρελθόντος μόνον αιώνος, πεντάξι καταστράφη ύπό σεισμών, τώ 1806, 1826, 1847, 1849 και 1859, άλλ' άνηγέρθη πάλιν επί των έρειπίων τής.

Τήν 31 τού παρελθόντος Ιανουαρίου, τήν πρώτην μετά μεσημβρίαν ώραν, καθ' ήν στιγμήν ή κίνησις έν τή πόλει ήτο ζωηρότάτη, τώ έδαφος άίφνης ήρρισε να συνταράσσεται περιστροφικώς, σχηματίζον πλθος λόφων επί τής κορυφής των όποιων αϊ οικίαι, τά τζαμιά, τά λουτρά έσειόντο, έτοιμα να πέσωσιν. Η Κεμάχα ήτον έκτισμένη επί έλαφρός κατοφερείας. Μετά τινας στιγμάς, τώ κατώτερον μέρος άνυψώθη πολύ πρός τά άνω, και διά μιξ δλόκληρος ή πόλις περιστραφείσα επί έν δλόκληρον λεπτόν, κατεκρημνίσθη μετά φοβερού παταγού. Εκ των έξ γιλιάδων οικιών αυτης δέκα περίπου έμειναν όρθια. Άπασα ή πόλις διά μιξ ως σκηνογραφία θεάτρου έξηφανίσθη, ένψ πυκνά νέφη κοινού άνεβαινον εις τόν ούρανό άναμειγμένα μετά καπνού, διότι αϊ πυράι τās όποιαις είχαν άνάψει εις τās οικίαις επήνεγκον ταχείως χιλιάδας πυρκαϊάς.

Πέντε χιλιάδες άνθρωποι έτάφησαν ύπό τά φλέγοντα ταύτα έρειπια πολλοί των επίζησάντων παραφρονήσαντες εκ τού τρόμου, έβέβαλλον φρικώδεις κραυγάς.

Όυδεμία βοήθεια ήτο δυνατή. Όλοι οί πόροι τής πόλεως διά

μιξ εξεμηθενίσθησαν. Δέν υπήρχε τίποτε διά να φάγη τις, εκτός άμύρων τινών ύπολειμμάτων. Και εκ των πλησιεστέρων μερών ουδεμίαν βοήθειαν ήδύνατο να τούς δώσει. Μόνον μετά τρεις ήμέρας έμαθον εις τήν Τυρλίδα. πρωτεύουσαν τού Καυκάσου, τήν φοβεράν καταστροφήν και έστειλαν ιατρούς, στρατιώτας, τροφάς και όλίγα χρήματα πρός ανακούφισιν των δυστυχών εκείνων ανθρώπων.

Η κάτωθι ειχόν παριστίζιαν των κυριωτέρων δδών τής πόλεως, όλίγας ώρας μετά τόν ισχυρότερον σεισμόν. Πρός τά άριστερά, τά λουτρά τού Μαχμούτ-Άγκι, εις τά όποια κατά τήν στιγμήν εκείνην εύρίσκοντο εκατοντάδες ανθρώπων, είναι άμορφος έρειπίων σωρός. Πρός τά δεξιά φαίνονται τά έρειπια ενός τζαμίου. Οί δυο μιναρέδες φαίνονται ακόμη όρθιοι, διεσρηγμένοι και έτοιμόρροποι: άλλαι δονήσεις επακολούθησαν κατέσφιξαν αυτούς εντελώς.

Έν μέσω των έρειπίων τούτων, ύπό τόν σωρόν των λίθων και των δοκών, άνεζήτουν τούς νεκρούς και έποσθηέτουν αυτούς επί άμαξιών σταλέντων πολύ άργά εκ τής Τυρλίδος και τού Βακού. Διά των άμαξιών τούτων ήλθον βοήθηματα και τροφαί ήδη έχρησίμευσον αύται όπως μεταφέρωσι τά πτώματα ή μετακομίσωσιν ό,τι ήδύνατο να σωθή εκ τής καταστροφής.

Οί επιζώντες, ότινες διέμειναν εις κατοικίας προγερούς κατασκευασθείσας έν μέσω τής χύνας ήτις ήρρισε να πέπτη εύθως μετά τήν καταστροφήν, έβοήθουν εις τήν άνάζητησιν των θυμάτων. Τραγικαί σκηναί έλαβον χώραν πατήρ τις όστις παρηκολούθει άνήσυχος τās έρευνας, άναγνωρίζει άίφνης τήν θυγατέρα του ζώσαν έν μέσω έρειπίων όπου επροσυλάττετο κατά παράδοξον τρόπον. Όρμηξ να τήν εναγκλισθή, να τήν σώση, και ακριβώς τήν στιγμήν εκείνην νέα δονήσις θάπτε άμφοτέρους. Πλείστα τοιαύτα επεισόδια συνέβησαν, οί δε αυτόπται αυτών ουδέποτε θα δυνηθώσι να τά αποδιώξωσιν εκ τής μνήμης των.

ΑΝΑΖΗΤΗΣΙΣ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΕΡΕΙΠΙΩΝ

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΔΕΛΑΡΕΥ

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ ΤΡΑΝΣΒΑΛ. — Από της άρχης του πολέμου όποτε οί Μπόερς κατήγαγον πολλές νίκαις, οί Άγγλοι δέν έσχον άποτυχίαν δυναμένη νά συγκριθῆ πρός τήν τῆς 7 Μαρτίου (ε. ν.) Τήν πρώτην τῆς ἡμέρας ταύτης ὁ λόρδος Μέθουεν, επί κεφαλῆς ένένα- κοσίων έπίπλων άνδρῶν, άνεχώρησεν από τό Βρίμπουρι, κείμενον εἰς τό νοτιοδυτικόν του Τράνσβαλ. καί έπορεύετο πρός τό Λίγτενμπουργκ, διά νά έννοήῃ μέ τὰ στρατιωτικά σώματα του Γκρένφελ καί του Κέκε- βιτς, οἵτινες ἤρχοντο εκ του νότου, ὅτε προσεβλήθη παρά τῷ Τούίποσχ, ὑπό του στρατηγού Δελαρεύ. Οί Μπόερς προσέβαλον τούς Άγγλους εκ τριῶν σημείων συγγρόνως. Κατ' άρχάς άπεκρούσθησαν οί Μπόερς, ὡς βεβαίως ἢ έκθεσις του Κίτσενερ. Άλλ' οί ἡμίονοι τῶν Άγγλων, άσυνήθιστοι εἰς τόν πόλεμον, έτράπησαν εἰς φυγήν, προξενήσαντες εἰς τὰς άγγλικὰς τάξεις μεγάλην σύγχυσιν. «Ήμύνημεν γενναίως, ἀλλ' άνωφελέως», γράφει ὁ άριστράτηγος. Άλλ' έν τέλει, ὁ λόρδος Μέθουεν, πληγωθείς εἰς τόν μηρόν, ἤχμαλώτισθη μετά 200 άνδρῶν πρός τούτους, αφήκεν ἐπὶ του πεδίου τῆς μάχης 92 νεκρούς, ἐξ ὧν 4 αξιωματικοί. Δέκα αξιωματικοί καί 72 στρατιῶται έπληγῶθησαν βαρέως. Τὰ ὄπλα καί τὰ πολυμορφία άπαντα περιήλθον εἰς χείρας τῶν Μπόερς.

Κατά τήν μάχην ταύτην οί Μπόερς ἦσαν άριθμητικῶς ισχυρότεροι τῶν Άγγλων, άνερχόμενοι εἰς 1500, έφεραν δέ πάντες τήν άγγλικήν στρατιωτικὴν στολήν. Τοιούτοτρόπως ένῶ οί Άγγλοι στρατιῶται ἐδί- σταζον νά πυροβολῶσιν, ἵνα μή φανερώσῃ τούς συναδέλφους των, έπροβολούντο εκ μικροτάτης άποστάσεως ὑπὸ τῶν Μπόερς.

Εἶνε περιττόν νά εἰπωμεν ὅτι ἡ ἤττα αὐτή εκαιε πανταχού,—καί εἰς τήν Άγγλίαν άκόμη τήν τῶσόν αἰσιδόζον,—βαθεΐαν έντύπωσιν. Μόνον οί Ιρλανδοί βουλευται έξερράχησαν εἰς γέλωτας καί έπευφημίας, ὅτε άνηγγέλλετο εἰς τήν βουλὴν ὑπὸ του ἵπουργού τῶν Στρατιωτικῶν Βροδρίκ τὸ έν τῇ Νοτίῳ Άφρικῇ άτύχημα τῶν άγγλικῶν ὄπλων. Ἡ άπρεπὴς αὐτῆ διαγωγή άστέρως κατεκρίθη ὑπὸ του άγγλικού τύπου ὡς καί ὑπὸ τῶν πολιτικῶν άνδρῶν τῆς Άγγλίας. Ὁ λόρδος Ρόσβερυ εἰς λόγον άπαγγελθέντα έν Γλασκῴθῃ εἶπεν ὅτι ἡ διαγωγή αὐτῆ μαρ- τυρεῖ, ὅτι εἶναι άδύνατον νά παραχωρηθῆ ποτε αὐτονομία εἰς τούς Ιρ- λανδοῦς. Καί αὐτός ὁ Γλάδστον, εἶπεν, εάν άνέζητή σῆμερον, δέν θά ἐτόλμα νά δώσῃ κοινοβούλιον εἰς άνθρώπους άγαλλομένους διά τὰς άπο- τυχίας του άγγλικού στρατού.

Πιστεύεται ὅτι εἰς τήν γενναιοφροσύνην, ἣν έδειξεν ὁ Δελαρεύ ἀφ᾽

σας έλευθερον τὸν λόρδον Μέθουεν, θά άπαντήσῃσιν οί Άγγλοι διά του συνήθους αὐ- τῶν ἱπποτισμοῦ, ἀπολύοντες τὸν στρατηγόν Kruitzinger, αιχμάλωτον αὐτῶν, εὐρι- σκόμενον πιθανῶς εἰς τό Ἀκρωτήριον.

Ὁ στρατηγός Παῦλος Σάνφορντ Μέθουεν ὁ έλευθερωθεὶς ἤδη ὑπὸ τῶν Μπόερς, ὑπῆρξεν ὁ δυστυχέστερος τῶν Άγγλων στρατηγῶν κατά τὸν παρόντα πόλεμον. Ἀνήκει εἰς τήν καλλίτεραν άγγλικὴν αριστοκρατίαν καί τό στάδιόν του ὑπῆρξεν έξόχως λαμπρὸν μέχρι τῆς άποστολῆς του εἰς τήν Νότιον Άφρικῇ. Έκεῖ ὅμως ἡ τύχη λυσσοῦσας τὸν καταδιώξας δέν έλησμονήθησαν αἱ δύο άτυχίαι του εἰς τό Μπελμόν, πλησίον του ποταμοῦ Μόδερ καί εἰς τό Μαγχερσφονταίν, κατά τὰς άρχάς του πολέμου, ὅτε έπεσο- ρτίσθη νά διαλύσῃ τήν πολιορκίαν τῆς πόλεως Κιμπερλεῦ. Ἐν τούτοις διά τῆς ὑπο- στηρέξεως ισχυρῶν φίλων διετηρήθη έν Ἀφρικῇ ἐπὶ κεφαλῆς στρατιωτικῶν σώματος καί έχορηγήθησαν εἰς αὐτόν τὰ μέσα νά έπανορθῶσῃ τὰ πρώτα του σφάλματα.

Κατέστη αξίος τῆς εύγνωμοσύνης τῶν Γάλλων ένεκα τῆς ἱποπτικῆς αὐτοῦ διαγωγῆς πρός τήν μνήμη του συνταγματάρχου Villekois-Mareuil, εἰς τὸν ὅποιον ανήγειρε μνημεῖον έν Boshof, ὡς καί ένεκα τῆς ώραιᾶς έπιστολῆς, ἣν έγραψε τότε εἰς τήν οικογένειαν του ἠρωϊκῶς πεσόντος αξιωματικοῦ.

Ὁ Δελαρεῦ, ὁ ευτυχῆς αντίπαλός του, ἤτο πὸς του πολέμου, άπλῶς γεωκτῆμων, εἰς τέλειος αἰσός. Εἶνε έξηκοντούτης περίπου, ἀλλ' ὁ δραστήριος βίος τῶν διετηρῆσεν έκπληκτικῶς ισχυρὸν καί βωμάλιον. Παριστωίων αὐτόν ὡς γαλλιον καί πάντοτε άπαθῆ. Οί Μπόερς, οἵτινες τὸν έπονόμεσαν Σιαπηλόν, τὸν λατρεύουσι, καί οί Άγγλοι τὸν θεωροῦσιν, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς τακτικῆς, ὡς ἴσον πρός τὸν Δέβετ. Μετὰ του λόρδου Μέθουεν συνητήθη ἐπὶ του πεδίου τῆς μάχης εἰς τὸν ποταμὸν Μόδδερ. Εἶνε, τέλος, άπόρητος θιασῶτης του μέχρι τῆς έξοντώσεως πολέμου.

Διέψευσε κατά τρόπον σκληρὸν τὰς αἰσιδοδόξους προρρήσεις του λόρδου Μέθουεν, ὅστις, εἰς έπιστολῇν του δημοσιευθεΐσαν πρό τινων ἡμερῶν εἰς τὰ Άγγλικά φύλλα, προέλεγε τὸ επικείμενον τέλος του πολέμου.

Η ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΙΠΠΩΝ ΥΠΟ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ ΕΝ ΤΡΑΝΣΒΑΛ.

— Η συντήρησις του ἱππικῶφ φαίνεται ὅτι εἶνε ἡ δυσκολώτερα καί δαπανηρότερα ἔργασια τῶν Άγγλων εἰς τὸ Τράνσβαλ. Ἀπὸ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου του 1899 μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου του 1901, ὁ άγγλικὸς στρατός τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς ἔλαβε 206,063 ἵππους, προερχομένους εκ τῶν ἐξῆς κρατῶν :

Άγγλία	46,038
Ἰνδία	3,050
Αὐστραλία	19,630
Ἦνωμένα Πολιτεῖαι	76,431
Ἀργεντινὴ Δημοκρατία	25,872
Λυστρία	23,938
Καναδάς	11,304

Εἰς τὸν αριθμὸν τούτων δέν ὑπολογίζονται οί ἡμίονοι. Ἄλλ' αἱ άποστολαί αὐταί φθάνου εἰς τὸν προορισμὸν των σπου- δαίως ἡλαττωμένα, καί αἱ έν καιρῷ του πλοῦ ἀπώλειαι εἶνε πολὺ μεγάλαί. Οί ὀλιγοτέρον άντισταμένοι ἵπποι εἶνε οί εἰσαγόμενοι ἐξ

Άγγλίας. Ἐξ αὐτῶν ἀπέθανον κατά τὴν διάρκειαν του ταξιδίου 6,34 0/0. Οί μᾶλλον άνθιστάμενοι εἶνε οί ἵπποι τῆς Ἀργεντινῆς, εκ τῶν ὁποίων ἀπέθανον μόνον 0,74 0/0. Τὰ ζῶα ὅμως ταῦτα, πείσμονα καί ἔχοντα τὸ βᾶδισμα άσταθὲς καί βραδύ, ἐλαγίστας ὑπηρεσίας προσέφεραν εἰς τὸν άγγλικὸν στρατόν. Πρός τούτους δέ ὑπελογίσθη ὅτι, έν συνόλῳ, ἡ διάρκεια τῶν ζένων τούτων ἵππων ἤτο βραχυτάτη, καί ὅτι κατά μέσον ὄρον ἡ ζωῆ των δέν ὑπερέθη τὰς ἐξ έβδομάδας.

Ο ΞΕΣΙΑ ΡΟΔΣ.—Ὁ πρώτος ἔγερὸς τῶν Μπόερς ὁ Ξεσίλ Ρόδς, άπαῖσαν πρό τινων ἡμερῶν μετὰ μακρὰν άγωνίαν, εἰς ἧλικίαν σαράντα έννέα ἐτῶν, εἰς τήν ἔπαυλιν του έν MuiZENberg του Ἀκρωτηρίου.

Θεμελιωτῆς τῆς περιρῆμου Ἐταιρείας ἣτις εκαιε μονοπώλιον τήν παραγωγήν τῶν ὀδαμάντων τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς, πρώην προηγουργός του Ἀκρωτηρίου, θεμελιωτῆς ἑνὸς κράτους — ὄχι τῶσόν άνθρώπῳ κατά τὸ παρόν—ὅπερ ἐξ αὐτοῦ ὀνομάσθη Ροδεσία,

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΜΕΘΟΥΕΝ

ὑποκινητῆς του Jameson, — ὑπῆρξεν ὁ κυριώ- τερος προπαρασκευαστῆς του μεταξύ Άγγλων καί Μπόερς πολέμου.

Ἄλλοτε ὀνειροπόλησε τήν συγγρόνευσιν τῶν δύο φυλῶν, τῆς Ὀλλανδικῆς καί τῆς Άγγλικῆς. Ἄφου ἀπώλεσε τήν ἐλπίδα ταύτην, εἰργάζετο ὅπως συντρίψῃ τήν πρώτην. Ἀποθνήσκει πρὶν τῇ πραγματοποιημένῃ τῷ ὄνειρό του, καί ὕστερον ἀπὸ μίαν μεγάλην ἤτταν τῶν Άγγλων.

Η ΜΙΣΣ ΣΤΟΝ

ρίον ὑπὸν περὶ τῆς Ἀμερικανίδος κυρίας Stone, ἣτις αιχμαλωτι- σθεΐσα ὑπὸ ληστοῦν ἀφέθη έλευθερά ἀφου κατεβλήθησαν 330,000 φράγκων ὡς λύτρα.

Ὡς φαίνεται εκ τῆς άνωτέρω φωτογραφίας, ληφθεΐσης τήν ἡμέραν τῆς άπελευθερώσεώς της εἶνε ὕψιστῆ, οὐδόλως ἐπιρεα- σθεΐσα εκ τῆς μακρᾶς αιχμαλωσίας της ἀνὰ τὰ ἔρη τῆς Βουλγα- ρίας, καί πρόθυμος νά αναλάβῃ τήν σύνταξιν διηγημάτων, ὧν εκά- στη λέξις πληρῶνεται μὲ 10 φράγκα ἀπὸ τὰ άμερικανικά περιο- δικά καί εφημερίδες. Ἡ μετ' αὐτῆς συνταξιεύουσα κυρία Tsilka Ligord συνεμερίσθη τὴν τύχην της, άμφότεραι δέ μετὰ έξζμηνον αιχμαλωσίαν των έλευθερώθησαν τέλος κατά τὴν νύκτα τῆς 22 πρὸς τὴν 23 Φεβρουαρίου (ε. ν.). Ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν του μηνὸς τούτου, οί ληστὰι κατεῖχον τὰ ὑπ' αὐτῶν ζητηθέντα λύτρα ἀλλὰ περιέμενον τήν κατάλληλον στιγμήν, καθ' ἣν θά ἤδύναντο, άνευ ἰδίου αὐτῶν κινδύνου, νά ὀδηγήσῃσι τὰς αιχμαλώτους των εἰς τι σημειον, ἐξ οὗ αὐταί νά φθάσῃσιν εἰς οἰονδήποτε χωρίον ἢ πόλιν ασφαλῶς. Προσέτι ἡ κυρία Tsilka Ligord εἰς τό άνέλπιστον τούτο ταξιδίον ἐγέννησεν ἄρρεν, εἶνε δέ θαῦμα ὅτι αντέσγεν ἡ ταιαίπω- ρος γυνὴ εἰς τὰς φοβεράς εκείνας κακουχίας. Διότι οί ληστὰι κατα- δικῶμένοι παρά τῶν τουρκικῶν άποστασμάτων δέν ἤδύναντο οὐδὲ ἐπὶ στιγμήν νά ἡσυρᾶσῃσι καί διά τούτο διήρχοντο τὰς νύκτας ἔριπτοι διά μέσου τῶν γιονισμένων ὄρειων τῆς Βουλγαρίας παρα- κολουθούμενοι παρά τῶν δύο Ἀμερικανίδων μὲ δεμενῶς ὀφθαλ- μοῦς, ἵνα μή ἀντιληφθῶσιν αἱ αιχμάλωτοι τὰς διόδους καί ἄτρα- πούς ἣς διήρχοντο.

Τὴν 23 Φεβρουαρίου, κατά τὴν τρίτην πρωινήν ὥραν, οί ληστὰι ὑπέδειξαν ἐξ άποστάσεως εἰς τὰς αιχμαλώτους τὸ χωρίον εἰς τὸ ὅποιον έντός δύο ὡρῶν πορείας θά ἤδύναντο νά φθάσῃσι καθ' ὃν χρόνον ἡ συμμορία θά ἤτο πολὺ μακρὰν. Τῶντι κατά τὴν αὐτὴν εκείνην πρωίαν αἱ δύο γυναίκες μετὰ του νηπίου ἔφθασαν εἰς τὸ χωρίον καί άνεγνωρίσθησαν. Ἐκειθεν ὀδηγήθησαν εἰς τὴν Στρω- μνίταν, μικρὰν πόλιν εκ 15,000 κατοίκων ἀπέχουσαν τῆς Θεσ- σαλονίκης 100 χιλιόμετρα περίπου.

Ἐκεῖ συνήντησαν τὸν κ. Gargiulo, πρώτον διερμηθέα τῆς έν Κωνσταντινουπόλει άμερικανικῆς πρεσβείας καί τὸν κ. Piet, ταμίαν τῆς Βιβλικῆς ἑταιρείας, οἵτινες διεπραγματεύθησαν τὴν άπελευθε- ρωσίν των. Ὁ Άγγλος σχεδιογράφος, ὁ κ. W. T. Maud, ὅστις εσχέδιασε τὰς δημοσιευόμενας εἰκόνας, συνῴδευε τούς κυρίους τού- τους. Ὁ κ. Ligord, ὁ σύζυγος τῆς κυρίας Tsilka, ἔμποδίσθεις ὑπὸ τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν τῆς Θεσσαλονίκης νά ἐξέλθῃ εἰς προῦ- πάντησιν τῆς συζύγου του, τὴν ὅποιαν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον δέν εἶχεν ἴδει, καί του τέκνου του, τὸ ὅποιον δέν ἐγνώριζε, καθώρθωσε νά διαφύγῃ καί νά συναντήσῃ τὸ μικρὸν караθάνιον καθ' ὃδόν εἰς τὴν δίοδον Τσιπέλλι, ὅπου ἐγένετο συγκινητικῆ συνάντησις εκ μέρους τῆς κυρίας Tsilka καί του συζύγου της.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΝΕΟΥ ΦΑΡΟΥ ΕΙΣ ΤΟ BEACHY HEAD.—Ἐπὶ τῆς άποκρήμου παραλίας Beachy Head, ἣτις άποτελεῖ έν τῶν νοτίων άκρωτηρίων τῆς Ἀγγλίας, ὑπάρχει φάρος ἔχων ὕψος 120 μέτρων

MISS ΣΤΟΝ Γαργιούλος

ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ ΤΗΣ Κ⁹⁵ ΤΣΙΛΚΑΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΣΥΖΥΓΟΥ ΤΗΣ

Η ΑΜΕΡΙΚΑ- ΝΙΣ ΙΕΡΑΠΟ- ΣΤΟΛΟΣ MISS STONE.—Πολὺς ἐγένετο λόγος εἰς τὸν καθημε- ρινόν

περίπου ἄνωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ὁ φάρος οὔτος συγκινεΐσκεπάζεται ὑπὸ τῆς ὀμίχλης, πολυάριθμα δέ ένεκα τού- του συμβαίνουσι δυστυχήματα εἰς τὰς παραλίας εκείνας.

Πρὸς θεραπειάν του κακοῦ τούτου άπεφασίσθη νά κατασκευασθῇ νέος φάρος, πρὸς τὸ κάτω μέρος τῆς ακτῆς, ἐπὶ ὕψους εὐρισκο- μένης 185 μέτρα πρὸς τὰ ἔμπρός.

Εἰς τὴν κατασκευὴν του φάρου τούτου ἐπερμήσθη περιέργως τρόπος πρὸς μεταφορὰν του ὕλικου. Ἐπειδῆ ἤτον άδύνατον νά πλησιάσῃσι διά θαλάσσης εἰς τὴν ὕψαλον, κατεβίβασαν ὕλικὰ καί ἔργατάς ἀκόμη διά μεταφορικῶν καλωδίων τεταμένων μεταξύ τῆς κορυφῆς τῆς βραχώδους ακτῆς, εἰς ὕψος 100 μέτρων, καί του βρά- χου ὅστις ἐμελεγε νά χρησιμεύσῃ ὡς βάσις του φάρου.

Ἡ ἐγκατάστασις περιελάμβανε δύο σταθερά καλώδια μήκους 258 μέτρων καί διαμέτρου 47 χιλιοστομέτρων, δεμένα ἐπὶ τῆς ακτῆς εἰς ξυλινὴν οἰκοδομηὴν καλῶς στερεομένην.

Τὸ κατώτερον σάνιδωμα ἐπὶ του ὀποίου εἰργάζοντο οί τεγγίται άπετελετο ἀπὸ σκεδίων (echafandage) στερεομένων δι' ἄγκυρῶν ἐπὶ του βράχου παρά τὸ ἔδαφος του φάρου καί φέρουσιν ἐπ' αὐτῆς πάτωμα ἐσωδιασμένον μὲ γεράνον.

Ἐπὶ τῶν στερεῶν καλωδίων εκυλίοντο δύο μεταφορικά ἀμάξια, ἐξ ὧν τὸ έν ἀνέβαινε, τὸ δέ ἔτερον κατέβαινε, συρόμενα ἐπὶ τῶν καλωδίων οὕτως ὥστε τὸ πλῆρες ἀμάξιον κατερχόμενον ἀνε- βίβαζε τὸ κενόν. Ἰσχυρὰ τροχοπέδα εκανόνισον τὴν κίνησιν τῶν ἀμαζῶν.

Ὁ νέος οὔτος φάρος κατεσκευασθη έκ γρανίτου καί ἔχει ὕψος 46 μέτρων. Ἐχει φῶς μὲ διαλάμψεις δυνάμεως 39,900 κηρίων ὀρατὸν εἰς ἀπόστασιν 27500 χιλιομέτρων.

ΝΕΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ.—Ἡ Μεγάλη Βρετ- τανία ἤρξισε νά θέτῃ εἰς κυκλοφορίαν τὰ νέα γραμματόσημά της με τὴν εἰκόνα του Ἐδουάρ- δου VII. Βεστῶτως ἐτυπώθη τὸ γραμματόσημον τῶν νήσων Καϊμάνων, αἵτινες ἀποτελοῦσι μέρος τῶν νήσων τῆς Ἰαμαϊκῆς. Τρία γραμματό- σημα, τὸ κυανῶν τῶν 2 1/2 πεννῶν, τὸ καστα- νόχρουν τῶν 6 πεννῶν καί τὸ πορτοκαλόχρουν του 1 σελινίου ἐτέθησαν ἤδη εἰς κυκλοφορίαν.

Παραθέτομεν ένταῦθα τὴν εἰκόνα του γραμματόσημου τῶν 2 1/2 πεννῶν (= φρ. 0,25).

Τὰ γραμματόσημα τῆς Γαμβίας ἐτυπώθησαν ἤδη καί ὁ τύπος των εἶνε ὁ αὐτός με τὸν τύπον του γραμματόσημου τῶν νήσων Καϊμάνων ἀλλ' ἐπειδῆ ὑπολείπεται ποσότης τις παλαιῶν γραμμα- τοςήμων, θά ἐξαντληθῶσι πρῶτον ταῦτα καί κατόπιν θά τεθῶσιν εἰς κυκλοφορίαν τὰ νέα.

ΤΟ ΝΕΡΟ ΤΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ.—Κατὰ τὸν Ἄγγλον φυσικὸν Dalont, ἡ ἀτμοσφαῖρα περιέχει κατά μέσον ὄρον 14 χιλιοστά του βάρους της ὕδατος. Ἐπειδῆ δέ τὸ βῆρος τῆς ἀτμοσφαιρας εἶνε 5,268,300,000 τόννων, τὸ βῆρος τῶν ὕδατων θά εἶνε 72,756,200 τόννων ἢ κυβικῶν μέτρων, τούτεστι τὸ εκατονταπλάσιον σχεδόν του ὄγκου ἢ του βάρους του ὕδατος τῆς λήμνης τῆς Γενεύης. Ἄν ὁ φεβερὸς οὔτος ὄγκος του ὕδατος ἐγίνετο εἰς τὴν θάλασσαν—καί ἂν ἔλειπε ἡ διά του ἡλίου γενομένη ἐξάτμησις—ἡ θάλασσα θά ἀνυψούτο κατά 30 εκατοστόμετρα.

JANE HADING. — «Ολη ἡ παρισινή γὰρ καὶ κομψότης, ὅλον τὸ αρωματωδὲς καὶ ἀβρόν τῶν σιλικίων τοῦ Σηκουάνα διὰ τέσσαρας ἐσπέρας ἐδρόσι-σαν, ἠρωμάτισαν, ἐξετρέλλαναν τὸ δημοτικὸν μας θέατρον, ὕπερ, ὑπέρπληρες καὶ ὑπερεχειλί-ζον, ἐκρέματο ἀπὸ τὰ γείλη τῆς μαγίσσης καὶ Σειρήνος τοῦ λόγου καὶ τῶν κινήσεων γαλά-τιδος κωμωδοῦ.

Καὶ ποῦ δὲν ἦτο τελεία, ἔξοχος καὶ ἀπαράμιλλος! Εἶτε ὡς ἀλαζῶν κόρη, πλουτοκράτις ἀπόθει καὶ εἶτα κατασυνετρι-θετο ὑπὸ τοῦ εὐγενοῦς τὴν ψυχὴν ἀργισθησοῦσιν Φιλίπ-που, εἶτε ὡς μιζοπαρθενοῦς ἐπε-δύετο τὸν ρόλον νέας ἐλαφρᾶς καὶ διεσθαρμένης, εἶτε ὡς πριγ-κήπισσα τῆς Βαγδάτης ἐξεδή-λου ἐν μιᾷ στιγμῇ τὰ εὐγενῆ ἔνστικτα ὑπερέταρας ἀνατροφῆς, πανταγοῦ καὶ πάντοτε ἡ Ζὰν Χάδιγκ ὑπῆρξε μεγάλη, σθε-ναρά, ἀληθῆς καὶ «τὸ θεῖον πῦρ» εἰς τὰ στήθη περικλείουσα ἠθοποιός.

Μετὰ τὴν Σάραν Βερνάρ, τὴν Δουζε, τὴν Σόρμαν καὶ τὴν Ρεζάν, πέμπτη αὐτὴ ἦλθεν εἰς τὸ κλασικὸν τοῦτο ἔδαφος, ἐφ' οὗ τὸ πρῶτον ἐστήθη ἡ θυμέλη καὶ ἐδημιουργήθησαν τὰ τε-λειώτατα τῆς σκηνακτικῆς τέχνης ἀριστοτεχνήματα, ἦλθε, λέγο-μεν, τελευταία αὐτὴ ὅπως μᾶς ἀνυψώσῃ εἰς ὀρίζοντας αἰθριω-

ZAN ADINGK

τέρους καὶ ὑψηλοτέρους, εἰς τὸν ἰδεώδη κόσμον τῶν μεγάλων παθῶν καὶ μεγάλων ψυχι-κῶν συγκινήσεων!

Καὶ πῶς εἶτα νὰ μὴν οἰκτείρη τις μερικὸς συναδέλφους, ἀντι-προσωπεύοντας φεῦ! τὸν ἑλλη-νικόν, οἵτινες πρὸ τῆς θαυμα-στῆς ταύτης τέχνης, ἦτις ὡς ψεκὰς δρόσου ἐπιπίπτει εἰς τὸν ἀύχμηρόν μας τόπον τόσον σπανίως, μάλιν ἀπαῖς κατ' ἔτος ἢ καὶ διημέριον, ἐπεχειρήσαν οὐδὲν ὀλιγώτερον ἢ νὰ παρα-στήσωσιν αὐτὴν ὡς μίαν... μειωμένη, νὰ γράψωσι δὲ καθ' ἐκάστην σοφίαν μοριῶν καὶ αὐστηρῶν δῆθεν κρίσεων, τίνας; ἄνθρωποι μὴ ἐξεληθόντες ἐκ τῶν ὁρίων τῆς Κολοκυνθοῦς καὶ ἀπὸ τὰ παισαιοῖδικα τῶν ἀττικῶν νυκτῶν!

Ἄλλ' εὐτυχῶς ἡ μεγάλη κωμωδὸς δὲν ἤρυσθη τὴν κρί-σιν τοῦ λεπτοτάτου κοινῶ τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῶν ἐντύπων ἐκεί-νων λιβέλλων, ἀλλ' ἐκ τῶν καθημερινῶν ἐν τῷ θεάτρῳ θριάμβων, ὅπου αὐτὸ τοῦτο ἀπεθεοῦτο καὶ ἐπανειλημμένως ἐν μέσῳ ἐκκωσωτικῶν ἐπευ-φημιῶν καὶ χειροκροτημάτων ἐκαλεῖτο ἐπὶ τῆς σκηνακτικῆς εἰς ἔνδειξιν τοῦ ἀκραίφνουθους θαυμα-σμοῦ τοῦ κοινῶ πρὸς τὴν ὡς διαίτητον ἀστὲρα διὰ τοῦ ἀττι-κοῦ ὀρίζοντος διελάσασαν γαλ-λίδα ἠθοποιόν.

Φιλ.

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ — Εἰς Παρισίους ἐγένοντο ἑορταὶ μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἀντάξαι τοῦ μεγί-στου τῶν ποιητῶν ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τῆς γεννήσεώς του.

Συρροή ἀπείρου κόσμου εἰς τὸ Πάνθειον, ἀποκάλυψις τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ποιητοῦ εἰς τὰ Ἰλύσια Πεδία, παρὰστασις τῶν «Μπουργράβων» εἰς τὴν Γαλλικὴν Κωμωδίαν, φωταγω-γησις πολυχρόμος καὶ μετ' οὐκίλας ἀντανακλάσεις τῆς πλατείας τοῦ δημαρχείου καὶ ὅλου τοῦ χώρου ἀπὸ τῆς θριαμβευτικῆς Ἀψίδος μέχρι τῆς τελευταίας οἰκίας εἰς τὴν ὁποίαν κατοικήσεν ὁ Οὐγκώ, ὅλα ταῦτα ἔδωσαν ἀσύνηθες μεγαλεῖον εἰς τὴν ἑορτὴν ἐκείνην τῆς ποιήσεως καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ.

Δικαίως εἶπε περὶ τοῦ Οὐγκῶ ὁ ὑπουργὸς τῆς παιδείας ὅτι «ἐνέδυσσε τὴν Γαλλικὴν γλῶσ-σαν μετ' ἔνδυμα ἀπαραιμίλλου λαμπρότητος».

Τὴν σταθερότητα τοῦ χαρακτήρος τοῦ ποιητοῦ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο χαρακτηρίζει ἡ ἀπάντησις του, ὅταν ὁ Ναπολέων ὁ Γ' ἐπέτρυσεν εἰς αὐτὸν τὴν εἰς Γαλίαν ἐπάνοδόν του: «Θὰ ἐπανέλθω ὅταν ἐπανέλθῃ καὶ ἡ ἐλευθερία».

Τὰ αὐτογράφα, ἀτινα προθύμως ὁ ποιητὴς ἐγορήγει εἰς πάντα αἰτοῦντα ἔφθασαν κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἑκατονταετηρίδος του εἰς τὴν τιμὴν τοῦ ἑνὸς καὶ δύο ναπολεονίων ἕκαστον. Ὁ Οὐγκῶ ἔγραφεν εἰς μεγάλα τεμάχια χάρτου Βάτμαν καὶ μετεχειρίζετο κόνιν χρυσῆν πρὸς στέγνωσιν τῶν χειρογράφων του.

Τὰ πλεῖστα τῶν αὐτογράφων του φέρουσι τὸ ρητόν: «ὁ ἔρωσ εἶνε δρᾶσις». Πλησίον τῆς κλίνης του εἶχε πάντοτε τράπεζαν ἐπὶ τῆς ὁποίας εὕρισκοντο διάφορα τεμάχια ἀγράφου χάρ-του. Ἐπ' αὐτῶν ἔγραφε, κατὰ τὴν νύκτα, ἄνευ φωτός, λέξεις ὡς αὐτὸς μόνος ἠδύνατο ν' ἀνα-γνώσῃ. Ἦσαν δὲ αὐταὶ σημειώσεις τὰς ὁποίας ἐλάμβανεν ἢ στίχοι ριπτόμενοι ἐπὶ τοῦ χάρ-του τυχαίως ἐν καιρῶ τοῦ σκότους.

Πολλάκις ἔλεγεν εἰς τὸν ἀγαπημένον μικρὸν ἔγγονόν του Γεώργιον Β. Οὐγκῶ:

«Ἀγάπα, παιδί μου, καὶ ἀγαπήσου!» «Ἡ ἀγάπη!.. Ζητεῖ τὴν ἀγάπην!»

«Δίδε εἰς τοὺς ἄλλους χαρὰν, καὶ χαίρου καὶ σὺ ἀγαπῶν, ὅσον δύνασαι... Πρέπει νὰ ἀγαπᾷς, παιδί μου, νὰ ἀγαπᾷς πολὺ... εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν».

Πρὸς τὰς γυναίκας ὁ Οὐγκῶ ἦτον εὐγενέστατος καὶ ὅταν τὰς ἐχαίρετα ἠσπάζετο τὰς χεῖράς των, ἂν δὲ συνέπιπτε νὰ φορῶσι χειρό-κτιον, ἀνεσθίκωνεν ὀλίγον τοῦτο καὶ ἠσπάζετο τὸν καρπὸν τῆς χειρός. Ἐδίδασκε δὲ καὶ τὸν ἔγγονόν του νὰ φέρεται μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ καὶ ὑψίστης εὐγενείας πρὸς τὸ ὄραϊον φῦλον.

ΛΙΝΑ ΦΟΝ ΛΟΤΤΝΕΡ. Εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος θὰ δημοσιευθῇ περισπούδατος μελέτη περὶ τῆς καλλιτέχνης Λίνας Φὸν Λόττνερ καὶ τῆς Μουσικῆς αὐτῆς Σχολῆς μετὰ σχετικῆς εἰκόνας.